

Milošević žanje vihar

V Srbiji se je začela državljanska vojna oziroma revolucija. Slobodan Milošević, ki je po vsej Jugoslaviji sejal veter, zdaj doma žanje vihar. Bilo je samo vprašanje časa in naključja, kdaj se bo združena srbska opozicija na ulici (v parlamentu za to nima možnosti) odkrito uprla v socialiste prepleškanim komunistom. Vzvod, ki so ga za svoje dejanie izbrali vodja SPO Vuk Drašković in čelični ljudje drugih opozicijskih strank, je zelo močan: zahtevali so zamenjave vodilnih v tovarnah laži, predvsem pa beogralski televizi. S to zahtevo se v Srbiji ne glede na stranksko pravdomožnost potihem ali na glas strinjajočih, ki ima v glavi vsaj zameteke smostnjega razmišljanja in presoje.

Takih ljudi je veliko predvsem v Beogradu, kjer je opozicija na zadnjih volitvah kljub neznanstvenim oviram celo zmagal, vendar to ni spremeno razmerja moči v parlamentu, ki ga polnijo predvsem podeželani, tradicionalno naklonjeni trškim, Miloševičevim vrednotam. Druga značilnost srbske revolucije je, da so se komunistom zoperstavili predvsem mlađi delavci, študentje in intelektualci. Črta ločnica med za ali proti Miloševiću so torej mladost in razum. Več kot 1500

srbških igralcev je zaradi izrednih razmer v republiku razglasilo kulturni molk, kar je ta čas edini primer te vrste izražanja političnega prepričanja v Evropi. Če je prihodnost tudi v Srbiji sestavljena iz mladosti in pamei, potem lahko (vsaj dolgoročno) že danes napovemo, čigava bo znaga.

Slobodanu Miloševiću še naprej pomagata dr. Borisav Jović, zvezna policija in JLA. Če ne bi bilo vojaških oklepnikov, je vprašanje, kako bi se končali sobotni dogodki v srcu Beograda. Jović se je s tem ko je poklical na pomoč generale in neuradno, vendar dejansko vzpostavljal izredne razmere, postavil nad Predsedstvo SFRJ, katerega prvi človek je do takoj bližnjega 15. maja, JLA pa je znova pokazala, da je samo še v službi Srbslavije in propadle komunistične ideologije. Armada lahko povzroči tej državi še veliko gorja in solz, vendar je tudi njen konec blizu, generali, ki ukrepajo zoper študente, razumnike in lačne, celo v popolnoma generalski Južni Ameriki končujejo v zapori. Zanimivo bo spremljati usodo naših goru listov. Kdo bo po razsulu vzel v službo ali potreboval storitev Staneta Broveta, Konrada Kolška in Ivana Tominca? Srbija in Slovenija gotovo

ne. Zgodba o Juriju Kozjaku, slovenskem janjičarju, ki se je vrnil na rodni grad, je samo romantična pravljica, priposedovana kvizilnemu pa, tako kot zgodovina, nima konca.

Če se vrnemo k Srbiji in njeni prihodnosti, je mogoče napovedati, da jo čaka večja mednarodna izolacija, še hujše sovraštvo med pristaši Miloševića in Draškoviča, mehanizma tempirnih bomb na Kosovu in v Vojvodini tikatakata, strahota bo, ko se bodo zoper komuniste dvignili lačni delavci. Najhuje pri Srbiji pa je, da jo je sicer mogoče ozdraviti komunizma, velikosrbskega nacionalizma pa ne. Glede slednjega med Slobodanom in Vukom ni bistvenih razlik. Draškovič je človek, ki je izjavil, da je treba odsekat vsako roko, ki kjercoli v Jugoslaviji glasuje zoper Srbe. Zapustimo jih v njihovem pravoslavlju, bizantinskem kadilu, klicu zemlje in krvi!

M. BAUER

Malo posluha za kočevske predloge

Dr. Jože Osterer v Kočevju

KOČEVJE — Kočevski predlogi, naj bi družbeni zemljišči in gozdovi ne postali last države, ampak občine, ne bodo uslušani. To se je dalo jasno razbrati iz odgovorov ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Slovenije dr. Jožeta Osterca na razgovoru z njim 8. marca v Kočevju.

Minister Osterer je v svojih odgovorih na vprašanja med drugim povedal, da bo kmetijska svetovalna služba organizirana tako, da bo lahko dobil nasvet vsak, ki kmetuje. Kdor ne bo kmetoval skladno z normativi, bo doživel posledice (minister ni rekel naravnost, če mu bo zemlja odvzeta ali kaj podobnega), ker je pač preveč zemlje neobdelane.

Med predstavniki družbenega kmetijstva in zasebnimi kmeti se je razvila ostra razprava. Kmetje so očitali družbenemu kmetijstvu, da si je obdržalo najlepšo zemljo, njim pa prepustilo slabo in se raztreseno. Predstavniki družbenega kmetijstva pa so spet menili, da bi si kmetje lahko izboljšali svoje dohodek z raznimi dopolnilnimi dejavnostmi. Minister Osterer je še poudaril,

Naša anketa

»Dolenjc« je objektiven!

Četudi je novinarstvo opravilo veliko posla pri »mehčanju« boljševizma, pri zadnjem menjavi oblasti in sistemata pri nas, se je nova oblast med prvimi stvarmi lotila ravno medijev, da bi jih disciplinirala. Minister Stanič se je sicer močno trudil z razlagami, kako gre le za zaščito lastnine v medijih, a prizadevanje, dobiti v roke odločanje o kadrih v novinarski hiši, je povsem prozorno. Sicer se pa marsikdo od novih oblastnikov tega niti ne trudil in se ne trudi skruti. Novinarji pišejo ali premalo ali preveč, premalo ali preveč kritično, ne poudarjajo pravih stvari, kvazikomentirajo itd. Še tako dobronameri kritičnost do oblasti, do njenih postopkov, napak, nerodnosti, ki bi jih lahko nasteli celo vrsto, se nemalokrat razlagata kot zvestoba staremu režimu, sedanjim opozicijam. Novomeški župan Marjan Dvornik to razlagata celo s primera o orlih, ki so pozabili to biti, ko so jih po določenem času spustili iz kurnika, v katerem so zobali skupaj s kokošmi! Le kje in s kom so zobali sedanji oblastniki? Škoda, ko smo se vsi tako veselili demokracije. Seveda pa je po svoje povsem razumljivo, da hoče oblast spraviti medije pod svoj vpliv in kontrolu, informacije so moč in mediji niso kar tako »sedma sila«. Toda pravica do resnice, pravica biti obveščen je ena osnovnih človekovih pravic, ki jo lahko udejana le svobodno, neodvisno, nadstranskarsko in seveda profesionalno novinarstvo. Kateri medij je tak, pa navsezadnjeg odločijo bralci, ne pa užaljeni in oblasti omamljeni politiki.

MARJAN ARH, poslanec v Skupščini Krško: »Dolenjskega lista ne berem dovolj, čeprav ga rad vznam v roke. Zdi se mi dovolj objektiven in kritičen ter celo oster, vsaj v nekaterih pogledih. V primerjavi z Delom se mi zdi celo bolj naklonjen Demosu kot pa nekdajnjam levim strankam. Naj dodam, da 80 odst. informacij dobim iz časopisa in da takšni količini informacij tudi verjamem. Hkrati menim, da bi morali javni mediji ostati samostojni in ta samostojnost je potrebna za našo demokracijo.«

MAJDA GAČNIK, dijakinja srednje ekonomske šole Novo mesto: »Redno berem Dolenjski list. Mislim, da še kar objektivno poroča, imam pa nanj precej pripombe in mislim, da podobno misljijo tudi drugi mladi. Preveč všeč na tradicionalno, rekla bi kmečko stran, premalo pa ponuja modernih pogledov na svet, pa tudi sodobnih dogajanj iz sveta. Oblikovno in vsebinsko bi bil potreben prenovitve. Bolj bi moral slediti modernim trendom, ki so zanimivi za mlade.«

IVE STANIČ, učitelj iz Kočevja: »Škarje objektivnosti so predvsem v rokah urednika ali uredniškega odbora. Dolenjski list je bil včasih hudo in trmasto rdeč, danes pa so v njem enakopravno obravnavane vse stranice in ne več zloglasne politične selekcije. Sicer pa je objektivnost relativna in včasih problematična zadeva. Vsak pozna svojo resnico in z njo pridobiš malo prijateljev. Zdi se mi, da Dolenjski list s primo mero taktnosti in strpnosti uspešno obvladuje ta problem.«

MILAN KLEMENČIČ, obrtnik iz Dobove: »Dolenjski list je v družini že tradicija. V politiku se sicer ne vtikam, a vseeno menim, da piše objektivno. Tu okoli ga vsi berejo, saj v njem zvedo, kaj se dogaja v bližnji okolici in kaj ljudje dela. Kolikor sem opazil, Dolenjski list ni niti na eni niti na drugi politični strani. Lahko bi rekel, da je ostal enak kot prejšnje leto.«

JOŽE HLEBEC, strojni ključavnica s Krasincu pri Metliki: »Po mojem je Dolenjski list dovolj objektiven in realen časopis. Na splošno nanj nimam pripombe, saj je to dooma časopis, ki piše razumljivo in objektivno. Seveda ne nobena stvar taka, da bi bila všeč vsem, a če se kdo s kakšnim člankom ne strinja, če mu ni všeč, ne more reči, da je zato časopis zanič ali neobjektiven. Te stvari je treba razlikovati. Dolenjski list pa naj otane tak, kakršen je.«

BOJAN KOZMUS, obrtnik iz Sevnice: »Ne osredotočam se zgolj na en časopis ali informacijski vir. V prvi vrsti si novice izmenjam s prijatelji. Nadalje, če se le da, poslušam osrednji radio, posebno poročila ob sedmih, trijstih in 15.30, zvečer pa TV dnevnik. Kolikor čas dopušča, berem tudi Dolenjca, Nedeljski dnevnik in Delo. Mislim, da mora človek znati ločevati zrno od plev, ne, ker bi novinarji kaj skrivljam, temveč je prav zanimivo primerjati komentarje. Tu se kuje demokracija!«

ALEŠ REBOL, zastopnik Loterije Slovenije v Trebnjem: »Časopisi naj poročajo o vsem, kar se dogaja. Vsak časopis je po svoje pristransi, zato je premalo, da bi bil vezan na eno samo informacijo o nečem. Tudi pri obveščanju velja, da imajo vsake oči svojega malarja, se pravi, da vsak po svoje zapisne in vsak po svoje prebereg. Da se o kom ali o čem preveč piše, ne bi rekел. Verjetno se piše o tistih, ki pač kaj delajo.«

SLAVKO GRAHEK, upokojenec iz Črnomije: »Dolenjski list obvešča objektivno, v njem je veliko informacij prav iz vsakega koticka širše Dolenjske. Razumljivo je, da prav zaradi te obilice novic pride tudi do kakšnega nesporazuma, vendar ne namerno. Razumem, da je delo novinarjev težko, da pa se vsaj nekoliko izognjo očitkom, morajo poročati čim bolj nepristransko. Sicer pa naj bi bili pri svojem delu odgovorni predvsem bralcem.«

STRANKA JORDAN, poslovodkinja trgovine Zadržnik v Ribnici: »Menim, da Dolenjski list objektivno poroča z območja občin Ribnica in Kočevje, za dolenjski kočevje pa ne vem. Več bi lahko poročal o delu, tudi o kmetijstvu, politiko pa pustil strankam in o njem poročal le, če ima na razpolago odvečen prostor. Nisem bil in nisem v nobeni stranki, saj so stranke po mojem mnenju, da katere ni koristi. Ljudje imamo radi zabavo, zafirkancijo in vše.«

Za delavce rudnika poskrbljeno

Vlada priskrbel denar za odpravnine odvečnih delavcev v kanižarskem rudniku — Premogovnik naj bi zaprli čez 10 let — Veliko povpraševanje

KANIŽARICA — Medtem ko je še ne dolgo tega vse kazalo, da bodo z delavci, ki bodo zaradi manjšega izkopa premoga v kanižarskem rudniku odveč, precešnje težave, izvirajoče iz pomanjkanja denarja, pa lahko sedaj v Kanižarici z zadovoljstvom ugotovijo, da je za te njihove nekdanje zaposlene dobro poskrbljeno in da tako rekoč nihče ni pristal na cesti.

Z letošnjim novim letom, ko je rednik postal delovna enota družbenega podjetja Rudnikov rjavega premoga Slovenije, se je namreč začela uresničevati tudi 4. varianта zapiranja rudnika, ki jo je obdrola vlada. To pomeni, da bodo v rudniku še 8 let izkorisčali zaloge premoga, vendar brez novih odpiranj, dve leti pa bi rudnik postopno zapirali. Seveda se je moral izkop premoga zmanjšati od 120 tisoč na 80 tisoč ton letno.

Medtem ko je bilo še konec lanskega leta v rudniku zaposlenih okrog 400 ljudi, jih je danes le še 303, od tega pri proizvodnji premoga 258, ostali pa delajo v upravi, avtoparku in gospodinski enoti. Slednji dve naj bi se v prihodnjem letu, dve leti pa bi rudnik zapiral. Sedaj je sicer na čakanju še 19 ljudi, vendar se jih bo 13 upokojilo bodisi invalidsko ali z dokupom let. Prav tako bo odšlo v pokoj tudi 8 od 173 jamskih delavcev.

Večina, kar 53 delavcev, je zapustilo rudnik z odpravnino, ki jo je zagotovila

dokup let delavcem, subvencioniranje premoga ter za prestrukturiranje. Seveda so v vladi priznali, da bi se raje odločili za 1. varianto, ki bi bila po njihovem ekonomski sicer najboljša, vendar bi bil to prevelik socialni šok, saj bi od rudnikov rjavega premoga delala le še trboveljski in hrastniški, medtem ko bi ostale začeli takoj zapirati,« pravi Sekovanič.

M. BEZEK-JAKŠE

KOP NAJ BI POSTAL JAVNO PODJETJE

BREŽICE — Brežiški izvršni svet je zdaj pripravil, že dolgo napovedano ustanovitev javnega podjetja za komunalne in stanovanjske zadeve. Svojo odločitev, ki jo mora potrditi še skupščina, utemeljuje z dejstvom, da so Brežice ena izmed šestih občin, ki še nimajo takega podjetja pod posebnim družbenim vlastvom. Njegova ustanovitev naj bi združila in racionalizirala sedanjo komunalno in stanovanjsko službo ter zagotovila večji nadzor občinske oblasti. Ustanovitev takega podjetja bo imela tudi neposreden vpliv na cene storitev, saj mora sedanje Komunalno in obrtno podjetje plačevati davek na dobiček v višini 40 odst. bruto dobička in še 12 odstotnih davek za izplačane osebne dohode. Ko bo začelo Javno komunalno stanovanjsko podjetje (na kratko tudi poslej KOP), mu teh davkov ne bo treba plačevati.

Vinsko tekmovanje

Glavna pokušnja bo 13. aprila v restavraciji Breg

STRAŽA, ŠENTRUPERT — V tem času potekajo lokalne pokušnje vin po podružnicah Društva vinogradnikov Dolenjske. Vsi vzorci, ki bodo na teh pokušnjah dosegli vsaj 15 točk, se bodo lahko udeležili glavne pokušnje vin, ki bo letos 13. aprila v restavraciji Breg v Novem mestu. V soboto, 23. februarja, so vino svojih vinogradnikov pokušali tudi v podružnici Straža. V oceno so prinesli 38 vzorcev letnika 1990.

Med dolenjskimi rdečimi vini so najvišje ocene prejeli: Novina (16,39), Peter Pureber (16,31), Franc Murn (16,24). Za cviček je Anton Fink prejel sploh najvišjo oceno med vsemi vzorci (16,89), kaj blizu pa sta mu bila tudi Drago Irt (16,35) in Anton Bele (16,18). Jože Šmalc je pridelal najboljšo frankinjo (16,49). Med 19 vzorci dolenjskega belega vina je največ točk zbral Stefan Jaklič (16,45), Vilni Novina (16,37), Jože Turk (16,33).

Lokalno pokušnjo so opravili tudi vinogradniki podružnice Šentrupert. V oceno so prinesli 76 vzorcev, od katerih so šest izločili. Med cvički je najvišjo oceno dosegel vzorec Janeza Ursiča iz Škrilevega (15,6), Jože Kafol iz Trstnika je bil drugi (15,5), desetinko manj pa sta za svoje vino dobila Jože Možina in Dušan Sladič. Med dolenjskimi belimi vini je najboljšega prinesel Peter Brčar iz Šentruperta (16,2), Jože Frelič iz Zadrage je dobil 15,8 točke, desetinko manj pa Franc Brčar s Horna.

MILAN PREDAN

Tabu modrih kuvert v zdravstvu

»Korupcija prihaja!«

MARIBOR — Glavni direktor mariborske bolnišnice Tone Kranjc je pred dnevi javnosti presenetil z opozorilom, ki je zadrllo v eno od še redkih preostalih tabujskih tem v tej deželi: »Korupcija prihaja v slovenske bolnišnice in v zdravstvene domove z dolgimi koraki!« Resda je bilo treba njegovo izjavo brati v kontekstu, v katerem je bila izrečena — namreč hkrati z opozorilom, da bo finančna suša v slovenskem zdravstvu neizogibno znižala plače zdravnikov, ogrozila oskrbo s sanitetnim materialom in posledično podaljšala že doslej mnogokrat katastrofalno dolge čakalne dobe, s tem pa ustvarila »idealne razmere« za podkupovanje.

Toda beseda podkupnina je v zdravstvenih krogih od nekdaj bila kužna; in čeprav je direktor Kranjc, ki je iz predemosovskega režima znan kot človek ostrega jezika, o njem govoril bolj v prihodnjiku kot v

kmetijstvo

OKUŽENE OVCE

KOČEVJE — Ovne, ki so bili okuženi z brucelozo, so že pobili. Pregledali so tudi trope ovac, kjer so imeli okužene ovne. Po doslej prispevih izvidih je ugotovljenih še 31 okuženih ovac.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Prav je, da smo na tržnici v ponedeljek poleg branjevka, prodajalcev in preprodajalcev videli tudi miličnika. Ob gnetci se lahko marsikaj zgodi. Izgine denarnica, pojavljajo se goljufije. Manjka še nekdo, ki bi začitil kupce, kajti večina prodajalcev nima izpisanih cen, mnoge stvari so brez dokumentov, garancijskih listov in ščesa. V ponedeljek so bile cene sadja in zelenjave na Deladiničevi stojnici naslednje: banane 40 din, pomaranče 25–30 din, jabolka 25 din, fišol 48 din, slive 60 din, čebulček 70 din, čebula 30 din, hruške 30 din, grozdje iz Čila 110 din, solata 60 din, špinaca 50 din, paradižnik 100 din, kumare 80 din, nova čebula 100 din. Med stvarmi, ki so jih ponujale branjevke, je bilo najpogoste videti: jajca po 30 din, sirček 50 din, česen 80 din, maslo 100 din, pojavil se je tudi regrat, mrica pa velja 20 din.

Sejmišča

SEJMIŠČE V BREŽICAH — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 178 do 3 mesece starih prasičev in 23 starejših. Mlašji, ki so jih prodali 115, so veljali po 35 din kilogram žive teže. starejši, od katerih jih je menjalo lastnika 9, so bili po 28 do 30 din kilogram žive teže.

SEJMIŠČE V ŠENTJERNEJU — Na sobotnem sejmu so imeli rejci naprodaj 314 prasičev, starih 8 do 14 tednov, kar pomeni težnih 18 do 35 kg, ter 30 prasičev, starih nad 3 mesece, tj. težnih nad 50 kg. Prvi, ki so jih prodali 127, so veljali po 40 din za kg žive teže ali 800 do 1.600 din za žival. Drugi so veljali po 25 do 27 din za kg žive teže. Naprodaj je bilo tudi 5 pitance po 25 do 28 din za kg žive teže, 14 krav po 15 do 20 din za kg žive teže, tj. po 7.000 do 12.000 din za žival, ter 36 konj po 12 do 21 din za kg žive teže in 12 žrebet po 25 do 30 din za kg žive teže. Rejci so prodali 127 mlajših prasičev in 3 starejše ter 2 pitance, kravo, 6 konj in 5 žrebet.

Kmetje ne bodo več kos kreditom

Še lani so Hranilno-kreditne službe ob pomoči intervencijskih sredstev lahko zadržale obresti pri 20 odst. — Letos je cena kreditov previsoka

BREŽICE — »Leto 1990 je bilo zelo nestabilno, saj so hranilne vloge padale iz ene skrajnosti v drugo. Če so še na začetku leta kmetje množično prodajali devize in nalagali denar v našo hranilnico, se je ob koncu leta dogajalo ravno nasprotno,« je na seji upravnega odbora Hranilno-kreditne službe Agrarie Brežice poročal njen vodja Stanko Cerjak.

Ob tem je še dejal, da hranilnici ostaja edini vir sredstev lastni denar, kar se bo kaj kmalu poznalo tudi na njegovem cenu. V preteklem letu so s pomočjo intervencijskih sredstev še zadržali obrestne mere pri 20 odstotkih, ki so jih kmetje — kreditojemalci — še zmogli. Kljub temu se je privi po dolgih letih zgodilo, da je kar 20 kmetov vložilo prošnjo za odlog plačila glavnice. Privabila so jih intervencijska sredstva za živinorejo, ob katerih pa so morali 80 odst. sredstev za naložbe zbrati sami. Po obljudbah, da bodo intervencijska sredstva kmalu nakazana, so si sredi naložbe najeli kredite pri HKS, ker pa nakazila ni bilo pravi

cas, tudi glavnice niso mogli pravočasno plačati.

Zdaj intervencijskih sredstev ni več, zato ni jasno, kdo bo še lahko vzel kredit po takih cen. Kmetje zelo težko, precej lažje pa druge ustanoviteljice HKS, družbenih podjetij Agrarie, ki jim 40-odstotna obrestna mera še vedno zagotavlja poceni denar primerjavši s krediti drugod. Ker pa je Hranilno-kreditna služba ustavljena za potrebe kmetov in ker je tudi večina hranilnih vlog kmečkih, se postavlja vprašanje, kaj zdaj.

Pretekli teden se je na že omenjeni seji upravnega odbora razvila polemika o

tem, ali je sploh prav, da imajo kmetje za 5 odst. nižje obrestne mere kot družbeni sektor. Nekateri so menili, da bi morali imeti vsi ustanovitelji enake pogojne pri kreditih, drugi pa so se nagibali k drugačni trditvi. Namreč, da družbeni sektor vendarle hitreje obrača denar in si klub vsemu lahko privošči take kredite, medtem ko si jih kmetje ne morejo. Kaj več o tem bodo rekli na prihodnjem

• Ob takih gibanjih se utegne zgoditi, da se bo v naslednjih mesecih primanjkljaj HKS še povečal. V Agrariji HKS se želi truditi, da bi pridobili čimveč ljudi. Kot prvi v Sloveniji že od začetka januarja vodijo poslovjanje z žiro računi, kmalu nameravajo uvesti še tekoče račune, poslujujo z Zadružno kmetijsko banko, preko katere naj bi se uredilo tudi devizno poslovanje, in si prizadevajo, da bi preko njihove hranilnice upokojenci lahko prejemali pokojnine. V Globokem odpirajo novo blagajno, skupaj z sindikati uvajajo sindikalno blagajno za samopomoč in poslujujo tudi s pomočjo potujoče blagajne.

seji poslovnega odbora HKS in tudi na posavskem razgovoru o obrestnih mera.

B. DUŠIČ

POKUŠNJA VIN V KANDIJI

NOVO MESTO — V novomeškem hotelu Kandija bo od jutri, 15. marca, do torka, 19. marca, pokusnja najbolje ocenjenih dolenjskih vin tržkogorske podružnice Društva vinogradnikov Novo mesto. Gostinski delavci objubljajo dobro zaboavo, še posejajo na pokusu vabijo vse Jožete in Jožice, ki imajo v torek svoj prizadelek.

KLETARSKI TEČAJ

SEVNICA — V soboto se je s predavanjem mag. Julije Nemaniča v Ševnici končal 42-urni kletarski tečaj. Potem so tečajniki obiskali še metliško Vinsko klet, kjer so poskušali vino. Sedaj so pred tečajniki izpitati najbrž po bodo prihodnje leto pripravili tudi nadaljevalni kletarski tečaj.

• Med človekom in muho je velika podobnost: oboj je mogoče ubiti s časopisom.

Kmečki gnev na občnem zboru SKZ — LS

Predvolilna obljuba zdaj dela dolg

TREBNJE — V nedeljo je imela tu občni zbor trebanjska podružnica Slovenske kmečke zvezbe-Ljudske stranke. V živahni razpravi so kmetje načeli vrsto vprašanj o zakonodaji in lastnini. »Rekli so nam, prijavite razlaščeno premoženje. Ljudje se prijavili, zdaj pa jih premoženja nihče ne vrača. Zato so ljudje razočarani,« je poučaril eden od udeležencev zborna. Tone Strah, predsednik trebanjske podružnice, je pojasnil, da še ni zakona o denacionalizaciji in da je glede vračanja lastnine potrebna strpnost. Računati je potrebno tudi s težavami pri vrednotenju, saj je v veliko primejih premoženje zdaj več vredno kot ob odvzemenu, ker je vanj kdo vlagal. Težave, ki jih sedaj občutijo ljudje zaradi preteklih lastniških operacij, so tudi še drugačne, če sodimo po besedah enega od kmetov: »Na Šiht so nas spodili. Zdaj nas podijo iz tovarn, zemlje pa nimamo, ker so nam jo vzel.« Seveda ima po prepričanju kmetov, ki brža spadajo v skupino razlaščenih, lastnjenje tudi moralno stran. Vrnil premoženje je eno, drugo pa je to, da se je potrebno oskodovancem opraviti za storjene krivice, je namreč pribil eden od razpravljacev na zboru. »Če z vračanjem imeta oblast cinica, je z obdavčenjem pohitel!« so se huševali trebanjski kmetje. Davki so previsoki in nekateri ljudje so, sodeč po ogorčenju na zboru, na tem, da kmetovanje pustijo.

Zapustili pa so menda že izvoljeni kmečki predstavniki svoje volivce, kot je kritično domneval eden od razpravljavcev. Dejal je, da so predstavniki pred volitvami imeli ideje, medtem ko jih zdaj nimajo več. Poleg tako politične prakse v stranki so kmetje nanizali vsakdanje zadrege kmetovanja. Pri tem so povedali, da si že dežurnost vetrinarja ob praznikih in da bi sedanjem zadrgom znali sami rešiti v plemenškim bikom. Radi bi nazaj denar, ki ga so nekdo plačali v ceni umetnih gnojil, prav bi bilo, če gorivo za kmetijske stroje ne bi bilo obdavčeno, in za veliko olajšavo kmetom bi štel kak ukrep, s katerim bi pri nas odstranili nekaj oderuških posrednikov med kmetom in kupcem pridelka.

L. M.

Kmetijski nasveti

Koristi zaprte grede

Vrtičkarji in vrtnarji bodo pritrdirli nasvetu, da si je zelo koristno na vrtu omisliti zaprto gredo. Uporabna je vse leto, spomladi najprej za vzgojo lastnih sadik, nato za pridelavo zgodnjega zelenjava, poteri za nego okrasnih rastlin, pozno jeseni pa za spravilo ali hrambo različnih vrst vrnin.

Nalogu zaprite grede je prepričati dostop mraza do občutljivih vrtnih rastlin. V ta namen se seveda najbolje obnesemo tako imenovane tople grede, ki jih lahko ogrevajo gnoj, voda ali pa elektrika. Najbolj enostavna in najcenejša je prva možnost, ki je zato tudi najbolj uporabna.

Zaprta greda mora biti tudi v vsakem primeru na sončni in zavetni legi. Sestavlja jo leseni ali betonski okvir, ki naj bo postavljen v smeri vzhod — zahod ter ima nagib steklenih oken proti jugu. Obod zaprite grede je običajno iz 5 cm debelih hrastovih ali borovih plohov, najbolje s firnežem ali oljno barvo prepojenih; njihova severna stranica mora biti visoka 35 do 40 cm, južna pa le 20. Zaprta greda mora biti dolga vsaj 2 m, široka pa 150 cm, takoj po potrebi — predvsem zaradi zračenja — zlahka odstranimo.

Priporočljive so zlasti tople grede z gnojem. V ta namen je potrebno pod okvirjem izkopati jamo, vanjo natlačiti najprej 30 do 40 cm debelo plast dobro stačenega konjskega gnoja, nato pa pokriti še s prav toliko debelo plastjo humusne sprstene. Za silo lahko konjski gnoj, ki ob mineralizaciji

OPOZORILO KMETIJSKEGA ZAVODA — Takoj ko se bodo temperaturi ustavile nad 0°C in bodo nujne prevoze, naj tisti pridelovalci pšenice in ječmena, ki jeseni niso škropili proti plevelom, pregledajo svoje njove in ocenijo zaplevejnost. Če najdejo na kvadratnem metru posevka več kot 40 rastlin nizkih sirokolistnih plevelov ali 20 do 30 travnatih plevelov ali skupno 40 plevelnih rastlin, naj uporabijo dicuran forte v količini 1,5 kg na hektar.

daje največ toplotne, nadomesti tudi kaka druga organska snov, na primer odpadno seno, slama, listje ali otava.

Pri ravnjanju z zaprto gredo mora biti vrtnar natančen in vesten. Ker so rastne razmere ugodnejše, kot so v soseščini, se zlasti v topli gredi rade zarezijo rastlinske bolezni ali škodljivci. Zato naj bo seme pred setvijo obvezno razkuženo.

Inž. M. L.

NIBILO VSE TAKO ZANIČ

Ktor hoče objektivno ocenjevat kmetijsko politiku v preteklih letih, mora priznati, da se je od leta 1970 naprej odnos tudi do zasebnega kmeta bistveno spremenil na boljše. Posebno v letih 1975—1985 se je zasebno kmetijstvo močno razvilo. Imeli smo tudi ugodna posojila, saj so bila posojila za kmetijske namene po 3-odstotni obrestni meri, za druge pa so veljale 8- do 12-odstotne obresti. Posojilo je bilo mogoče vracati celo do 15 let. Zajamčen je bil od kupovitih pridelkov, za določene namene pa so bila na voljo tudi nepovratna sredstva. Zadnjem leti smo imeli dobro vpeljan sistem intervencij v kmetijstvu. (Gusti Grof v Gospodarskem vestniku)

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanic

Rez vinske trte

Piše inž. J. Maljevič

V presojanju pri rezni vinske trte naj bi upoštevali sledeča dejstva:

• Rodnost očes je na osnovi in proti koncu rozge manjša. Katera očes bo najbolj rodna, je odvisno od pogojev za rast v preteklem letu. Ti so prehrana, vлага in topota. Pri največjih trsih bo količina rozge manjša.

• Kakovost grozja oz. vina je toliko slabša, kolikor je večja količina grozja in manjša bujnost trsa. To je možno izraziti s formulo Q=F·V.

Q pomeni kakovost grozja F pomeni težo celotne enoletne rozge, ki je sodelovala pri ustvarjanju pridelka.

Količnik (q) naj ne bi bil večji kot 4, oz. 3,5—4,5. Tolikokrat je lahko teža grozja večja od teže enoletne rozge. Pri količniku 6,5—8,5 trs je črpala svoje zaloge in s tem slabši. Za pridelek 4 kg grozja ustrezen kakovost mora trs imeti 1 kg prirasta enoletne rozge.

Ce želimo omogočiti dobro osvetljite listne površine, lahko pustimo na trs povprečno 11—12 mladic dolžine ob koncu rasti cca 2 m (pri razdalji sajenja 2,2 krat 1 m). Vsekakor je med sortami precejšnja razlika z ozirom na velikost listov. Pri sortah je odnosne površine, potem se zmanjšuje.

• Pri enakem pridelku bolj formirajo rodna očesa trsi, ki imajo več pogankov in večjo listno površino. Najprimernejše so rozge dolžine 1,5 m, največ 2,0 m, in cca 10 mm debeline s čim manj stržena.

• Bolj odganjanje očes, šparone upogibamo in jih vežemo v vrhom navdzol. Pri biološkem pridelovanju grozja vežemo šparone pošumno navzgor pod kotom 30° nad vodoravno položijo.

• Poganjki, normalno obremenjeni, končajo rast 5—10 dni prej kot preobremenjeni ali nezadostno obremenjeni, zato zborejo več sladkorja. Hranilne snovi v prebuinjih

poganjkih se trošijo več na porast pogankov kot na formiranje rodnega nastavka.

• Kakovost grozja oz. vina je toliko slabša, kolikor je večja količina grozja in manjša bujnost trsa. To je možno izraziti s formulo Q=F·V.

Q pomeni kakovost grozja

F pomeni težo celotne enoletne rozge, ki je sodelovala pri ustvarjanju pridelka.

Količnik (q) naj ne bi bil večji kot 4, oz. 3,5—4,5. Tolikokrat je lahko teža grozja večja od teže enoletne rozge. Pri količniku 6,5—8,5 trs je črpala svoje zaloge in s tem slabši. Za pridelek 4 kg grozja ustrezen kakovost mora trs imeti 1 kg prirasta enoletne rozge.

Ce želimo omogočiti dobro osvetljite listne površine, lahko pustimo na trs povprečno 11—12 mladic dolžine ob koncu rasti cca 2 m (pri razdalji sajenja 2,2 krat 1 m). Vsekakor je med sortami precejšnja razlika z ozirom na velikost listov. Pri sortah je odnosne površine, potem se zmanjšuje.

• Pri enakem pridelku bolj formirajo rodna očesa trsi, ki imajo več pogankov in večjo listno površino. Najprimernejše so rozge dolžine 1,5 m, največ 2,0 m, in cca 10 mm debeline s čim manj stržena.

• Bolj odganjanje očes, šparone upogibamo in jih vežemo v vrhom navdzol. Pri biološkem pridelovanju grozja vežemo šparone pošumno navzgor pod kotom 30° nad vodoravno položijo.

V Evropo z novim zaščitnim čevljem

Novomeška Tovarna obutve pred začetkom modernizirane proizvodnje zaščitnih čevljev po novi tehnologiji — Nujna tudi večja produktivnost

NOVO MESTO — Novomeška Tovarna obutve je na nedavnjem zagrebškem velesejmu usnja, obutve in oblačil presenetila konkurenco z novim moškim zaščitnim čevljem, za katerega so ji potem že kar morali podeliti najvišje sejemske priznanje, zlato medaljo za kvaliteto. Čevlji je iz nove kolekcije, ki bo šla v proizvodnjo te dni, njegova posebnost so iz poliuretana uliti podplati po nemških normah, kar bo omogočalo izvoz na zahodne trge, kar je tudi za Tovarno obutve edina perspektiva. Poskusna proizvodnja bo stekla te dni.

Zaostrene razmere na domačem in tujem trgu so vplivale tudi pa nas. Racionalizirali smo organizacijo, zmanjšali število zaposlenih in predvsem rezijo, saj smo upokojitive v odhode nadomeščali le v proizvodnji, in to s stipendisti, pri plačah smo vsi odvisni od urednjevanja planov itd. Toda z nespremenjenim proizvodnim programom bi najkasneje v letu dni prišlo do hudih težav. Razvojna študija, ki so jo za nas naredili v Smeltru, je pokazala, da tovarna ima perspektivo le, če preide na novo tehnologijo in če poveča produktivnost. Že lani smo pod ugodnimi pogojmi kupili 17 različnih strojev ter se tudi računalniško opremili, da res vsak tip vemo, kaj se v tovarni dogaja. Največji zalogaj pa je bil stroj za ulivanje podplativ. Za modernizacijo smo dobili nekaj denarja tudi iz razvojnega sklada in posojilo avstrijskega partnerja, s katerim bomo mogoče šli tudi v mešano podjetje. Gre za vrhunsko tehnologijo direktne brizganje poliuretanskih mas na

čano produktivnostjo težko konkurirnici,« pravi direktor Remzo Skenderovič.

Nova zaščitna čevlja je že na testiranju v Pionirju in v Krki in prve analize kažejo dobre rezultate. Čevlji za posamezne grupacije (gradbeno, elektro itd.) se bodo, upoštevaje naravo dela, razlikovali, za začetek bodo atestirani zaščitni čevlji

• Približno polovico vse proizvodnje v nekaj manj kot 300-članskem kolektivu Tovarne obutve bo še naprej predstavljala športna obutve za Adidas, polovico pa vseh vrst novi zaščitni čevlji. Po nemških normah bo sicer poslej cel čevlji, saj nova tehnologija ne trpi nekalvitvenega usnja. Zelo resni razgovori za izvoz teh čevljev pa je potekala s francoskimi in italijanskimi partnerji. V načrtu imajo povečanje prodaje na tuje trge od sedanjih 66 na 80 odstotkov proizvodnje. V povezavi z novo tehnologijo nameravajo poleti v tovarni odpraviti tudi tekoči trak in preiti na humanejši in tudi cenejši sistem vozičkov.

za pet grupacij. Za katero čevlji je, bo pisalo na podplatu, ki ga lahko nabrizgajo v različnih barvah.

Z. L.-D.

Remzo Skenderovič

PREDSTAVITEV KNJIGE IN RAZSTAVA RAZGLEDNIC

NOVO MESTO — V Študijski knjižnici Mirana Jarca bo danes, v četrtek, 14. marca, ob 18. uri predstavitev knjige Na prej zastava slave avtorja Srečka Kreseta. V knjigi so predstavljene slovenske domoljubne in društvene razglednice skozi čas, avtor pa bo predstavitev obogatil z diapozitivi. Ob tej priložnosti bo v knjižnici postavljen izbor razglednic pod naslovom Zanimivosti in znamenitosti dolenskih krajev na razglednicah. Razstavljenih bo več kot 300 razglednic s podobami gradov, cerkva, samostanov, z zanimivostmi Novega mesta in drugih krajev Dolenske. Dijaki si to razstavo lahko ogledajo tudi skupinsko, le pravočasno morajo najaviti tak ogled, da jim bo knjižnica lahko zagotovila strokovno vodstvo.

Metliška postaja kot postrganček

Pred javno razpravo

METLIKA — Avtobusna postaja v Metlikah ni samo še zadnji dolg iz zadnjega programa samoprispevka, ki se je iztekel lani poleti, ampak je to neunesičena obljuba iz vrste prejšnjih samoprispevkov. Očitno je temu sicer nadvise potreben in nujnu objektu usoda namenila, da bo nekakšen samoprispevki postrganček.

No, da v tej smeri do sedaj ni bilo nič narejenega, le ne more nihče trditi, čeprav bi taki očitki lahko letel kvečjemu na prejšnjo občinsko vladovo. Za prepotrebo metliški avtobusno postajo — pravzaprav bo to, če bo kmalu zgrajena, prva in nekaj časa najbrž edina prava avtobusna postaja v Beli krajini sploh, saj tudi v Črnomlju avtobusi ustavljajo tako rekoč kar na cesti sredi mesta — je odkupljeno zemljišče, narejena je prostorska dokumentacija in tudi že idejni projekt. Vendar so člani metliškega izvršnega sveta menili, da ta idejni projekt povsem ne ustreza in tako je izvršni svet pridobil še štiri različne idejne načrte objekta in promete ureditve.

Na izvršnem svetu niso mogli pa tudi ne hoteli odločiti za enega od predlaganih projektov in zato sklenili, da bodo pripravili javno razpravo, ki naj bi dala odgovor na vprašanje, kateri idejni načrt najbolj ustreza željam in potrebam prebivalcev. Avtobusna postaja bo, kot je znano, stala na prostoru med metliškim gasilskim domom in elektro nadzorništvom, med metliško obvoznicno in cesto proti Črnomlju. Vsi idejni načrti predvidevajo nadkrite perone, same stavbe pa naj bi bila večnamenska, v njej naj bi bili tudi prostori za razne lokale.

Vsekakor naj bi določno obljubljeno, težko pričakovano in hudo potrebljeno metliško avtobusno postajo začeli graditi še letos. V predlogu občinskega proračuna za letošnje leto so za ureditev infrastrukture za postajo predvideli 2 milijona dinarjev.

A. B.

SDP za družbo pravičnosti

Z novomeškega zbera članov in simpatizerjev SDP — Miro Berger še naprej predsednik

NOVO MESTO — Pred tednom je bil zbor članov in simpatizerjev Stranke demokratične prenove novomeške občine, ki se ga je udeležil tudi predsednik slovenskih prenovev dr. Ciril Ribičič. Pričasti SDP so dodobra napolnili sejno sobo in še pol jedilnice v novomeški zavorovalničici, zato pa je bilo prezreti, da jih je bilo le malo, recimo pod 45 let starosti.

Verjetno na ta račun se je eden redkih mlajših udeležencev vprašal, ali je na zboru stranke ali na zboru borcev in upokojencev. Na to je dr. Ribičič pripomnil, da je SDP pač stranka vseh tistih, ki so se odločili reševati svoje probleme oz. uveljavljati svoje interese v družbi prek nje. Dr. Ciril Ribičič je v vprašanju izvran dejal, da je na volilnem rezultatu možno graditi dalje. »Za nas je to po svoje koristno, očistili smo se tistih, ki so bili v stranki iz koristi, zdaj se lažje povezujemo z ljudmi in imamo priliko, da se oblikujemo kot jasna leva stranka s socialdemokratsko usmeritvijo in da pripravimo nov razvojni program, s katerim bomo šli na prihodnje volitve. Te ne bodo obrnjene 45 let nazaj, ampak naprej, kdo je sposoben pripraviti boljši razvojni program in ponuditi boljši ekipo za njegovo uresničitev. Mi program pripravljamo z osnovno idejo, zgraditi družbo socialne pravičnosti.«

Dr. Ciril Ribičič je tudi dejal, da je ustanovitev delavske stranke zaresi vse večje ogroženosti delavcev razumljiva, za SDP pa boleč v toliko, ker je delavci očitno ne vidijo kot tisto stranko, prek katere bodo

uresničevali svoje interese. »Z njimi bomo sodelovali, hkrati pa poskrbeli, da bo SDP bolj delavsko usmerjena, čeprav seveda ne mislimo zanemariti interesov izobražencev, gospodarskih strokovnjakov in drugih, ki so še kako dragoceni v stranki, v vladu in senci pa v gospodarskem forumu stranke.« Na tožbe borcev o tem, kako jih krivijo za vse, je dr. Ribičič dejal, da je napake treba povedati, da pa se v SDP nikoli ne bodo strinjali z enačenjem NOB z narodnim izdajstvom.

Sodelovanje s Hrvati? »Tesno sodelujemo s stranko, ki jo vodi Ivo Račan. S Franjom Tuđmanom sem se srečal le enkrat in še takrat je bila vmes teniška mreža. Pravijo, da je bil to eden redkih Tuđmanov porazov,« se je pošalil Ribičič. Podaval je tudi, da so sklepki okrog pokojnih sramota za vladajočo koalicijo, ki ima toliko občutka za bivše lastnike, nima pa nobenega občutka do minulega dela. Oblast se obnaša, kot da je pokojnina njeni dario upokojencem, ne pa vracilo vlaganega v pokojniški sklad. In čeprav je minilo že nekajkrat po sto dni nove vlade, so naredi še vedno le smernice razvojnega programa. Še pod vtipom zasedanja republiške

• Na zboru SDP občine Novo mesto je bilo sprejeti tudi poročilo o delu občinske SDP v zadnjih mesecih in predlog njenega bodočega organizirjanja in delovanja, za predsednika pa je bil ponovno izvoljen Miro Berger.

skupščine se je obregnil ob republiški proračun in ob velik delež denarja za potrebe obrambe. »Nasproti slovenske pomlad se umikajo pred politično enotnostjo slovenskega naroda, ne pa pred našimi brzostrelkami in graditve neke drage vojske bi bila zdaj katastrofa. Raziskava javnega mnenja, ki jo prima nova številka Evrope, to povsem potrdjuje,« je rekel dr. Ribičič ter odgovoril, da je odveč strah, da bi se pozabilo na 27. april. Za obletnico OF bo državna proslava, dr. Ciril Ribičič

Kmetje proti proslavi ob 50-letnici OF

Proslava kljub temu

METLIKA — Ob 50-letnici ustanovitev Osvobodilne fronte bo 27. aprila svečana akademija v kulturnem domu Edvarda Kardelja v Metlikah. Tako so se soglasno odločili delegati zborov občinske skupščine. Imenovan je tudi predsednik odbora, v katerem so predstavniki vseh strank, občinske skupščine, borcev in obeh osnovnih sol v metliški občini. Čeprav je bila, kot rečeno, ta pobuda na skupščinski seji soglasno sprejeta, je bil predstavnik metliške podružnice Slovenske kmečke zveze — Ljudske stranke na prvem sestanku prireditvenega odbora 6. marca odločno proti temu, da bi proslava bila, krščanski demokrati pa proslavi ne nastropejo, a ne bojo sodelovali pri njeni pripravi. Sicer pa tako in tako ne gre za kakšno napihnjeno prireditve.

čine, je pa tako zbiranje precej dražje. Trenutno je problem tudi to, da sekundarne surovine nimajo nobene cene. T. JAKŠE

tako v podtalnico. Ta problem je še toliko večji, ker leži metliška deponija na robu dolomitnega pasu, iz katerega naj bi v bodoče črpali zelo kvalitetno pitno vodo. Poleg tega je strupenost izcednih vod vse večja, ker so tudi gospodinjski odpadki vse bolj strupeni, da o industrijskih odpadkih, ki sicer na takoj deponirajo ne sodijo, a jih delno kljub temu vodijo.

Skratka, za pridobitev uporabnega dovoljenja je treba metliško odlagališče odpadkov sanirati ter odkupiti dodatno zemljišče za razširitev. Jasno je tudi, da se zanimajo za Mestni trg predvsem zasebni, ki obljubljajo, da bodo dali na razenje celega vola. Za najemnino prostora bo treba plačati pripravljalcem Vinske vrednost določeno vsoto za krije skupnih stroškov. Organizatorji obljubljajo znesek v kopico novosti.

A. BARTELJ

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 16. marca, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure, drugod do 17. ure naslednje prodajalne živil:

- v Novem mestu: Market Dolenjka na Ragovski
- v Šentjerneju: Market Dolenjka
- v Dolenjskih Toplicah: prodajalna Rog
- v Žužemberku: Samopostežba KZ
- v Straži: Market Dolenjka
- V nedeljo bosta od 8. do 11. ure, odprt v Novem mestu: Samopostežba Dolenjka na Glavnem trgu 23, v Črnomlju: Samopostežba Dolenjka.

dr. Ciril Ribičič

Novomeška kronika

TRG — Pred dnevi smo pisali o arhitektonskem čudesu, ki že lep čas sameva ob Kettejevem vodnjaku na Glavnem trgu. Zadeva ima zgoraj obliko šotorja, spodaj pa je podobna staji za ovce. Odgovorne smo pozvali, naj očitno začasen objekt odstranijo, saj je (prvi) grd in (drugi) nikomur in nimeniu ne služi. Odziva ni bilo, spaček še naprej stoji na kraju, ki ga je zasedel. S tem zadevo končujem, menimo namreč, da so oblasti šotor-stajo uvrstile med mestne kulturnozgodovinske znamenitosti. Kako prelesto se je nanj ozreti izpod arkad!

TRGOVINA — Vse večje trgovcev, ki prodajajo salamo in podobne delikatese po dvojni ceni. Če kupis mesino v kosu, velja ena (nizja) cena, če pa jo narežejo, odšteje precej višjo vsto. Saj veste, upljene, rezanje, obraba strojka za rezanje, več prijaznosti itd. Kolikor se še spomnimo iz Italije in Avstrije, imajo tam salame samo eno ceno. To, da ti jo narežejo, je del najbolj elementarne vlijnosti. Kaj hočete, novomeški trgovci pa menjijo, da je treba dobro odrediti stranko, ki si za malico kupi 10 dek pasje radoši.

ZNANJE — V biltenu tovarne zdravil Krka je izšel seznanilni vlogmo, na katerem je pisalo tudi, kaj vse lijude znajo. Podučili smo se, da jih kar precej pasivno govorijo na kupe jezikov. Mi smo pa mislili, da je pasivno govorjenje samo drug izraz za aktivno molčanje.

Ena gospa je rekla, da je naše mestno obiskal čarovnik in iluzionist. Zadnjih imamo preveč, prve pa bomo kmalu krvavo potrebovali.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 1. do 3. marca so v novomeški porodniški rodbili: Damjana Rkmaj iz Dol. Kamenc — Karin, Luca Baič iz Črnomlja — Jelo, Magda Oberstar z Sel pri Hinjah — Jasmino, Jožica Jerman iz Trstenika — Aleša, Zvonka Žugelj iz Rosalnic — Jožeta, Tanja Cener iz Gornje Prekope — Barbaro, Mira Zrim z Gomilje — Dejanja, Majda Boltes z Dolža — Benjamin, Anamaria Luzar iz Dol. Starjevas — Kristino, Milena Vukovjević iz Črnoščnjic — Rosano, Dragica Ambrožič iz Dol. Kamenc — Simono, Renata Škrbec iz Pristave — Anžeta, Andreja Gregorič iz Dol. Brezovice — Mateja, Tanja Praznik iz Mačjega dola — Urško, Sonja Klemenčič iz Semiča — Ines, Jožica Klobučar iz Velikega Orehka — Joškota, Vanja Črnčič iz Pribincev — Nino, Lilianna Jerman iz Straže — Nino, Cvetka Flis z Gornjega Vrha — Primoža, Alojzija Makše z Reččega — Kala — Aleša, Bernarda Bevec z Vnježega Vrha — Natašo, Marija Hočvar iz Dol. Ajdovca — deklico.

IZ NOVEGA MESTA: Silva Šajnovič iz Šmihela 71 — dečka, Milica Pintarič iz Šegove ulice 4 — Sandro. Čestitamo!

Slovenija Moja dežela

Sprehod po Metliki

HODNIKI PO STANOVANSKIH BLOKIH so podoba ljudi, ki bivajo v družbenih stanovanjih: stene so umazane, vogali odskrbljeni, plosče po teh odlepjene, stikala razbita. Čeprav so povzročili tega verjetno stanovalcem sami, zahajajo od občine barvanje in popravila. Možje v občinskih bajti so prišli do dobre rešitve: zadeve bodo uredili, stanovaveli pa bodo tudi povedali, da je ranljiv, se pravi občinare, zadeve dnevnega reda natančno za pet let. Po tem času bodo storili enako, vmes pa bodo morali za red, mir in čistočo skrbeti stanovalcem sami.

MED STANOVALCI PRASTARE PODZEMELJSKE OSNOVNE ŠOLE nekdanjo stanovanjsko skupnostje se nimir. Bojno seko so izkopalni zaradi odvoza gnojnico iz gnojnico jame, iz katere tečejo odpadke po dvoriščih sosedov. Predstavnik stanovanjske skupnosti je prepričan, da morajo za odvoz poskrbeti stanovalcem sami, stanovaci pa menjajo, da to ni njihova stvar. Se več: vztrajajo, naj stroški, nastale v zvezi s tem, pokriva občina

DOPADKI — Izgleda, da je odgovornim možem na črnomaljski skupščini občine veliko do tega, da bi bilo ljudem kar najbolj všeč odlagališče komunalnih odpadkov v občini. Očitno toliko, da so v obrazložiti odloka o lokacijskem načrtu za sanacijo in razširitev depozitiona komunalnih odpadkov pri Vranovičih začeli omenjati kar komunalne odpadke. Dopadki gor ali dol, Vranovičani že samo ob omembni odlagališči začnejo takoj dobivati — popade.

LUKSUZ — Tisti, ki se pogosteje hrani v različnih restavracijah in gostilnah vedo povedati, da nekateri gosti ob kosiu ne naročajo več solate, češ da je to že luksuz. Še sreča, dokler je luksuz le solata, bolj hudo bo, ko si bo razkošje privočiti kosilo v gostilni.

NAPIS — Sicer pa je pojem razkošje zelo »raztegljivo«. V srednji soli se jem zdi očitno že prevelika naložba, da bi nad stranskimi vrati v veliki predavalnicu povrnil napis, da bi ljudje vsaj vedeli, kaj misijo z besedoto »HOD«, ki sedaj plasi nad vrati. Ali pa bo moral priti do česa nepredvidenega, da bo moč ugotoviti, ali je s tistim »hodom« mišjen vhod ali mora celo zaslini izhod.

TELEFON — Telefon si vse bolj utira pot v belokranske vsi. Ljudje, srečni zaradi pridobitive, a nevajeni rokovana z aparatom, pa včasih spravijo sami sebe v komično situacijo. Tako se na primer zgoditi, da človek poklicke soseda, in ko se prepriča, da je dobil pravega, vpraša: »Ja, katero številko pa imaš?«

Drobne iz Kočevja

SPOŠNA PRENOVA — Občinska skupščina Kočevje bo krepko prenovljena. Dobila bo novega predsednika izvršnega sveta in sploh več izvršni svet, »kartajo« pa tudi župana. Prenavljajo notranjost občinske stavbe in zunanjost. Skratka: vse bo (baje) boljše.

KDAJ ZASEBNE BANKE? — Tako se sprašujejo ne le občani, ki ne morejo do svojih deviz pri banki, ampak tudi tisti, ki bi z odpovedjo deviz radi pridobili kredit. Nekdo je potožil, da se je o tem kreditu skušal pozanjamati, pa mu je uslužbenka odgovorila, naj kliče čez pol ure, ker je na malici (a je bila pri telefonu). Dodal je, da se kaj takoega gotovo ne bi zgodilo, če bi bila banka zasebna.

TRGOVINA TISKARNE — Pri kočevski tiskarni so odprli svojo trgovino, v kateri prodajajo papir, koledarje, razglednice, skratak: svoje proizvode in kar imajo v svojem skladišču, razen tega pa še nekaterne druge artikele, primerne predvsem za darila. S svojimi proizvodi so konkurenčni. Delovni čas so prilagodili tudi potrebam šolarjev (od 7. do 11. ure in 15.30 do 18. ure).

Ribniški zobotrebci

PRVI ŽE NA ČAKANJU — Tudi v ribniški občini že prihaja do odpuščanja delavcev oziroma čakanja doma. Za prizadeote je to boleče, spet drugi pa pravijo, da je to prav, saj so v nekaterih podjetjih med štartom igrali šah in karte ter prejemajo visoke plače, medtem ko so morali drugi garanti za malo denarja.

TRGOVINE IN CENE — Trgovin je v Ribnici vsak dan več. Tudi založeno se zelo dobro. Včasih pa je, žal, vprašljiva kakovost blaga in cena. Tako se ti lahko zgorodi, da kupiš orehova jedrca, med katerimi je preveč žalih. Še bolj pa si razočaran, če kupiš ženi za darilo komplet »Beauty« (barve za obrovi itd.), za katerega si v ribniški trgovini odstrel 200 din, nato pa zveč, da je tak kakega možno kupiti že za 100 din.

PREVEČ ALI PREMALO GOSTILN — Predvsem Ribničančen menijo, da je raznih gostinskih lokalov že preveč, odpirajo pa še nove. Prepričani so, da so za marsikatero žalost v družini krivi alkohol in gostilne. Spet drugi pa niso zadovoljni, ker so v poletnih turističnih sezoni vse ribniške gostilne zaprite, zasebni gostilničarji pa se sončijo na morju, ker že izven sezoni dovolj zasužijo.

J. P.

Trebanjske iveri

MEZDE IN SAMOUPRAVLJANJE — V enem od trebanjskih podjetij so si v spomin na Kardelja ohranili na vratih napis samoupravno-pravna služba. Smešno, ampak ne tako zelo. V začetku osemdesetih let, ko so se v svobodnem združenem delu šli samoupravljanje, so imeli v ljubljanskih Titovih zavodih Litostroj na nekih vratih pribito orumeleno tablico z napisom: mezdni oddelek. Beseda pač ne povedo vsega, ne?

PLOČNIK — Svoje čase so menda že imeli neko španovijo v zvezi z gradnjo pločnika od Trebnjega proti Štefanu. Tako vsoj je mielel ljudstvo za šanki. Dandasnjši te obcestne potovalne stezice še ni, vsemu navkljub. Ljudje pesačijo, da je veselje. Največkrat se to dogaja solarjem in drugim neznamnim bitjem. Če bi se to dogajalo vladarjem, bi najbrž pločnik ob cesti za Štefan žal bil prisoten.

STROP — V trebanjskem gradu se dogajajo take reči, da »dol padaš«, kot bi pravovrstno presenečenje opisal kateri so dobni slovenski glasbenik. Katera je taka reč? Rušenje stropa gotovo. Strop se je nedavno sesedel, in ker se kot strop nimam kram drugam, se je v stanovanje pod njim živeči seže. Živeti ni bilo, organi stanovalci, toda dejstvo, da se trebanjski grad deloma ruši, ostaja.

IZ NAŠIH OBČIN

Bo v slogi šol tudi moč?

Kakšna bo prihodnost črnomaljske srednje šole? — Poleg gimnazije še kovinarski program

ČRНОМЕЛJ — Po nedavnem sklepu republiškega izvršnega sveta o novih normativih za razpis vpisa v srednje šole za naslednje šolsko leto, morajo srednje šole razpisati najmanj dva oddelka za posamezen poklic. To pa postavlja črnomaljsko srednjo šolo v zelo neugoden položaj, saj lahko razpisne le dva oddelka gimnazije, medtem ko izobraževanje za strojne poklice ni več mogoče. Črnomaljska srednja šola pa je v letošnjem letu predvidevala po en oddelku programa oblikovalce kovin, preoblikovalec kovin ter dvoletni skrajšani program oblikovanja kovin. Če bodo v republiki vztrajali pri doslednem upoštevanju sklepa izvršnega sveta, razpisna vpisa za te oddelke torej ne bo.

V Črnomolu opozarjajo, da je ta sklep močno prizadel šole v manjših krajih, kot je njihova. Pri tem podarjajo, da je razumljivo, da se bodo kreple šole v večjih krajih, medtem ko se kaj hitro lahko zgorodi, da bo v Črnomolu ostala le gimnazija. To pa hkrati pomeni tudi, da se bo izobraževalna struktura slabšala, saj ne bodo imeli vsi učenci možnosti nadaljnega šolanja v gimnaziji ali v katerem drugem kraju, tudi zato ne, ker stipendij skoraj ni več. Črnomalci pa z vsem tem nekako ne morejo sprizgnuti, prepričani, da Bela krajina potrebuje tudi kovinarsko šolo. Povrh tega je v občinskih načrtih poudarjen razvoj drobne obrti, ki

M. BEZEK-JAKŠE

Eurotrans bo mešano podjetje

RIBNICA — »Eurotrans Ribnica se je že začel preoblikovati v mešano družbo na osnovi zasebnega kapitala. Preoblikovanje poteka skladno z zakonom, zaključeno pa bo predvidoma v juliju ali avgustu,« je povedal direktor podjetja Dušan Čuk. Osnovna dejavnost podjetja je bila doslej (mednarodni) prevoz blaga, poslej pa bo podjetje za mednarodno šolanje, servisno dejavnost in organizacijo transporta.

Jugoslovanski transporterji so v težavah in nečina jih vidi rešitev v zviševanju cen. pri Eurotransu pa pravijo, da je rešitev v zniževanju stroškov. V zahodni Evropi pride na vozilo 1,2 do 1,3 zaposlenega, v Jugoslaviji 3 do 5, v Eurotransu pa okoli 2,2.

Preoblikovanje podjetja poteka tako, da dajajo vozila v najem zasebnikom po sistemu leasing. Ko bodo zasebniki vozila v dveh do treh letih odpelačali, bodo postali lastniki vozil, Eurotrans pa organizira zanje delo. Kasneje bo podjetje nabavljalo tudi nova vozila in jih po istem sistemu odprodajalo zasebnikom. Od okoli 135 vozil jih imajo zasebniki v nujem že 80.

Prizadevajo si, da tudi po reorganizaciji ne bi ostal noben izmed okoli 275 članov kolektiva brez dela, čeprav je res nekaj voznikov začasno na čakanju. Z reorganizacijo podjetja bodo močno okreplili svojo storitveno dejavnost, saj bodo v svojih obratih opravljali servisiranje in popravila tovornih in osebnih vozil, v Ribnici pa bodo organizirali še proizvodnjo kovinske stroke, in to v kooperaciji z drugimi podjetji ali načrtniki iz tujine.

J. P.

Šentrupert pred novimi načrti

Domačini nočajo podleči črnogledosti — Tudi s samoprispevkom do cest in telefona — V nedeljo bo prebivalstvo glasovalo o podaljšanju samoprispevka

ŠENTRUPERT — Šentrupert z okolico je že v več pogovorih nastopil kot primer izumirajočega območja. Morda imajo sociologi in podobni profili, zgovorniki omenjene teze o zginjanju, celo prav, vendar kaže, da si prebivalci nadaljevajo omajati njihovo domnevo.

Med tak prizadevanjem lahko štejemo tudi vse delo, opravljeno s sredstvi samoprispevka, ki se v KS Šentrupert izteka prav zdaj. V minievajem petletnem obdobju so posodobili kar nekaj lokalnih cest, skupaj z zagnanimi vaškim odbori po vodstvu krajevne skupnosti urejalo tudi krajevne ceste, v zvezi z vsemi posodobitvenimi deli pa v svetu KS Šentrupert poudarjajo, da je denar dala tudi zdaj že brevša komunalnocestna skupnost iz Trebnjega. Razen kvadratne metre izboljšanih cest bi si Šentruperci lahko zapisali v izkaz o petletnem delu tudi kilometre vgrajenih telefonskih kablov. Številke bi bile brzda znatne, saj je krajevna skupnost praktično v celoti pokritila potrebe prebivalcev po telefonu. Razen z boljšimi povezavami s svetom so se v krajevni skupnosti dajali še z urejanjem Šentruperta kopališča.

Medtem ko se seveda da razpravljati

IZ NAŠIH OBČIN

Dolgoletni strah se je razblinil

Ljudje vse pogosteje iščejo pravice, ki jim pripadajo iz delovnega razmerja — Najpogostejši problemi zaradi prerazporeditev in presezkov

ČRНОМЕЛJ — Vsak petek med 8. in 11. uro je v prostorih tukajšnjega občinskega sveta zvezne Svobodnih sindikatov Slovenije brezplačna pravna pomoč, ki jo daje v.d. družbenega pravobranilca samoupravljanja Nace Štamcar. Medtem ko se včasih po to pomoč zatekali le redki, jih je danes vse več. Pozna se namreč, da je delovnih mest vse manj in da postajajo dragocenosti

zasebniki enostavno odslovijo delavca in mu zaključijo delovno knjižico. V takšnih primerih bi bilo dobro poostrijeti nadzor inšpekcije dela,« ugotavlja Štamcar.

Sicer pa imajo v večini primerov tisti, ki se zatečejo po pravnu pomoč, prav.

Ko ugotovi nepravilnosti ali nezakonitosti, družbeni pravobranilec samoupravljanja opozori direktorja ali ustrezne službe, ki priznajo napako in pomanjkljivost odpravljajo. V številnih primerih pa gre zoglj za formalne pomanjkljivosti.

M. BEZEK-JAKŠE

Že likvidacije v gozdarstvu

Pogoje izpoljuje TOK Gozdarstva v Ribnici

KOČEVJE, RIBNICA — Likvidacija Temeljne organizacije kooperantov gozdarstva Ribnica je predlagalo Gozdarstvo Ribnica, ki je predlagalo Gozdarstvo Kočevje 18. februarja Republiškemu sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Pogoje za likvidacijo TOK izpoljuje, saj je zaključil minulino poslovno leto z okoli 5 milijoni dinarjev izgube, žiro račun pa je imel blokirani decembra lani ter januarja in februarja letos.

TOK gozdarstva Ribnica nikoli ni posloval posebno dobro, ker so bila potrebita velika vlaganja za gradnjo gozdnih cest in s tem odpiranje zasebnih gozdrov. Tega denarja pa je bilo vedno manj, medtem ko so vlaganja v biološko reprodukcijo naraščala. Denar za premostitev teh težav je kooperaciji namenjalo Gozdeno gospodarstvo Kočevje, ki je tudi poskrbelo, da dobre lastniki gozdov lesa plačan v 15 dneh,

• Za izjavo o trenutnem položaju v TOK Gozdarstvo Ribnica smo zapisali tudi direktorja TOK Jožeta Oberstarja, ki je povedal: »O predlogu GG Kočevje, naj bi TOK likvidirali s 1. marcem, se razpravljajo občinski organi in sodišče. Za 14. marec je sklican predhodni postopek pri sodišču in takrat naj bi ugotovili, če so izpolnjeni pogoji za uvedbo likvidacijskega postopka. Po pogodbi z republiko pa prevzemajo ostali tozdi GG dela v zasebnih gozdrovih, ki jih je zdaj opravljal TOK. Nova organizacija bo opravljena po likvidacijskih postopkih. V TOK je bilo zaposlenih konec minulega leta 57 proizvodnih in režijskih delavcev. Od januarja so delavci na čakanju. Pripravljamo razporeditev na nova delovna mesta, vendar je še vedno nad polovico nerazporejenih.«

medtem ko lesna industrija plača les v 120 do 150 dneh.

Nace Štamcar

la večja pooblastila in odgovornosti poslovodnim organom, pa po drugi strani predvideva tudi določene pravice delavcev, ki pa so marsikaj kršene zaradi gospodarske krize in zapletov, ki zaradi nje nastajajo.

»Ko je bila sprejeta splošna kolektivna pogodba in tudi novi sindikat začel z delom ter so postajali ljudje vse bolj seznanjeni z novostmi, se je začel tudi strah razblinjati,« pravi Štamcar, na katerega se dela vči obračajo predvsem zaradi prerazporeditev na druga delovna mesta, saj je veliko primerov, ko ljudje ne dobijo o tem sklepa, ampak le nalog. Veliko je tudi problemov zaradi prenehanje delovnih razmerij. Številni so primeri, ko so kršene pravice delavcev, zaposlenih pri zasebnih delodajalcih. Slednji marsikaj ne spoštujejo kolektivnih pogodb in pogodb o delu, predvsem pa je problematično prenehanje delovnega razmerja delavcu. Nekateri

Zato je bilo predlagano, naj bi spet začeli graditi cenenia stanovanja. Več možnosti pa bimo moral biti tudi za menjavo stanovanj, zaradi česar bi bilo potrebno manj denarja za subvencije.

Predjetje zmanjšuje število zaposlenih, hkrati pa znižujejo tudi število (kadrovske) stipendij otrokom odpuščenih delavcev. Člani komisije predlagajo, naj bi te študente in učence, ki so

Zato je bilo predlagano, naj bi spet začeli graditi cenenia stanovanja. Več možnosti pa bimo moral biti tudi za menjavo stanovanj, zaradi česar bi bilo potrebno manj denarja za subvencije.

Predjetje zmanjšuje število zaposlenih, hkrati pa znižujejo tudi število (kadrovske) stipendij otrokom odpuščenih delavcev. Člani komisije predlagajo, naj bi te študente in učence, ki so

ostali brez stipendij, preusmeriti na štipendiranje iz občinskih (zdrženih) sredstev. Komisija zbirala podatke in pravila predlage za rešitve.

Denarne pomoči prejema 70 prijavljencev, in to skladno z veljavnim sporazumom. Zaradi povečevanja števila nezaposlenih in ogroženosti družin pa je vedno več prošenj za dodelitev začasnih dejavnosti.

Krajevne skupnosti in šole pripravljajo v sodelovanju z Rdečim križem posebne oblike pomoči za starejše in osamele občane na ljubiteljski osnovi. Podobno obliko kot poklicno dejavnost pa tudi težje pripravljajo. Komisija predlagajo, da slednji za svoje delo ne bi bili obdavčeni. V občini ustanavljajo tudi spletne pomoči staršem.

Člani komisije so nato menili še, naj bi pristojni zaostri stališče do odpiranja bifejev, ker jih je že preveč (in alkoholizem tudi). Spodbujali pa naj bi odpiranje mlečnih restavracij in podobnih objektov.

J. PRIMC

NOV TISKARSKI STROJ

KOČEVJE — T

Koprivniški Poslednji mož z odra na oder

Delo KD Anton Aškerc je pod vodstvom Blaža Sotoška lepo zaživel.

KOPRIVNICA — Koprivnica pri Brestanici je sicer majhen kraj na obrobju Kozjanskega, a se v njem vedno kaj dogaja. V tem času je še posebej živo kulturno društvo, ki nosi ime pesnika Antona Aškerca, in to klub slabim možnostim za delovanje. Največ težav je s prostori pa seveda z denarjem in še kaj bi bilo mož navesti, a ker ljudje čutijo pravo ljubezen do kulture, vse te težave premagujejo.

Gledališka skupina društva je v tej sezoni naštudirala družinsko komedijo Poslednji mož, dela češkega dramatika. Igru sta zrežili Sonja Simončič in Malka Moškon, z njo pa so se igralci najprej predstavili na domače odru, in sicer na Prešernov dan. To je bila predstava za osnovnošole, naslednji dan pa so jo ponovili še za krajan.

Veselojajo je tridejanka. V nejej se vse vrati okoli gospodovalnega oceta, ki je ponosen na svojo trdnost in od-

ločnost. Žena in otroci se mu ne upajo ničesar povedati v obraz, zato pa to počno za njegovim hrbtom. Na ta način pride na dan tudi prepovedana ljubezen. Početje za očetovim hrbtom ustvarja številne komične situacije, ob katerih se potem gledalci imenitno zabavajo. Igra vrača ljudem smeh in vedenino, kar dandasne ni brez pomena.

Koprivnici so s svojim Poslednjim možem tudi že večkrat gostovali. Bili so na Zdolah (polno dvorano so zagotovili krščanski demokrati z uspešno predprodajo vstopnic), v Artičah, Brestanici, na Senovem in minuli petek v Bistrici ob Sotli. V načrtu imajo nastope še v drugih krajih. Z veseljem pričakujejo tradicionalno srečanje kulturnih dejavcev v organizaciji ZKO Krško itd.

Zato, da je delo koprivniškega kulturnega društva tako lepo zaživel, ima zasluge predvsem Blaž Sotošek, ki v društvu ni samo predsednik, temveč tudi organizator gostovanj, propagandist in človek, ki igralce spodbuja in jim viva voljo. In takih ljudi, kot jih ima Kulturno društvo Anton Aškerc, bi bilo potrebno v naših vseh še več. Da bi v sivi vsakdan kmetov in delavcev vnesli s svojimi nastopi več veselja in vredine.

TATJANA VRTOVŠEK

Z igro počastili spomin na rojakinjo

Ob 100-letnici rojstva Marije Kmet igrali njeni drame Mati — Spomin na to pisateljico in dramatičarko obudil pesnik Severin Šali — Predstava v prenovljenem nekdanjem zadružnem domu pomeni začetek novega kulturnega življenja

SENTLOVRENC — Letos 31. januarja se je dopolnilo sto let od rojstva slovenske pisateljice, dramatičarke, prevajalke in časnikarke Marije Kmet. V Sentlovrencu, njenem rojstnem kraju, so ta jubilej počastili v nedeljo, 10. marca, popoldne z uprizoritivjo igre Mati, najboljšega dramskega besedila Kmetove.

Delo, ki obravnava odnos matere do počljivjene otroka (ali je upravičen umor iz usmiljenja?), je skupaj z domaćini, člani KUD Marije Kmetove, naštudiral kot režiser Stane Peček z Mirne. Kot so povestali, je bila to prva igra v kraju po vojni in tretji premiera drame Mati. Prvič so to delo postavili na oder leta 1918, in sicer v Trstu, kjer je Kmetova službovala kot učiteljica, drugo premierno predstavilo pa so pripravili pred drugo svetovno vojno v Ljubljani.

Nedeljska igra je potekala v prenovljenih prostorih nekdanjega zadružnega doma nasproti cerkve v zgradbi, kjer so bila še nedolgo tega stanovanja. Tako rekoč udarniško so uredili dvorano in oder ter ju opremili. Z deli so morali celo hiteti, da je bilo vse nared za to predstavo. Dvorana je bila v nedeljo prepolna, ocenili so, da si je igro ogledalo precej nad 200 obiskovalcev, organizatorjem pa je s tistim pomagal tudi župnik. Ljudje so bili dogodka veseli, člani KUD pa zatrjujejo, da pomeni nedeljska predstava začetek živahnjega kulturnega življenja.

Pred začetkom predstave je obiskovalce v dvorani — ob manjši razstavi, ki so jo pripravili ob 100-letnici Marije

Kmet — nagovoril pesnik Severin Šali iz Novega mesta in obudila spomin na to sentlorenško rojakinjo, še posebej spomin iz osebnih srečanj z njo v Ljubljani, v Društvu slovenskih pisateljev. Ob tem je zavrnili trditve literarnih zgodovinarjev, da se je Kmetova podvrgla

Bo počastitev Gallusa res predraga?

V ribniški občinski skupščini vroča razprava o stroških za počastitev spomina na Jakoba Gallusa-Petelina, največjega skladatelja svoje dobe

RIBNICA — Poročali smo, da bodo v Ribnici (Sloveniji in nekaterih drugih evropskih državah) letos slavili 400-letnico smrti skladatelja Jakoba Gallusa-Petelina, enega največjih evropskih glasbenikov 16. stoletja. Poročali smo tudi o načrtovani prireditvi v Ribnici in stroških zanje, ki naj bi znašali okrog 300.000 DEM oz. 3 milijone dinarjev. Po Ribnici so se razširile govorice o velikem zapravljanju za počastitev tega jubileja in »Demos naj to razčisti v občinski skupščini«.

Na zadnji seji občinske skupščine je bila dana na dnevnih red razprava o tem. V burni razparavi sta se izoblikovala dva tabora. Predsednik občinske skupščine Franc Mihelič je poudaril, da bi bil delegatom Demosa vse bolj jasno, če bi se njegov član, ki je tudi član odbora za pripravo svečanosti, udeleževal sej odbora in potem tudi ne bi prislo do napačnih informacij. Nadaljeval je, da je Gallus eden največjih skladateljev svoje dobe, in »če ne bomo cenili svojih ljudi, ki so uspeli v svetu, potem nismo vredni, da nas drugi cenojo«. Izrazil je tudi prepričanje, da stroški ne bodo znašali 3 milijone dinarjev, ampak morda samo dva milijona ali še manj.

Prof. Janez Debeljak je v imenu odbora za proslavo predstavil načrtovani program in ob tem poudaril, da kulturni stiki ob tem slavju (s Čehi) lahko pripeljejo tudi do gospodarskih stikov.

Delegati so načelo poudarjali, da sicer so za Gallusa in počastitev njegovega

spomina, vendar se je treba izogniti (pre)velikim stroškom. Upoštevati je

Na Radovici so muze umolknile

Zanos je popustil

RADOVICA — Pred leti je bila Radovica zgled dobrega in zagretega amaterskega kulturnega delovanja. Nasproti je bilo družabno življenje na vseh področjih zelo živahno, še posebej pa je bilo dejavno kulturno društvo. Redno so pripravljali igre in v njimi gostovali tudi po drugih belokrških krajih, da o številnih rednih v priložnostih proslavah ne govorimo. Zadnji dve leti pa je delo radovskega kulturnega društva skoraj povsem zamrlo.

Temu, da se neka ekipa, ki v takih primerih vedno vso stvar »drži pokonci«, z leti izčrpala, kar je normalen pojav, se je tokrat pridružilo še splošno kulturno mrvilo v metliški občini, ki traja še nekaj let.

Tudi v metliški kulturni skupnosti oziroma v Zvezki kulturnih organizacij je delo skoraj povsem zamrlo.

Tako kulturno društvo z Radovicami lani za svoje delovanje od metliške

Zvezke kulturnih organizacij ni dobitno niti dinarja, predlani pa v vrednosti 100 nemških mark. »Res pa je,« priznajo Radovci, »da se tudi sami nismo nič zanimali, da bi iz Metlike na Radovico prišel kakšen dinar za kulturno dejavnost.«

Zanos, ki je trajal nekaj let, je očitno popustil, k temu pa so v prečejšnji meri pripomogle zelo slabe razmere za kulturno delo. Igre so pripravljali vedno v zimskih mesecih, ko imajo ljudje več časa, na Radovici pa za vaje ni primernih prostorov. Stara šola zapuščena propada in so pozimi prostori premrzli, da bi lahko tam imeli vaje. Poleg tega so Radovci zadnji dve leti veliko moč (in ves denar) porabili za gradnjo gasilskega oziroma krajenva večnamenskega doma. Pri takem delu pa je zaradi različnih težav prihajalo tudi do nesoglasij, kar gotovo ni dobro vplivalo na celotno razpoloženje.

Sedaj kaže, da so se stvari pomirile. Gradnjo doma bi radi dokončali do prihodnjega leta, ko bodo proslavili 60. obletnico ustavnovitve gasilskega društva na Radovici. Celotno prostorno zgornje nadstropje doma naj bi bilo namenjeno ostalim, negasilskim potrebam kraja in kulturne skupnosti, med temi tudi delu kulturnega društva, saj bo v domu za njihove razmere velika dvorana. Takrat, računajo, naj bi tudi kulturno društvo spet »gnalo nov cvet bolj veselo«, kot bi rekel pesnik.

A. B.

JUTRI KONCERT KOMORNEGA ZBORA

TREBNJE — Komorni zbor iz Trebnjega bo imel jutri, v petek, 15. marca, ob 19. uri v avli stare osnovne šole v Trebnjem celovečerni koncert. Pod vodstvom dirigenta Igorja Teršarja bo pel slovenske ljudske in umetne pesmi. Kot gostja bo nastopila pianistka Breda Ukmarić iz Ljubljane.

Ob »mirnopeškem« Večeru ženinov

Z igro, ki jo je režiral Anton Kos, gostujejo po dolenjskih odrih

MIRNA PEČ — Šentjernej, Kostanjevica, Novo mesto in Metlika — tak je vrstni red krajev, kjer je gledališka skupina tukajnjega kulturno-umetniškega društva že gostovala z Večerom ženinov, delom sodobnega slovenskega pisatelja in dramatika Andreja Hienga, katerega premiera predstava je bila v počastitev slovenskega kulturnega praznika, in sicer v nedeljo, 10. februarja, na mirnopeškem odru. Dozdajšnje nastope Mirnopečanov, zlasti še ne gostovanjih, si je ogledalo razmeroma veliko obiskovalcev — nekoliko slabši obisk od pričakovanega je bil v novomeškem Domu kulture 5. marca — in lahko zapišemo, da doživlja Večer ženinov v mirnopeški uprizoritvi pozornost, kakršne ni deležna prav vsaka amaterska predstava. Najprej seveda zaradi zgodbe, ki je vzeta iz sodobnega življenja in se z njenimi junaki lahko mnogi poistovetijo, potem pa tudi zaradi igre gledališkega ansambla.

Zgodba Večera ženinov se odvija na domačiji mizari Zalokarja, starejšega obrtnika, ki je zgodaj odvzel živ, žive pa s tašco in nečakom. Kot uspešen podjetnik, ki zna vse spremiti in denar in profit, si na staru leta zgradil novo hišo in se odloči, da se bo znova oženil. Ta odločitev presenetil taščo, kot tudi nečak Janet, faliranega študenta, ki se vzdaja pijači in lenobi, zato Zalokarju nastavita pasti. Stvar se začenja zapletati na razkošni in bahaški otvoritvi nove hiše, na katero Zalokar povabi tudi brata, upokojenega profesora, ta pa pripelje s seboj dekle, Vido, ki je rešil »močvirja«

in jo izbral zase. Med bratom izbruhne napetost zaradi medsebojnih neporavnih računov iz preteklosti in izkaže se, da so pravzaprav vsi Zalokarji po duši enaki: egoisti, hlepneži, pokvarjenici. Profesorjava »izvoljenka Vida, ki ji je s pomočjo Zalokarjeve tašče oz. njene spletki ponudeno, da si izmed treh Zalokarjev izbere ženina, se nazadnje odloči za najmlajšega pokvarjenca Janeta, ker ugotovi, da bo z njim najlaže povezala svojo usodo.«

Obrtnica Zalokarja igra Karol Zagorc, njegovega brata profesorja Jožef Matijevič, nečaka Janeta Bogdan Krevs, taščo Lojzka Krevs, »nevesto« Vido Vida Progar in pijača, Irma Primc in Helena Verce. Igralski sestav je v primerjavi z lanskim dokaj prenovljen, v njem je nekaj novincev (npr. J. Matijevič), ki pa so že prvič na odru presenetili. Nasproti je treba reči, da mirnopeška predstava zapusti v gledaliških dober vitih in da je Večer ženinov glede na možnosti in zmožnosti vseh, ki v igri in pri igri kakorkoli sodelujejo, dokaj prečljiv.

Trud, ki ga vložili v predstavo, se je vsekakor izplačal, obiskovalci so delo sprejeli, to pa je najbrž najpomembnejše in gotovo tudi režiser Anton Kosu v največje zadoščenje.

I. ZORAN

kultura in izobraževanje

Ob novejših slikah B. Zajca

NOVO MESTO — V razstavnišču Pri slonu so 7. marca zvečer po krajsem kulturnem programu, ki sta ga izvedla kitarist Tomaz Zorko in pesnik Ivan Zoran, odprt razstavo slik Borisa Zajca iz Birčne vasi. Slikar, ki je likovno znanje pridobil v izobraževalnih likovnih kolonijah in likovnih šolah Združenja likovnih skupin Slovenije, predvsem pa se je izobraževal sam, je na tej razstavi, ki bo na ogled do konca marca ali še kaj dlje, z devetimi podobami v akvarel in drugih tehnikah predstavljal rezultate svojega novejšega slikarskega iskanja. Seveda je treba najprej omeniti, da je Zajc izrazil figurativ, pri čemer ga zanima predvsem človek in dogajanje z njegovim telesom. Prednost daje ženskemu telesu, kar je povsem razumljivo, vendar akte v glavnem le nakazuje. Vsebina tovrstnih slik kaže, da mu gre pri tem za odkrivanje oz. opozarjanje na lepoto, ki jo pri slikanju sanjam oddrživa pa tudi za tisto »nekaj več«, kar potem gledalca bliža z naslikanim. To »nekaj več« pa je dosti krat neizrazljivo.

J. PRIMC

Zapis katastrof

V Fotogaleriji Vista 21 razstavlja Andrea Abati

NOVO MESTO — V novomeški Fotogaleriji Vista 21 so odprli v petek, 8. marca, zvečer razstavo barvnih fotografij sodobnega italijanskega fotografa Andrea Abatija. »Njegove slike so zapis katastrof, ki so se zgodile, zapis nedokajenih krajev, zapisanih predelov, obrobja sodobne civilizacije in ostankov starodavnih imenitnosti,« je zapisal Luigi Ghirri. Zapisal je tudi, da predstavlja Abatijevi fotografije zgodovino novega pejsaža.

Razstava, ki so jo pripravili s pomočjo sponzorjev, bo na ogled do 26. marca. Odprtja je odponedeljka do petka od 9. do 13. in od 16. do 20. ure, v soboto pa od 9. do 12. ure. Naslednji razstavljač bo slovenski fotograf Tomaz Lunder. Razstava pod naslovom Sence svetlobe bo odprta od 28. marca do 10. aprila.

PRIHODNJI TEDEN MGL Z »LAŽNIVKO«

NOVO MESTO — V pondeljek, 18. in v torek, 19. marca, obiskat bo v tukajnjem Domu kulture nastopilo Mestno gledališče ljubljansko s komedio Lažnivka, delom J. J. Brancire in M. Sayaguesa. Za abonente bo predzadnjina načinjena s poslovni sponzorjami.

PRODAJNA RAZSTAVA

KRŠKO — V Delavskem kulturnem domu je od 8. do 25. marca odprtja prodajna razstava del Niko Ribiča iz Maribora, slikarja, ki je bil nagrajen na več slikarskih ekspozicij. Razstava je priredila podjetje Metal iz Leskovca pri Krškem.

URBANIČI RAZSTAVLJA V BRŠLJINSKI ŠOLI

NOVO MESTO — Slikar Franc Urbančič, član skupine likovnikov iz IMV, razstavlja svoja dela v avli bršljanske osnovne šole. Na razstavi, ki so jo odprli minuli teden, je na ogled nad 20 njegovih del, pretežno pokrajinskih motivov.

Prava promocija Pompejev

V Dolenjski galeriji je o novi zbirki Marjance Kočevar govoril Ciril Zlobec — Lep recital

NOVO MESTO — Pesnica Marjanca Kočevar je imela glavno, novomeško predstavitev svoje druge samostojne knjige, pesniške zbirke Pompeji, 8. marca zvečer v Dolenjski galeriji. Lepsegpa, primernejšega okolja za tak dogodek najbrž sploh ni bilo moč izbrati, saj je promocija potekala v dvorani, napolnjeni s slikami akademika slikarja Marka Butine iz Ljubljane. Takšno okolje je namreč

poslušalcem omogočilo, da so zlasti v drugem delu večera doživelj nekaj več: intimirno sozvoče oziroma sozije treh umetnosti: poezije, glasbe in slikarstva.

O nastanku pesniške zbirke Pompeji je govoril Silvo Mavšar iz Krškega, lastnik in urednik založbe Opus, ki je to knjigo založila in izdala. Dejal je, da je to projekt, pri katerem je sodelovalo več ljudi, še posebej pa se je zahvalil ak

pisma in odmevi

ZA DIREKTORJA DOVOLJ TUDI OSNOVNA ŠOLA?

V zadnjem Dolenskem listu sta bila objavljena razpisa Komunalnih gospodarstev Novo mesto in Metlika. Prvo je razpisalo delovni mestni za vodjo razvojno-komercialnega sektorja in vodjo finančno-računovodskega sektorja, počaj pa je višja ali visoka izobrazba ter ustrezne delovne izkušnje. Vse prav! Komunala Metlika pa razpisuje delovno mesto direktorja, za katero, kot je moč razbrati iz razpisa, zadostuje višja ali srednja izobrazba ustrezne smeri. Razlika med zahtevami Novomeščanov in Metličanov je ocitna. Mar to pomeni, da bi bili razpisni pogoji za metliškega direktorja prirejeni tudi osnovnošolski izobrazbi, če bi imel kandidat, ki je očitno diktiral razpis v Dolenskem listu, samo »diplomo osnovne šole«? Dovolj žalostno pa je tudi, da se na metliški razpis ne morejo prijaviti morebitni kandidati z visoko izobrazbo ali še kakšnim višjim akademskim naslovom, ker pač takšnih zahtev ni v razpisnih pogojih.

MARKO STEPAN
Metlika

HVALA ZA PRELEP VEČER

NOVO MESTO — Petek 8. marca bo vsem stanovalcem doma ostal še v posebno lepem spominu. Na pobudo glavnega organizatorja Toneta Ivančiča, člana ansambla Rubin, se je zvečer v glavnih jedilnicah doma zbrala skupina znanih slovenskih kulturnikov, ki so vsem navzočim pričarali prijeten in bogat večer. Voditelja sta bila Darja Damjanovič in Toni Gašperšič, poleg njiju pa so se nam predstavili še člani ansambla Rubin, Tatjana Gros, Zoran Cilenšek, Frank Novina, ansambel Spomin in humorista Franc Pestotnik in Ivica Oštr. Vsem, ki so prispevali k temu lepemu dogodku, se še enkrat najlepše zahvaljujemo, posebno zahvalo pa smo dolžni tudi tistim, ki so prireditev finančno podprt, še posebej glavnemu sponzoru Foto Asja in cvetličnari Marjetica iz Škocjana. Najlepše se zahvaljujemo tudi pokroviteljskemu odboru tovarne zdravil Krka, ki je ob tej priložnosti vsem oskrbavancem podaril lična darila.

Upam, da bo naša hiša še večkrat gostitelja takšnih prireditvev.

Stanovenci
Doma starejših občanov
Novo mesto

CELOVŠKA ZAHVALA

NOVO MESTO — Na naslov občinske skupčine v Novem mestu je prispevala Zahvala Krščanske kulturne zveze iz Celovca. Ta organizacija se v njej zahvaljuje za knjige, ki jih je prejela od predstavnika Zavoda za šolstvo — organizacijske enote v Novem mestu, ko so ti bili februarja na obisku v Celovcu. Krščanska kulturna zveza se v omenjenem dopisu tudi zahvaljuje občnom, pedagogom in staršem za organiziranje Jezikovnih počitnic v Novem mestu.

Še: Mi nismo Jehovine priče

Žal se moramo znova oglašati zaradi načina popravka, s katerim nismo zadovoljni — Diskriminacija

O aferi, ki jo je povzročil informativni vodnik »Novo mesto danes« (založba Grafocommerce Novo mesto, odgovorni urednik g. Janez Slapnik), so poročali različni mediji, a žal se moramo ponovno oglašati.

Dezinformacija, da je na Trdinovih 27, Novo mesto (kapela Božjih grob), verska skupnost Jehovinovih prič v dajo vodi pastor Adela Brkič, je grobo žalila verska čustva vernikov in spoštovanje človekovske osebnosti in dostojanstva.

Evangelijanska cerkev, Binkoščana cerkevna občina Novo mesto, je zahtevala zakonit popravek v objavljeni knjigi. Odgovorni urednik, ki je dobil pri SO Novo mesto pravilne podatke, je obljubil, da bo distribucija knjige ustavljena, dokler se ne naredi popravek. O napaki naj bi bili obveščeni tudi tisti, ki so knjige že dobili. Toda žal nepravljeno knjigo lahko vidimo v ustanovah, tovarnah, šolah, knjižnicah, na razstavah in se je kot takšna še naprej širila v javnosti.

Končno vas obveščamo, da je ostaneck knjig popravljen, vendar kako? Odgovorni se je odločil za čuden način popravka. Na 26. strani je napačne podatke enostavno preleplil s fotografijo. S tem pa je napaka popravljena tako, da e narejena še nova napaka — verska diskriminacija! Vsaka napaka se uradi v popravi na tak način, da se napiše ravnih podatek; zdaj pa sta v javnosti ve različni inaci iste knjige. Škoda,

Protest ob ukinitvi praznika

Borci: boj za svobodo Slovenije je več kot krošnjarjenje

RIBNICA — V prejšnji številki našega lista smo poročali, da je bilo na zadnji seji zborov občinske skupčine Ribnica sklenjeno, da se sedanji občinski praznik 26. marec (bitka v Jelenovem žlebu leta 1943) ukine in da je treba pripraviti vse potrebno za določitev novega praznika, ki naj bi bil 1. septembra (podelitev patenta o krošnjarjenju pred 499 leti).

V nadaljevanju iste seje, ki je bilo teden dni kasneje (6. marca), je proti tak odločitvi protestiral občinski odbor ZZB NOV Ribnica, s tem protestom pa so se strinjali tudi delegati in stranka SDP. Po razpravi je bilo sklenjeno, naj se dopis ZZB obravnava kot delegatsko vprašanje. Sklep, da se letos kot občinski praznik ne praznuje več 26. marec, velja še naprej. Po Široki javni razpravi pa bo občinska skupčina končno odločila o vseh predlogih za občinski praznik, se pravi, da bodo enakopravno obravnavani tako predlogi o 1. septembringu kot 26. marca ali še kakšnim višjim akademskim naslovom, ker pač takšnih zahtev ni v razpisnih pogojih.

MARKO STEPAN
Ribnica

Človek, glej, glej in se — čudi

Še strokovna plat medalje ob preurejanju cerkve sv. Lenarta (klošter)

V odgovoru na pismo Vinka Sopčiča in Janija Kramarja se oglašam kot konservatorka Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine (dalje Zavod), med drugim zadolžena tudi za skrb za sakralno dediščino v občinah Novo mesto, Brežice, Črnomelj, Metlika in Trebnje.

Če začнем s citatom iz Furlanove knjižnice o zgodovini frančiškanske cerkve v Novem mestu, bi ga rada dopolnila z razlagom, da so frančiškani z prihodu v Novo mesto v drugi polovici 15. stoletja postopno doziljali bolj ali manj rigorozne predelave, pa je ohranila prvotno zasnov.

Nazadnje smo 26. januarja 1989 dobili dopis iz frančiškanskega samostana, s katerim nas obveščajo, da so priceli z idejnim projektom za ureditev prezbiterija v cerkvi sv. Lenarta in potrebujejo naše mnenje o tem, kaj je potrebno obdržati v sedanjem prezbiteriju, kakšna bo nova poslikava (strop, rebra, stene), kakšen naj bi nov kamnit tak v prezbiteriju, in mnenje o prehodu iz kapеле sv. Antona v karmelsko kapelo. Na vse postavljena vprašanja so doobili odgovor 2. marca istega leta. V dopisu ni nobenega negativnega odgovora, postavili pa smo zahteve, da je projektna dokumentacija pred izvedbo potrjena na Zavodu. O natečaju in izboru projektanta, ki bo (tudi po izdanih smernicah Zavoda?) izdelal projekt ureditev prezbiterija, smo bili obveščeni iz Oznam, ki jih izdajajo Kapitelj, Klošter in Šmihel.

Decembra 1989 je Zavod samoinicativno naročil na Zavodu za fotogrametrijo Geodetske facultete v Zagrebu izdelavo geodetskega in fotogrametričnega posnetka cerkve sv. Lenarta. S tem je dopolnil arhitekturno topografijo konvikt (1984) in Kloštra (1988) in tako dobil decembra 1990 kompletno grafično dokumentacijo samostanskega kompleksa. Sredi januarja 1991 smo eno kopijo posnetka cerkve dostavili Župnijskemu uradu sv. Lenart, ta pa jo je posredoval arhitektu. Zanimivo je, da ves ta čas Zavod na ni bil posredovan načrt o urejanju celotnega notranjinskog cerkve niti o spremembah pevskega koru.

Sicer si svet KS zasluzi čestitke, saj je omenjeno prva »aktualna« naloga od aprila 1990, ko je bil izvoljen. Telefon, katerega nepoloženi kabli, ki so izpostavljeni mizru v soncu tri leta, pa tudi cesta, ki je že vsa luknjasta, očitno nista tako pomembna. Oseba, ki se skriva za svetom KS, je bila član že v prejšnjem mandatu in eden glavnih posudnikov, da bi bilo igrišče na omenjeni parceli. Bi bil čas, da preneh s svojimi uspešnimi »funkcionalnimi akcijami«, ki jih že večina pozna. Če pa svet KS Butoraj noče pomagati ŠD pri delu, naj ga ne ovira pri delu.

JANEZ PERUŠČ

nah tudi tako imenovali, pozneje pa se imenuje vedno samo cerkev sv. Lenarta. Sedanja (nova) stavba spada v skupino gotskih kranjskih dvoranskih cerkv (Sentrupert, Kranj, Škofja Loka itd.) iz 15. stoletja, in predstavlja najbolj na jugovzhod potrakovski člen te srednjeevropske arhitekturne skupine. Kljub temu da je stavba skozi stoletja doziljala bolj ali manj rigorozne predelave, pa je ohranila prvotno zasnov.

Nazadnje smo 26. januarja 1989 dobili dopis iz frančiškanskega samostana, s katerim nas obveščajo, da so priceli z idejnim projektom za ureditev prezbiterija v cerkvi sv. Lenarta in potrebujejo naše mnenje o tem, kaj je potrebno obdržati v sedanjem prezbiteriju, kakšna bo nova poslikava (strop, rebra, stene), kakšen naj bi nov kamnit tak v prezbiteriju, in mnenje o prehodu iz kapеле sv. Antona v karmelsko kapelo. Na vse postavljena vprašanja so doobili odgovor 2. marca istega leta. V dopisu ni nobenega negativnega odgovora, postavili pa smo zahteve, da je projektna dokumentacija pred izvedbo potrjena na Zavodu. O natečaju in izboru projektanta, ki bo (tudi po izdanih smernicah Zavoda?) izdelal projekt ureditev prezbiterija, smo bili obveščeni iz Oznam, ki jih izdajajo Kapitelj, Klošter in Šmihel.

Decembra 1989 je Zavod samoinicativno naročil na Zavodu za fotogrametrijo Geodetske facultete v Zagrebu izdelavo geodetskega in fotogrametričnega posnetka cerkve sv. Lenarta. S tem je dopolnil arhitekturno topografijo konvikt (1984) in Kloštra (1988) in tako dobil decembra 1990 kompletno grafično dokumentacijo samostanskega kompleksa. Sredi januarja 1991 smo eno kopijo posnetka cerkve dostavili Župnijskemu uradu sv. Lenart, ta pa jo je posredoval arhitektu. Zanimivo je, da ves ta čas Zavod na ni bil posredovan načrt o urejanju celotnega notranjinskog cerkve niti o spremembah pevskega koru.

O njegovih preureditvah smo bili seznanjeni šele v telefonskem pogovoru dne 21. 1. 1991, kjer je bila njegova spremembna interpretacija kot zamisel arhitekta. Informacija po telefonu je prišla res dobre tri tedne prej, kot je bilo napisano v pisumu. Od kod torej nesrečni 15. februar? Tistu petek smo dobili izvod tehnične dokumentacije preureditve pevskega koru s posnalom, da se ta dela prične že v ponedeljek. Urejanje prezbiterija je v projektu prikazano le idejno, podrobnejša dokumentacija naj bi bila pripravljena kasneje, tudi dela naj bi se pricela kasneje.

Ker spada frančiškanski cerkev med pomembne spomenike gotskega in neogotskega stvarstva na Slovenskem,

smo zaprosili za presojo svojih že 1989 izdanih smernic in pomoč pri oceni projekta ureditev prezbiterija (ko bo ta izdelan) Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine Ljubljana (dalje Zavod RS). Res je, da je k temu pripravljeno tudi telefonsko obvestilo o urejanju pevskega koru. Zavod RS je za 27. februar 1991 sklical svoj Strokovni svet s člani prof. dr. Nacetom Šumjem, dr. Emilianom Cevcem, ing. Stojanom Ribnikarjem ter predsednikom dr. Marijanom Slabetom. O obisku članov Strokovnega sveta smo bili obveščeni že 15. februarja in to povedali tudi pristojni osebi, ki je prinesla projekt preureditve pevskega koru, ter jo prosili, naj s pričetkom del počaka vsaj do 27. februarja, ko bi se skupaj pogovorili o načrtovanih delih v prezbiteriju in projektu novega pevskega koru. Ko so člani Strokovnega sveta (dr. Cevc je bil službeno zadružen) 27. februarja obiskali frančiškansko cerkev, so bila dela na pevskem koru že v polnem teku.

O seji Strokovnega sveta je bil pismeno obveščen Frančiškanski samostan Novo mesto in bil nanjo tudi povabljeno, a žal se je ni nihče udeležil, predstavnik samostana, ki je pomagal pri delih v cerkvi, se tudi ni bil pripravljen pogovorjati s člani Strokovnega sveta. Komisija je po ogledu projekta in situacije v cerkvi med drugim ugotovila, »da so dela, ki se izvajajo v frančiškanski cerkvi sv. Lenart v Novem mestu po projektu ing. arch. Franceta Kavarnika, težko opravljiva, ker ne upoštevajo potencialne vrednosti cerkve. Kar zadeva kor, ki je v gradnji, gre očitno za poskus postmodernih postopkov, ki ne morejo bistveno prispevati k kvaliteti cerkvenega prostora... Komisija sugerira, naj bi si zastavili ob obnovitvenih delih frančiškanske cerkve višje cilje kot z golj nekreativno obnavljanje funkcionalno nezadovoljivega sedanjega stanja. Predlagamo — brez ovinkov — rekonstrukcijo sedanja ladje.« Nič nima smisla citirati ves zapisnik, samo še to: komisija je bila neljubo prezenečena nad tem, »da upravitelj, ki izvaja dela, nima gradbenega dovoljenja niti soglasja Zavoda. Ker gre za posege take vrste, za katere je potrebno pridobiti soglasje, predlagamo gradbeni inšpekcijski, da nadaljnega dela ustavi.« Gradbeni inšpektor je bil na objektu 28. februarja in ugotovil, da dela pri prenove pevskega koru tečejo brez potrebnih dokumentacij, ter jih ustavi. Vendan so se še tudi naslednji dan nadaljevala.

Zaključek: Zavod je pripravil Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nemičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini. Osnutek in predlog Odloka sta bila objavljena v občinskem glasilu Odločajmol v skupino sakralnih spomenikov, ki je uvrščena tudi z.c. sv. Lenarta. Javne razprave so že leta 1985 potekale po posameznih krajevnih skupnosti. Niti takrat niti danes se ni oglasi nihče, ki bi oporekel razglasitvi cerkev za spomenik.

MARINKA DRAŽUMERIĆ
diplomirana etnologinja in umetnostna zgodovinarica

Krivolov se ne bo več izplačal

Uvedene visoke kazni

Vse ribiške družine na Dolenskem so pred kratkim doble razpis Ribniške zveze Slovenije z odškodninskim cenikom za leto 1991. Za vsako protipravno ujetjo ribo, raka, školjko ali žabo bo posameznik, ki ga ribiški čuvaji zlatoužil z večjim stilevom rib od dovoljenih ali brez veljavne ribiške dovolilnic in za podmerske ribe moral na mestu samem plačati za storjeno škodo na ribah in dr.

Denarne odškodnine so zelo visoke, da se krivolov ne bo več izplačal. Za sulca bo treba odštetiti 4.000 din, za potočno postrv, lipana, soma in smuča 1.000 din, za ščuko 700 din, za zlatovčice in postriki križanke 600 din, za šarenko in raka 300 din, za krappa, podust, platnico, klena, mrene in ogrlico 200 din, za druge vrste rib, rakov, školjke in žabe pa po 100 din. V varstveni vodi in dobi je odškodnina še enkrat večja. Z visokimi odškodninskimi želijo narediti v ribolovu in odpraviti vse večji krivolov.

Tudi po zakonu o sladkovodnem ribištvu so povečane denarne kazni za prekrški, ki se kaznujejo na sodiščih. Višina kazni je 10.000 do 60.000 din, tako se kaznuje posameznik, če lovi ribe v varstveni dobi ali lovi podmerske ribe; če uničuje drščice; če lovi brez dovolilnic; če lovi ribe na prepoeden način (s podvodno puško, eksplozivom, z ostimi, z mezo, če nastavlja in podobno); če ima v čolnu podvodno puško; če je član dveh ali več ribiških družin; če pere traktor, stroj ali druge naprave v ribolovni vodi in če ovira ribiškega čuvajici ali ribiškega inšpekторja pri delu. Krivolovi ostanejo tudi brez krivolovskega pribora, seveda pa plačajo še stroške sodniškega postopka.

Ribiška zveza Slovenije bo marca v Črnomlju organizirala tečaj za ribiške čuvajice, kar so drži sestavne župnije vseh kandidatov, tako da bo letos na rekah več pooblaščenih čuvajev in boljši nadzor nad krivolovom. Zato je za vsega ljubitelja ribolova v rib najbolje, da se včlan v najbližjo ribiško družino.

I. JUGOVIC

ZAPIRAJO KIOSK

RIBNICA — Kdaj bodo Ribničani dobili odprt tržnico, primoč čas? Zdaj imamo v Ribnici za prvo silo kiosk na pločniku Šeškove ulice. V KS Ribnica pravijo, da za kiosk ni bilo izdano nikakršno soglasje za obravljavo. V dolednjem času naj bi odstranili kiosk PIK Vinkovič pri ribniški cerkvi, ker občani negodujejo zaradi obnašanja prebivalcev. Krajevna skupnost je prekinila najemno pogodbo za uporabo tega prostora, javni pravobranilec pa je sprožil postopek za njegovo izpraznitve.

• Nikolai ne delam izjem. Izjem razveljavlja pravilo. (Doyle)

Mogoče v Poreč

Srečanje za popestritev

Na veliko barantajo s plačami aktivnih delavcev, ki dobivajo plače z nekajmesečno zamudo, in še le za preživetje. Zdaj tudi upokojenci s tugo v srcu čakamo zadnje dni v mesecu, če bo pismenošča kaj prinesel. Vseeno pa smo se odpeljali z dvema avtobusoma zopet na Studenec k našemu staremu prijatelju Jancu. Tako za 8 ur pozabimo na turbove dni. Kot vedno smo bili dobro sprejeti in tudi pogosteni. Studenški šolarji so nam pripravili kulturni spored. Na to zabavo smo povabili tudi novinarja Radia Brežice. Odzval se je Franci Babič, ki je nekaj tudi posnel. Veliko dobre glasbe so zaigrali Senterjevski fantje. Pridružile so se nam tudi zapozne maske.

Že zdaj smo si zadali nalogo, da damo vsak mesec nekaj v nogavico, da bi šli za par dni v Poreč, če se bo dal dobiti vizum in če nas bo sprejel gospod Tudman. Gledate krotkatnega srečanja se v imenu vseh lepo zahvaljujem organizatorjem, gospodu Babiču, Šoferjem, gospodu Jancu in njegovim sodelavcem za pogostitev ter seveda vsem drugim.

GABI

KUPCI VEDNO SLABŠI PLAČNIKI

RIBNICA, KOČEVJE — Na razgovoru kmetov, predstavnikov zadrug in drugih s predsednikom SKZ Ivanom Omanom, ki je bil februarja v Ribnici, je bilo med drugim rečeno, da so kupci kmetijskih pridelkov vedno slabši plačniki in da zamujajo s plačili za kupljene leske do 3 mesece, za živino pa do dva meseca, medtem ko morajo kmetje računе, davke itd. plačevati brez takoj dolgih odlogov. Te kritike smo skušali preveriti, a nam je doslej uspelo zabeležiti le dve izjavi.

V imenu gozdarjev je na nedavni seji občinske skupštine Kočevje Janez Černič med drugim dejal, da gozdarjem plačuje lesna industrija za les vedno počasnejne in da je treba na plačilo čakati tudi do 150 dni, se pravi 5 mesecev. Direktor KZ Ribnica Mirk Pirc pa je povedal, kako je z odkupom in plačilom pri njihovi zadruži. Že odkupljene deske je bil rok plačila 30 do 45 dn. Ker kupci plačujejo vedno počasnejne, so lani odkupili od kmetov le omejene količine desk, čeprav je bila ponudba večja. Odkupljeno živino je do novembra zadružna lani plačevala kmetom v 8 do 10 dneh. Potem se je plačevanje začelo, ker jim (zadruži) klavnica ni plačala tudi do dva meseca, oni pa so kmetom plačali v 15 dneh.

Uspeh na specialni olimpiadi

Uspeh novomeških delavnic pod posebnimi pogoji v Črni

NOVO MESTO — Šport in rekreacija sta sestavni del celovite skrbi za duševno prizadete ljudi. V tujini že leta prirejajo poletne in zimske specjalne olimpiade (Special Olympics), ki se jih zadnje čase udeležujejo tudi Slovenci. Poletne jugoslovanske speciale igre imajo že večletno tradicijo, zimske pa so letos prvič pripravili v Črni na Koroškem.

Pra zimska specjalna olimpiada Jugoslavije je bila 5. in 6. marca, udeležili pa se je 69 oseb iz 14 organizacij za usposabljanje iz Slovenije in Hrvaške. Tekmovanje je bilo čisto pravo, z uradno otvoritvijo, defilejem ekip, dviganjem zastave, z uradnim treningom in množično gledalcev. Tekmovalci so se na vso moč trudili in zasluženo dobili aplavz.

Ekipa novomeških delavnic pod posebnimi pogoji je dosegla imeniten uspeh, saj je 6 tekmovalcev osvojilo kar 4 medalje. V veleslavljivem, disciplini, ki se od pravega veselaloma razlikuje le po tem, da ima samo en tek, je 3. mesto in brojasto medaljo osvojil Andrej Novak. Drsenje na alpskih in tekaških smučih pa je posebej prilagojena disciplina za duševno prizadete osebe, pri kateri se morajo tekmovalci na blagi strmini čim hitreje s palicami potiskati do cilja. Tu so imeli gojenici novomeške delavnice še več uspeha. Nevenka Ravnhorib je osvojila zlato, Aleš Prpar srebrno in Angelca Vovko bronasto medaljo. Želo dobra sta bila tudi Danica Gliha (5. mesto) in Jože Rabvar (8. mesto). Po številu osvojenih medalj so se Novomeščani uvrstili takoj za domačini.

Tega uspeha gojenici novomeških delavnic pod posebnimi pogoji gotovo ne bi dosegli brez pomoči tovarne zdravil Krka, ki podpira tovrstno dejavnost in nam je omogočila tudi treniranje na Gačah. Druge zimske specjalne olimpijske igre bo bodo prihodnje leto v Mariبورu.

BORJA ERŽEN

Kdo bo gospodar, za to jím gre

Vojne si ne izmislijo reveži — Vladar bo, kdor bo imel v lasti energijo — Končno ljudje pokončnih glav in ne šleve — Imamo mladino in »Mladino«

Vojna, zalisva ali kakrsnakoli, ta mora biti in tudi bo. Vojne si ne izmislijo revči in nemočni ljudje, ampak tisti, ki imajo od nje koristi, to so proizvodnja orožja in vse ubijajočih sredstev. Zato so vsi kongresi, protestna zborovanja, poslanice in ne vem kaj še vse, glasovi vpijajočih v puščavi. Kaj bi s tovarnami, strokovnjaki, delavci, napravami in vsem, kar je nujno za proizvodnjo orožja? — Cemu peče pek kruh? Menda ne zato, da ga potem vrže proč? Tudi po hištu izdelujemo zato, da ga prodamo in uporabimo. To je menda »prosto ko pasulj«. Naj vendar povedo tukajšnji ekonomisti, kaj in kako je s to zadevo, in ne sprenevedajmo se, kaj to počnejo general Kadrijević in drugi njegovi sodelavci-sovratniki.

Kar se tiče naših notranjih zadev, nam je itak jasno. — Bratje Srbi! bi radi vse posibil. Iščejo vse močno poti in načine, vendar mi imamo končno takšne ljudi, ki niso strahopetci in šleve. So in smo pokončnih glav. Vesel sem, ker imamo takšno mladino in »Mladino«, saj je ona pričela s tem gibanjem za osvoboditev.

BÓGOMIL LILJA

Praznovanje

Invalidi v Mirni Peči

Društvo invalidov iz Novega mesta se je z dvema avtobusoma peljalo v Mirno Peč praznovati slovenski kulturni praznik in opraviti letni občini in volinli zbor. Ni slučajno, da je društvo dan po pestri na nastopom mirnosloške gledališke skupine. Gledališka skupina, ki je v tej sezoni nastudirala Hiengovo veseloigrno Večer ženinov v režiji Antona Kosa, je po tradiciji premierne nastopila za novomeške invalide. Na začetku so zbrani v dvorani počastili z enominiutnim molkom spomin na preminule člane. S pozdravnim govorom je predsednik Andrej Gregorčič obvestil vse prisotne o delu društva v minulem letu. Tega pa ni bilo malo. Za ljudi in društvo, ki steje okrog 800 članov, je treba vložiti dosti truda in razumevanja. Da je društvo resnično izpolnjevalo naloge, je razvidno in internem časopisu Poročalec-informator v letoskih četrtih številki. Tajnik Zvonko Tkalec je poročal o finančnem poslovanju. Na ta praznik je bil povabljen tudi g. Vili Medved, predsednik Zveze invalidskih društev Slovenije. Za posladek pa je bila še čestitka iz DI Grosuplje. V kulturnem programu je recitiral Janez Mežan, za njim pa je nastopila kot recitatorka in pevka Sonja Pirš. Za razvedrlini program se je odigrala še zavesa in na odrskih deskah je zaživila veseloigra. Igralci so bili resnično enkratni in simpatični. Nastopajočim in pevcem je vodstvo DI podarilo rdeč nagelj in umetniško napisano Zdravljico. Vse lepo prehitre mine in tako je tudi ta prizreditve imela svoj konec. Za zaključek je bila zakuska. Pravilovski golaž je vsem dobro teknil. Po želji pa je bila tudi domaća kapljica, za moč za odrh proti domu. Če bo vse po sreči, pa ob letu v Mirni Peči nasvidenje.

FANIKA MALIŠČ

DOMAČE TRNJE

• Ohranil je fotelj, toda izgubil obraz.

• Preživeli smo vse delitve in nismo več kaj deliti.

• Če bi dajali vsakemu po zaslugu, bi politiki gladovali.

• Tujih vlaganj ne bo, če bomo nadaljevali z domaćim laganjem.

D. STARČEVIĆ

Prejšnjo nedeljo smo se na pokopališču pri sv. Marjeti pri Ponikvah poslovili ob Lojzki Makši. Rodila se je 6. junija 1930 na Dolenji Dobravi pri Trebnjem kot najstarejša hči od devetih otrok. Naučila se je šivanja ter nekaj časa delala v novomeškem Labodu, pozneje pa v trebanjskem Krojaškem podjetju. Čeprav se je pred poltretjem letom upokojila, je še vedno hodila pomagat.

Bila je skromna, prijazna in vedno pripravljena pomagati. V mladih letih je želela v samostan, a jo je mama pregorila, če da lahko za cerkev veliko naradi, tudi če je doma. In res se je povsem posvetila delu v farni cerkvi in podružnicah. Skrbela je za cerkvena oblačila in prte, šivala, likala, čistila, krasila cerkev in okrog njih nasadila veliko cvetja. Pele je tudi v cerkvenem zboru ter skrbela za ljudsko petje v domaći cerkvi in v podružnicah.

Lojzka smo poznali kot neustavljiv stroj, toda pred letom dni je neozdravljivo zbolela. Obiskovali so jo številni ljudje, ki so jo spoštovali in se ji hoteli zahvaliti za njeno delo. Sedaj je ni več. Vsi jo bomo pogrešali.

R. M.

DEJANJE, VREDNO POSNEMANJA

Semiško pustno društvo »Gusari« s svojo pustno prirreditivo privabila vsako leto več obiskovalcev. Zahvala za to gre članom pripravljalnega odbora in pustnega društva, ki najdejo čas za organizacijo izvirne pridelite.

Predvsem pa je pohvalno, da »gusari« vsako leto dajo skoraj ves izkupiček za dobrodelne namene. Letos so tretjino izkupička podarili pokopališko-pogrebennemu odboru Kot-Brežje pri Semišču za ureditev nedokončanih del na pokopališču pri sv. Roku v Nestoljki vasi. Pokopališko-pogrebni odbor Kot-Brežje se za to veliko humanitarno dejanje pustnemu društvu toplo zahvaljuje. Morda pa bi bilo prav, da bi se po tem društvu zgledovalo še kdo ter pomagal tistim, ki so pomoči potrebnim.

ZVONE TKALEC

Eniška Spomin

Množična udeležba Belokranjcov na pogrebu 26. februarja je pokazala, kako cenjena je bila za svojega življenja Eniška Škof. Zdajno leto je bila v Domu počitka v Črnomlju, to je od svojega nesrečnega padca junija lanskega leta, ves čas v nezavesti.

Rodila se je v Ameriki, kamor so njeni starši odšli za kruhom. Malo pred začetkom druge svetovne vojne se je vrnila z materjo in bratom v domači kraj v Železni. S seboj prinesla široko razgledanost in dobro srce. Z materjo in bratom, ki je kmalu umrl, so postavili skromen dom in se preživljali s kmetijstvom.

Potem je prišla vojpa in je v Enico čisto drugo življenje. Že v letu 1942 je bila na sestanku s prvimi organizatorji NOB. Z vso vremeno je pomagala organizirati pomoč borcem za osvoboditev domovine izpod fašističnega okupatorja. Bila je članica krajevnega odbora OF in AFŽ, nato članica okrajnega odbora AFŽ Metlika-vzhod. Potem je delala v Črnomlju v okrajnem odboru AFŽ. Bila je na vseh večjih zborovanjih OF in AFŽ. Leta 1943 je bila izvoljena za delegatko I. kongresa AFŽ Slovenije. Kmalu zatem se je začelo delo, ki je bilo Enici najbližje: prevezela je skrb za otroke brez starcev. S svojimi sodelavci je iskala skrbnike za te otroke, tako da niti eden v Beli krajini ni ostal brez strehe in toplega zavetja. Skrbela je tudi za mladinski dom v Podzemiju, kjer so bili v oskrbi otroci, za katere starši niso mogli skrbeti. Ustanavljanje odborov RK Slovenije na Belo krajino in njihovo uspešno delovanje sta bila tudi njena zasluga.

Po vojni je postala na okraju Črnomelj referentka za mladinsko skrbstvo. Z vso odgovornostjo je opravljala zaupano ji nalogi in poleg tega delala še v organizacijah in društvi. Z veliko vzetostjo je po vojni delala pri organizirani rehabilitaciji invalidnih otrok. Bilo je treba obiskati sleherno družino v Beli krajini in jo prepričati, da je za njihovega invalidnega otroka najbolje, če gre v invalidski dom v Kamnik, kjer bo deležen zdravstvene in socialne rehabilitacije.

Pri vseh nalogah se je Enica izkazala kot dobra organizatorica. Ker ji ni bilo dano, da bi uživala materninsko in družinsko srečo — poročena je bila le eno leto in brez otrok, ko je umrl mož — je vso skrb posvetila pomoči potrebnim. Ni bilo človeka, če se je kdaj obrnil nanjo za pomoč, da mu ne bi pomagala. Bela krajina mnogo dolguje Enici Škof za njeno požrtvovalno in nesobično delo.

R. F.

France Kek

Pred kratkim smo se na trebanjskem pokopališču poslovili od pokojnega Franca Keka z Gornjega Medvedjega sefa pri Trebnjem. Rodil se je 19. 9. 1920 v Studencu pri Trebnjem na veliki, dobro urejeni kmetiji kot najmlajši sin od treh sester in dveh bratov. V tretjem letu starosti mu je umrl oče. Mama je ostala sama z družino in kmetijo; toda otroci so ji stali ob strani ter ji pomagali pri delu, saj so bili vzgojeni v veri, ljubavi in prijateljstvu.

Komaj je dorastel, se je pričela vojna in že je okusil grenkobe vojne. Bil je odpeljan v internacijo. Doživeljil je velike stresne, lakovane, zasiševanje, grožnje in težke dela. Pa vendar mu je bila sreča naklonjena, da se je vrnil domov, čeprav popolnoma izčrpan.

Po vrnitvi domov se je poročil s Pepo Cugelj iz Gornjega Medvedjega sefa, spet na veliko kmetijo. Žal sta ostala sama, brez družine. Kot dober gospodar, priden in pošten, je bil pri vseh priljubljen. Za vsakogar je imel lepo besedo, da tudi pomagal je v stiskih in težavah.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

R. M.

NAČRTOVANA REKREACIJA

KRŠKO — V tukajnjem zdravstvenem domu nudijo strokovno medicinsko pomoč in napotke v zvezi s programirano zdravstveno-preventivno rekreacijo. Podrobnejše informacije glede tovrstne dejavnosti, ki ji mnogi že priznavajo pomembno vlogo pri ohranjanju zdravja, je mogoče dobiti v ZD Krško pri dr. Gabrijeli Pleško — Gorenc, spec. medicine dela, promota in športa, na tel. št. 21-204 in 21-090, in sicer vsako sredo dopoldne.

P. P.

POHOD MUČENIKOV NA GORJANCE — Društvo 40 mučenikov Podgorje iz Stopič, ustanovljeno pred 12 leti, združuje blizu 60 fantov in mož iz podgorjanskih vas v Novega mesta. V soboto so se odpravili na svoj tradicionalni pohod na Gorjance. Kljub naporni hujti ni manjkalo razpoloženja, še zlasti po zaužitju domačih dober, ki so jih prinesli v nahrgotnikih. V svoje vrste so sprejeli dva nova člena in jima po mokrem krstu in zaprisegi iskreno čestitali. (Foto: M. Vesel)

Še naprej bo treba živeti z Romi

Šalo se je število romskih družin pod šotori. Število barak pa povečalo iz 57 na 105, hiš iz 22 na 42, v bivalnih kontejnerjih je 14 družin itd.

Z dohodki iz zaposlovanja se preživlja 48 romskih družin, 30 Romov prejema pokojnine. Družbeno denarno pomoč kot edini vir preživljjanja v nasprotnju s splošnim prepričanjem prejema le 17 ostalih Romov, trije pa takšno pomoč kot dopolnilni vir. Otroci nezaposlenih Romov, trenutno jih je 224 iz 131 družin, prejemajo otroški dodatek v višini 368 dinarjev, ki ga dobijo v obliki hrane, šolskih potrebščin. Pomoč jim ne izplačujejo, če otrok ne hodi redno v vrtec ali šolo. Nezaposleni Romi se preživljajo z nabiranjem zdravilnih zelišč in odpadnega materiala, še vedno je močno prisotno proščenje in brskanje po kantah s smetni ter kraje kmetijskih pridelkov, ki močno povečujejo konflikte med Romi in »civiliki«, kot ljudem rečejo sami Romi. Za povrh od leta 1984 naprej v proračunu občine ni več sredstev za povrnitev škode, ki jo kmetom store Romi. Edino povračilo škode je v obliki zmanjšanja davkov. Ljudi jezijo tudi romski obiski gozdov, ki vedno pustijo sledi v obliki meter nad zemljo poseknih dreves, pa postavljanje barak kar na privatna zemljišča, čemur so ponekod tudi priča. Iz poročila Uprave za notranje zadeve sicer sledi, da so Romi v letih 1984-89 naredili od 14,5 do 20,4 odstotka vseh odkritih kaznivih dejanj, kar je seveda precej, nemalo srečanji Romov s sodnikom za prekrške pa je bilo zaradi prekrškov s področja varnosti cestnega prometa (vožnja brez vozniske, z neregistriranim vozilom).

Romska naselja so nastala na obrobu urbanih, izolirana od drugih ljudi. Večinoma so bavarška, najnizjeva bivalnega in higienškega standarda. Pozitivno izstopata le naselji Ruperč Vrh in Šentjernej, sicer pa se stanovanjske razmere Romov počasi le izboljšujejo. Zmanj-

seljevanje v blokih se le redko izkaže kot dobro, Romi, ki so v željah in postopkih korak pred drugimi v svojem civiliziranju, pa imajo neredko težave z ostalimi Romi.

V programu je bilo poudarjeno zgodnje vključevanje otrok iz okolice Novega mesta v vrtec, druge pa v dveletno malo šolo. Desetletno načrtno delo na tem področju kaže določene uspehe, še vedno pa je preveč otrok, ki jih romski starši tiščijo pri sebi in jih nočejo pošiljati v vrtec. Pri tistih, ki pridejo, je osnovni problem sporazumevanje, saj ne znajo slovensko, vzgojitelji pa ne romsko in je potreben veliko potrpljenja in najrazličnejših oblik dela, da se neka sporazumejo. Trenutno je v občini 161 predšolskih otrok, od tega 70 v naselju Žabek. V vrtec Bršljin, kjer deluje posebni romski oddelek, jih je vpisanih 18, redno pa jih hodi v vrtec polovica. Ko pripravijo vzgojni program v baraki v samem naselju, pa dobijo skupaj praktično vse otroke. V ostalih krajih 16 romskih otrok obiskuje malo šolo. Obvezno priprava na šolo zdaj, skratka, obiskuje manj kot polovica obveznikov. V šoli se težave nadaljujejo. Stevilo romskih otrok na desetih osnovnih šolah v občini se sicer iz leta v leto le povečuje, čeprav vsi otroci sploh niso evidentirani in se stalno menjajo. Večina tistih (88 odst.) ki hodi v šolo, pa jo zaključi že na razredni stopnji in z zadostnim uspehom, v predzadnjem šolskem letu pa sta bili kar dobrski dve četrtini romskih učencev neocenjenih. Razlog je gotovo tudi nereno prihajanje v šolo. V zadnjem šolskem letu je od 111 vpisanih redno obiskovalo pouk le 28 romskih otrok, 44 nereno, 39 vpisanih učencev pa v šolah niso videli. Vsi ukrepi za spremembu stanja z neizplačevanjem otroškega dodatka vred so brez pravega učinka. Strokovnjaki, ki se z romsko problematiko ukvarjajo, so prepričani, da so rezultati na tem področju pač odvisni od urejanja živiljenjskih pogojev Romov, od urejanja bivališč in od postopnega sprememjanja živiljenjskih navad. Manjka po tudi sistematske rešitve na republiški ravni, kar se bo verjetno spremenilo, če bo Slovenija sprejela predloge, naj v novi ustavi opredeli Rome kot narodnostno skupnost, ki ji je potreben priznati posebne kolektivne pravice pri uporabi jezika, razvoju kulture in vključevanju v družbeno življenje.

ČEDALJE MANJ ZAPOSENHIH

Med temeljnimi vprašanji družbeno integracije Romov je vprašanje njihove zaposlenosti kot enega osnovnih pogojev za izboljšanje njihovega družbenoekonomskoga položaja. Tu so rezultati prizadavanj klavnim. Kljub raziskavi o možnostih zaposlovanja Romov v občini, raz-

nim oblikam usposabljanja za delo s strani skupnosti za zaposlovanje in posameznih pojedij in raznim poskusom, da bi spravili do lastnega stalnega kruha čim več Romov, je teh danes v občini zaposlenih manj kot pred 12 leti. V letu 1978 je bilo zaposlenih 52 Romov, lani pa le 48 ali 14 odst. za delo sposobnih Romov. Ob sedanjih splošnih težavah pri zaposlovanju v občini tudi ni razumno pričakovati, da bi bilo zaposlenih Romov v podjetjih lahko več. Razvili pa naj bi nove oblike dela in zaposlovanja v zvezi z zbiranjem zdravilnih zelišč in odpadnega materiala ter druge oblike samozaposlovanja Romov, ki navsezadje Romom celo mnogo bolj ustrezajo kot delo v zaprtem tovarniškem prostoru.

In združeno prosvetljevanje Romov? Na zadnji seji novomeške skupščine, ki je razpravljala o reševanju romske problematike v občini na osnovi z vseh strani ugodno ocenjenega poročila, je dr. Šibar med drugimi dejal, da so se Ciganke (tako jim pravim od rojstva in jih bom tudi vnaprej, saj ne gre za psovko, je rekel) kar dobro prosvetlile, saj že vse rodijo v porodnišnicah, pa tudi pridno hodijo po tabletke, kontracepcije, se ve. Sicer pa so strokovnjaki v počitkih zapisali, da poleg nekaj tečajev patronaže služe o higieni otrok in odraslih ter o načrtovanju družine z ženskami v naselju Šmihel in Žabek na tem področju ni bilo posebnih aktivnosti. Nizka živiljenjska raven Romov se odraža v njihovem slabem zdravstvenem stanju. Romski otroci se pogosteje zdravijo v bolnišnicah, tam so dvakrat dlje od drugih. Umriljivost romskih dojenčkov je sedemkrat večja od siceršnje Romi se izogibajo preventivnih oblik zdravstva, ne hodijo v posvetovalnice, izogibajo se cepljenju, sistematskih pregledov itd. Sistematsko pregledani so le otroci, ki hodijo v šolo, večina ostalih pa ne. Način živiljenja vpliva na pogoste bolezni dihal in prebavil, pri Romih so pogoste tudi poškodbe in zastrupitve. Tudi tu so vroki pogostih bolniških dopustov tistih Romov, ki sploh so zaposleni. Znano pa je tudi, da je živiljenjska doba Romov krajsa od siceršnje.

ROMI SO IN BODO DRUGAČNI

V občinskem programu o socializaciji Romov je bilo tudi opredeljeno, da je potreben postopoma urediti obstoječa romska naselja. V letih od 1982 do 1990 je bil v večini naselj Šmihel in Žabek na tem področju načrtovan novogradov. Brez njega pa še naselja Žumberk, Jedinščica in Ruperč Vrh, a na teh območjih tudi druga naselja vsa še nimajo urejenega vodovoda. Naselja v glavnem imajo elektriko. V letih 1983-84 je bilo kupljenih 15 kontejnerjev, ki služijo kot začasna bivališča. V

letih 1985-86 pa je bilo postavljenih pet montažnih hiš in na Dobruški gmajni Strešnikova vzorčna hiša. Bivališča so dobili zaposleni Romi, ki bi bili sicer upravičeni do solidarnostnih stanovanj. Za ureditev naselja Žabek pa poseben razvod je bivališčem načrtu so bila odkupljena zemljišča, izdelan investicijski program, napeljana elektrika in voda. Sami Romi so izkopali jarke za električni kabel in vodovodne cevi. V letih 1988-89 je bilo v naselju opravljeno krajše usposabljanje dveh skupin Romov za enostavnejša gradnja del. V tem času je bilo do četrte faze v naselju zgrajenih sedem hiš, pet držav je tudi že preselilo v novo bivališče. Lani se usposabljanje Romov ni nadaljevalo in je tudi gradnja zastala. Morda bo stekla s predvideno organizacijo javnih del v občini. Brez urejenih bivališč je vsekakor neresno računati na uspešnejšo socializacijo Romov na ostalih področjih, prav tako pa je jasno, da bo tudi v bodoče potreba širša družbenega pomoč pri urejanju romskih naselij. Njihovo odrivanje čimdalj »stran od mene«, kar je zdajšnja najpogostejsja in zaradi kraj in njihovega načina živiljenja tudi razumljiva reakcija »civilnih« romskih sosedov, problema žal ne bo rešilo. Rešiti pa ga je verjetno nekako treba.

Novomeška skupščina je na zadnji seji v februarju pohvalila dosedanje reševanje občinske romske problematike in vse, ki se s tem ukvarja, sprejela pa tudi predlog kratkoročnih in srednjoročnih ukrepov. Dolgoročni cilj reševanja te problematike je integracija Romov v širše družbeno okolje z upoštevanjem njihove družgačnosti in njihovih posebnosti, so zapisali »glavni za Rome« v občini. Kратkoročni in srednjoročni ukrepi pa so usmerjeni v urejanje živiljenjskih razmer Romov v obstoječih naseljih s sodelovanjem samih Romov, v načrtu delo na področju vzgoje in izobraževanja romskih otrok, v usposabljanje za zaposlovanje, v vključevanje Romov v izvajanje javnih del v občini in razvijanje neformalnih oblik zaposlovanja, v preventivno zdravstveno prosvetljevanje Romov itd. Med nalagami jih je tudi vrsta za prečevanje kaznivih dejanj Romov, v proračunu pa naj bi ponovno zagotovili denar za povračilo škod, ki je delajo Romi kmetom s kraja kmetijskih pridelkov in sekanjem lesa. To naj bi bil prvi sprave med Romi in ostalimi prebivalci, ki bodo pač morali še naprej živeti z Romi v sosedstvu. Ali kot je na seji novomeškega parlamenta predstavitev dela na področju razreševanja romske problematike zaključil z besedami dr. Vaneka Šifstria Miloš Šuštar: »Nujna je obobjestranska pripravljenost, možnost in sposobnost, da se ob spoštovanju še mnogih različnosti ustvari enakopravno živite.«

Z.L.-D.

Pletér, ker je popolno

Kartuzija Pletérje se je odločila, da bo ohranila in premišljeno obnovila slovečo tradicijo v sadjarstvu, vinogradništvu, vrtinarstvu in pri ročnih delih. Celo več: svoje pridelke in izdelke najvišjega kakovostnega razreda bo ponudila pod zaščitenim blagovnim znamkom »Pletér«. Vrhunska vina, žganje in sadje bodo pridelovali brez kemije in umeđnih gnojil ali z najmanjšo mogično mero.

Janez Maria Hollenstein, prior kartuzije Pletérje, pravi, da sta molitev in delo tradicija meništva, »mi res živimo po geslu Ora et labora«. Seveda pri projektu Pletér ne gre za nikakršno bogatjenje belih menihov. S postavitvijo samostanske proizvodne tradicije na višjo ra-

ven bo kartuzija skušala doseči finančno samostojnost, kar narekujejo tudi navodila iz francoske centrale reda. Laiku se zdi morda čudno, da sicer tako skromni menihov govor o finančni neodvisnosti. Menih zase res porabijo malo ali skoraj nič, zelo veliko pa stane vzdrževanje orjaškega samostana, ki je, mimogrede, tudi kulturnozgodovinski spomenik.

Zanimivo je, da ima projekt »Pletér« tudi duhovno nadgradnjo, brez nje pa pravzaprav sploh ne bi bilo. Prior Hollenstein zavzet razlagal, da gre za sintezo med materialnim in duhovnim. Po Hollensteinu je materialna proizvodnja zaradi pomanjkanja duhovnosti marsikaj v nevarnosti, da se sesuje. V Pletérjih gospodarijo in bodo gospodarili po duhovnih načelih. To najprej pomeni, da je človekovo delo v načelu vzvilenzo, duhovno opravilo, hkrati pa se bodo trudili delati, kmetovati, sadjariti po ekoloških načelih. Ne gre torej za preprost odkonilen odnos človeka, dobrega in razumega gospodarja do te ali one kemikalije ali stroja, gre za generalno razmerje do dela, zemlje, rastline, živali in ko se krog sklene, do človeka.

Seveda je načrt »Pletér« tudi dejansko oprjemiv, za kar skrb dipl. inž. agronomije Jože Simončič, vodja ekonomije kartuzije. V sadjarstvu bodo ohranili ali nasadili predvsem sorte, ki so pa naravi odporne proti boleznim in škodljivcem. V samostanu pridelajo 25 sort jabolk, predvsem visokodebelne jablane so s stalnico bito sadjarstvo zelo zanimive. Vrt v središču samostana bo uporabljen za kolekcijski nasad sadja, tu bo zakladnica genetskega materiala. Kartuziani se ponašajo tudi z zelo zanimivimi in redkimi sortami hrušk, prinesenimi iz Francije in drugod. Tako imenovana pleterska hruška viljamovka, je samo najbolj znana med njimi, pač zato, ker jo poznamo vloženo v izborni pletersko žganje. S hruško v steklenici je seveda veliko dela: treba je vedeti, kdaj in kako nastaviti navezati steklenico na drevo, koliko sonca je potrebno, da se hruška ne bo skuhala in vendar lepo okroglica. Znanje je potrebno celo za raganje hruške. Ni namreč vseeno, ali bo v žganju razpadla ali pa ostala lepo celina in hkrati dala od sebe vso aroma, vse najboljše.

Med načrti kartuzianov in Jožeta Simončiča je tudi vzgoja nekdajnega cvička, lahkega, pitnega, aromatičnega vina. Danes delajo cviček samo iz žametne črnine, kraljevine in frankinje. Nekaj so bile v njem tudi druge sorte, kar mu je dalo edinstven okus. Za začetek bosta v njihovem cvičku tudi traminec in burgundec. Simončič trdi, da bi aromatični cviček naših pradedov lahko precej umiril sedanjo modno evforijo belih vin, zoper katera nima nič, razsodno pa je treba vedeti, da je ob tem dobro tudi črno in rdeče. Kartuzija Pletérje lahko marsikaj pokaže tudi pri belih vinih. Slovi predvsem njihovo samostansko belo: gre za sovočje chardonnayja in laškega rizlinga. Lani so imeli pozno trgovate že žlahne kapljice, ki jo po novem polnijo v politrške steklenice sivojevne in elegantne oblike. Buteljka nosi polog predpisanih podatkov o vinu tudi etiketo iz ročno izdelanega papirja. Na njej je napis Pletér, silhueta meniga v kuti in vinski letnik v rimskih številkah. Etiketa je na steklenico pritrjena z rafijo in pečatnim voskom, v pluto zamaška pa je vžgan pleterski grb. Skratka, ob vrhunski vsebinai tudi vrhunska embalaža. Pleterčani bodo ob cvičku in samostanskem belem v lastni polniti in z etiketo Pletér ponudili tudi rulande in kerner.

Ena od nalog je tudi vinograd, v katerem rasten bakrenih in žvepljenih priripavajo ne bodo uporabljali škrop, gnoj pa bo naraven. Vino, ki ga bodo pridelali na takoj gojenih trtah, bo seveda posebej označeno. Zanimivi so tudi načrti na področju ročnega dela. Pleterčani namenljajo obnoviti pletilstvo iz protja, lončarsvo, že zdaj slove njihove sveče iz naravnega voska. Pri ureščevanju projekta »Pletér« kartuzija tesno sodeluje z novomeškim zavodom za varstvo naravnih in kulturnih dediščin v biotehniško fakulteto iz Ljubljane.

M.BAUER

OTROCI NE ZNAJO SLOVENSKO

V novomeških občinah so že vrsto let prisotna načrtna in usklajena prizadavanja za razrešitev romske problematike, za njihovo tako imenovan socializacijo. Občinska skupščina je v letu 1978 sprejela poseben program reševanja romske problematike. V njem so bili Romi spregjeti kot etnična skupina, ki zaradi ekonomike, socialne in kulturne zaostalosti oz. posebnosti zahteva specifičen, celovit pristop pri reševanju problemov. Poudarek je bil dan vrgoji in izobraževanju otrok, zaposlovanju, zdravstvenemu prosvetljevanju in urejanju bivalnih ter ostalih živiljenjskih pogojev v obstoječih romskih naseljih. Razseljevanje ali celo na-

14. 3. '91

PRILOGA

Povedati, da ni svobode?

Kolegica Slava Paličić je v Delu zapisala, da je zahteva srbskih opozicijskih strank po zamenjavi štirih ali petih urednikov na TV Beograd le navidez postranskega pomena. S to trditvijo se je mogoče v celoti strinjati, še zlasti po postane zanimiva, če jo prilagodimo razmeram v Sloveniji, kjer Demosova večina po neuspeli misiji Staničevih in Janšinih labodov ponovno pripravlja naskok na okopu večinoma kar spoštivo neodvisnih medijev. Temeljno vprašanje v tako zastavljeni kombinaciji je, ali se bo slovenska oblast v svoji goreči želji po večjem (absolutnem?) vplivu v sredstvih obveščanja iz beograjskih dogodkov in njihove predzgodovine kaj naučila ali ne. Gleda slednjega ni mogoče biti preroč, brez zadrtkov pa lahko zapisemo, da je oblaščniško prilaščanje tiska, radia in televizije na daljšo prognozno uničujoče za tistega, ki si jih je podredil.

Vzemimo preprost model. Oblasti (katerakoli) si podredijo vse medije in določi zanj ugodno kozmetiko poročanja in komentiranja. S tem se zaradi ljubega kruhka ali kar tako spriznati del novinarske srenej. V naravi novinarskega dela je, da je naravljeno v kritiku, novinarstvo je zadeva, ki ustvarja s kritiko, z realnim prikazovanjem sveta in življenja, ki je tudi v najbolj dobro idočih režimih daleč od oaze mleka in medu. Če ima vrag mlade, jih ima veliko, hudič je, da dobrih novinarjev ni mogoče trajne prisiliti ali naravnati v pisane zgodb, v katerih sicer očitno goli cesar ni nag. Resnica je dvakrat teperna, prvič zato, ker o lepotah in dosežkih trenutne oblasti pše upognjena novinarska treča liga, drugič pa, ker katerokoli ljudevstvo kljub občasnim pomladom vendar ni tako butasto, da na lastne oči ne bi videlo, da je njegovo cesarsko visočanstvo brez gat, čeprav ga slikajo in opisujejo v s hermelinom obrobljenim plasču. Vse, kar je tako sporočeno, postane nječev, obrne se zoper samega sebe.

Ko prepariranim medijem zmanjka verjetnosti (in to se zgodi kmalu), se na videz močna ministrstva edine zveličavne Resni-

ce sesujejo. Ves napor je bil zaman, ljudi ni mogoče prisiliti, da vidijo nekaj, česar ni novinarskega intelektualca ni mogoče spremeniti v dvornega pesnika. Kdo bo rekel, da je sistem indoktriniranja ljudi vendarle uspešno deloval 45 let? To je res, vprašanje pa je, kako uspešen je bil. Vsekakor ne bi smeli pozabiti, da so bila tudi leta po 1945 za večino Slovencev neke vrste politična in narodova pomlad, kasnejše razočaranje nad komunizmom pa je dokaj uspešno lajšalo živiljenjska raven, ki je presegalo vloženi trud. Nad politiko razočaranji ljudje se so obrnili k gromitnu blagostanju, za časnike, radio in televizijo se je vedelo, da so približek resnice. To ni skoraj nikogar moreno, tako je pač bilo in pika.

Ko se je sistem zlomil tudi gospodarsko, ko se je naš košček Balkana zavedel demokracije in svobode po zahodnem vzoru, se je to odrazilo tudi v medijih. Celo več, predvsem slovenski časniki in revije so bili med prvimi ustvarjalci svobode in demokracije na Slovenskem. Tega jim ne more nikoli nihče vzeti.

Verjamem, da sedanjem slovenski oblasti ni lahko. Toda saj od nje ne pričakujemo čudežev, dovolj je in bo, če se po svojih močeh trudi čim bolj modro vladati. Se je nova slovenska oblast kdaj vprašala, kaj vse in kako bi pisala sredstvu obveščanja, če nječev napake naredila opozicijo? Strahota!

Oblastniki so za to, da vodijo državo, mediji pa, da o tem poročajo. Prve nadzorne parlamente, druge pa neodvisna javnost, ki v primeru nestrinjanja ne bere časnikov, televizijo in radio pa jemlje za vir zavabe in ne resnega informiranja. Časniki na Slovenskem še nikoli niso bili bolj branji kot danes, televizija in radio pa ravno kar hlapčevsko menjata gospodarja. Toda tam ni bilo nikoli drugače. Ne glede na to pa že samo s tem, da radio in televizija golo poročata, dajeta snov za komentarje poslušalcev in gledalcev. Mediji ustvarjajo komentarje tudi, če so popolnoma indoktrinirani ali celo tito. V zadnjih dveh primerih povedo celo največ. Da ni svobode. Ko to že vsi vidijo in vedo.

MARJAN BAUER

Zgodba o razbitem vlaku

Leta 1940 je blizu Ozlja na progi Ljubljana-Karlovac v Kolpo zgrmel vlak. Ker je bil ta dan 17. marec in ker nismo prav veliko oddaljeni od letosnjega 17. marca, gre torej za občetico. Čeji čez pet desetletij štiri dvanajsti mesecev, nemara nič ne škodi. Takih dogodkov se ljudje najbrž spominjajo tudi, če ni okrogla obletna, saj bila železniška nesreča v letu na pragu svetovne vojne tudi sama prava katastrofa. O nesreči pri Ozlju 17. marca 1940 nekaj pred peto zjutraj so takrat veliko pisali časopisi. Besede o tej nesreči so bile tedaj jutranji pozdrav mnogih in objekti in potolaženih ljudi, in dogodku na tirkih so voče razpravljali v železniški direkciji v Ljubljani, po nesreči so mariborski železničarski strokovnjaki lahko preizkusili sodobno dvigalo, toda nesreča o cvetni nedelji 1940 leta ždi tudi še v spominu Miroslava Schillera iz Grosuplja. Ta mož je preživel grozo istega marčevskega jutra ter vse udarce in zlome, ki jih je prejel, ko se je del vlaka zdobil v iker in železne kose, potem ko je blizu postajališča Zaluka kompozicija z vso hitrostjo treščila v kamnit plaz na tirkih.

Kronisti so nesrečo označili kot tragedijo. »Ozalska nesreča je največja železniška nesreča, ki se je pripeljevali v naši ožji domovini po osvobojevanju,« je poročalo Jutro. »Strahovita nesreča,« so zapisali v »Novostih.« Železniška katastrofa,« je presodila »Jugoslovanska pošta.« Take ocene so se nanašale na dejstvo, da se je pri Zaluki na progo s strmega brega zrušil plaz, ki je povzročil, da se je jutranji osebni vlak, ki je vozil iz Karlovca proti Ljubljani iztukil. Ker gre proga na tem mestu tik ob Kolpi, je lokomotiva s štirimi vagoni zdrknila po strmem pobočju proti reki. En vagon je razbit obstal v vodi, drugi je napol štreli iz Kolpe. Vlak je bil tisti in dobro zaseden, in ker so se razbili tudi preostali vagoni kompozicije, je bila nesreča tolično hujša. Med potniki je bilo deset smrtnih žrtev in nad trideset ranjenih. Dolgo časa so celo s pomočjo potapljačev iskali trupla ponesrečenih, še več časa pa so potrebovali, da so pospravili razbitine vagonov in počistili tire.

»Toda nisem heroj, ne govorite mi tega,« je pred dnevi rekel Miroslav Schiller, mislec na časopisne naslove in ocene o tem, kako se je leta 1940 prevrnil vlak. Če ni res, da je junak, pa drži, da je bil Schiller leta 1940 kot elektrotehnik preddelavec v železarni v Zenici. Z omenjenim vlakom smrti je potoval, ker se je peljal v Slovenijo, potem ko mu je pri delu kos železa poškodoval koleno in so mu je železarni priznali desetdnevno bolniško. Nepri-

čakov in prehiter konec vožnje zdaj opisuje z natančnostjo elektrotehnika takole: »Lokomotiva vlaka se je ob naletu na kameno iztukila in obrnila na razbitinah prvega vagona, sem kljub mraku tu gledal. Para je grozeče sikalila. Pričakoval sem, da se bo lokomotiva prevrnila name. Te minute so bile dolge, jaz pa sem slabel. Tako sem le včasih zaklical na pomoč. Prišli so trije vojaki. Dva sta me nesla, tretji pa ju je vlekel na progo. Odnesli so me v zadnji vagon, ki je postal na progi nepoškodovan kakor vsi vagoni, kjer so se peljali vojaki, tudi ti moji trije reševalci. Šele ko so po več dnevih dvignili lokomotivo, so pod njo našli moj plasč, v katerega sem bil v vlaku ogrijen. Bil je razsekan in krvav. Poleg je bil tudi del krovka z mojo vizitko. Tako so oboje izročili moji sestri. V karlovske bolnišnici so pozneje našli tudi mene.« Bržas to o secesfrem Schillerjev imetju ni pravljico o prevrnjenem vlaku, saj se je moj moževska spomina ujemala z neizbrisnostjo tiskarskega črnika. V Jutru 26. marca 1940 je namreč v Mali kroniki Velike noči pisalo, kateri predmete pogrešajo ponesrečeni potniki iz omenjenega vlaka, in tako tudi naredje: »Miroslav Šilar iz Črnomelja pa je pri nesreči izgubil krovček s fotoaparatom Kodakom, stativ, blago za dve pižami, razno perilo, galos in aktovko.«

V trenutku, ko so »kovčeg in drugo ter polnopravni lastnik teh predmetov polomljeni odleteli

Miroslav Schiller in Zdenka

Povezani podjetniki močnejši

P

oročali smo že, da je bilo 23. februarja na Otočcu ustanovljeno Združenje zasebnih podjetnikov Dolenjske in Bela krajine. Za predsednika združenja je bil izvoljen njegov prvi iniciator Franc Zavodnik, direktor in solastnik novomeške firme Invest. Zakaj združenje?

ZAVODNIK: »Prejšnja in nova oblast je vrgla podjetništvo v ta prostor kot velik izvir, a se je začelo razvijati v najbolj neugodnem času, ko so držijo nobene norme. Ko smo lani začeli, je problem reševal vsak sam, kot je vedel in znal. Ko so nastopile težave z likvidnostjo in kot podjetnik nisem imel veliko možnosti priti do denarja v banki, zavarovalnici ipd., sem začel razmišljati. In v tem sta se mi kmalu pridružila Jože Simčič iz Alpe in Darinka Smrk iz Esprisa, da bi bilo potrebno, da se podjetniki združimo in združeni dosežemo boljše pogoje za našo dejavnost, saj od deklarativenih obljub ni nobenih koristi. Koristi ni bilo niti od Območne gospodarske zbornice. Naredili smo anketo o potrebnosti združenja med okrog 500 podjetnikov, v projektu ustanovitve združenja pa pritegnili še podjetnike iz metliške, črnomaljske in trebenjske občine, ki so zdaj v upravnem odboru. 23. februarja je bilo združenje tudi ustanovljeno,

Franc Zavodnik

ko bomo pokrili vse stroške zborna na Otočcu, bo ostalo še okrog 140 tisoč dinarjev zagonskega kapitala združenja, saj so mnogi pokrovitelji in sponzorji prispevali svoje deleže.«

Na zboru so se dogovorili, da bo upravni odbor v treh mesecih pripravil program dela združenja in ga predložil bodočim članom, hkrati pa tudi poslovni kodeks, pravila za ustanavljanje klubov po občinah in finančno konstrukcijo. Iniciatorji združenja, ožji team upravnega odbora, so se že dogovorili o obrisih programa. »Želimo poskrbeti, da se v tem času znotraj dobro organiziramo, kar je nujno, če hočemo biti močna in vplivna organizacija, ki bo preko strank ali direktno vplivala na politični lobi pri odločitvah, pomembnih za podjetništvo. Še poleg bomo začeli razmišljati o statusu društva v prostoru, ali naj bo to področna ali deželnna zbornica, oz. kaj naj bo. Vsekakor je za razliko od občina pre občino, na takšnem prostoru, kot sta Dolenjska in Bela krajina, a pravi Zavodnik.

Pred upravnim odborom bo zdaj predlog, da bi v vsaki občini začivel klub podjetnikov, pri zagotavljanju ustreznih prostorov pa računajo na podprtje izvršnih svetov. Dolgoročno naj bi bili klubovi mesta, kjer bi se zbirali izključno podjetniki, služili pa bi predvsem za informiranje in izobraževanje podjetnikov z znanji, ki jih za delo podjetja poleg svojega strokovnega znanja tudi potrebujejo. Sicer so tudi sklenili, da bi združenje preko posameznih podjetij podjetnikom nudilo pravno, finančno knjigovodstvo, organizacijsko svetovanje, prevajalske storitve itd. Ko bodo klubovi, se bo upravni odbor sestal vsakih v drugi občini, da se seznanijo s podjetniki, da se poveže z bazo, zve za izkušnje in probleme podjetnikov.

Bistvena je tudi izgradnja informacijskega sistema. Na tem območju je 430 aktivnih podjetnikov, druga pa druga v glavnem ne vedo, kaj počnejo. Zavodnik: »Če razvijemo ustrezen informa-

TERME ČATEŽ V ROKE DELNIČARJEV

V Termah Čatež so zadovoljni z odzivom na nedavni razpis za nakup delničnega nivoja podjetja. Delavci so narenili za nakup vsak po eno plačo, za delnico, ki stanejo 10 nemških mark, pa se zanimajo tudi izven podjetja. Prodaja torej teče in je odprtta za vse. V Termah naj bi na ta način zbrali 10 milijonov DEM, ki jih bodo kot dragocen kapital naložili v razvoj podjetja. Kot predvidevajo, bodo delavci zmagli pokupiti največ 30 odst. vrednosti podjetja. Kljub temu želijo doseči 51 odstotkov privatne lastnine in hkrati vztrajajo, da bo tak delež ostal tudi v rokah domačega lastnika. Statut podjetja zaenkrat določa, da se morebitna izguba pokriva tudi iz deleža menedžerja, medtem ko naj bi v bodoče tako določilo vejlalo prav za vse delničarje.

R. D.

cijski sistem, bi bilo drugače, in v sodelovanju z javnimi službami, ki planirajo razvoj posameznih regij in občin, bi usmerjali razvoj podjetništva. Podjetnikom želimo pomagati v njihovih razvojnih razmišljajih, dajati rešitve, pomagati pri razvijanju kooperacij v veliko industrijo. Razmišljamo tudi o strokovnem časopisu za podjetnike, ki ne bi samo za Dolenjce. Izredno pomemben del je tudi financiranje podjetništva, saj vsakemu podjetniku manjka obratni kapital, čeprav ga je za zagonsko podjetja moral imeti mnogo več od tistih dveh tisočakov, potrebnih za registracijo. Dobi se tudi pri privatnih firmah, a je zelo drag in z dragim denarjem podjetniki ne moremo biti tržno zanimivi. Zato se bo poseben projekt team lotil vprašanja financiranja podjetništva. Analiziralo bo, kaj nam lahko družba v tem trenutku nudi, kaj nam lahko nudijo banke, ali se da s kakšno od njih dogovoriti za boljše pogoje od sedanjih, z ugodnejšo obrestno mero za podjetnike, ali pa bomo morali razmišljati o ustanovitvi lastne banke, če ne bi šlo drugače. Mislim, da razpolagamo s finančnim potencialom, ki je za banke zanimiv. Na zboru je bila dana pobuda, da bi se v Sloveniji formirala agencija za zasebno podjetništvo, ki bi dajala licenco za posameznu podjetiju kot garancijo za banko. Nalog je veliko, problem z delom in združenju je, ker ima vsak svojo firmo, in jaz že zdaj delam po 14 ur na dan. A saj bomo podjetniki od združenja predstavljeni za boljše pogoje od sedanjih, obrestno mero za podjetnike, ali pa bomo razmišljati na izobraževanje podjetnikov z znanji, ki jih za delo podjetja poleg svojega strokovnega znanja tudi potrebujejo. Sicer so tudi sklenili, da bi združenje preko posameznih podjetij podjetnikom nudilo pravno, finančno knjigovodstvo, organizacijsko svetovanje, prevajalske storitve itd. Ko bodo klubovi, se bo upravni odbor sestal vsakih v drugi občini, da se seznanijo s podjetniki, da se poveže z bazo, zve za izkušnje in probleme podjetnikov.

Z.L.-D.

BREŽIŠKE OBČINSKE OBVEZNICE

Brežiški izvršni svet je skupaj s predlogom proračuna delegate včerajšnje skupščine presenetil: odlokom o izdaji obveznic občine Brežice. Zbrana sredstva v vrednosti 10 milijonov DEM naj bi prorabili za nakup in opremo obrtnih in industrijskih zemljišč, za ustanavljanje in zagonski projekti, za vlaganje v ekološko neoporečne proizvodne programe, v zaposlitev presežnih delavcev ter v nove ptič-mogljivosti. Če se bodo delegati skupščine tako odločili, bodo v Brežicah izdali 7000 obveznic po 1000 DEM, 4000 po 500 in še 4000 po 250 DEM. Obveznice bodo občani vplačevali v dinarih, in ceprav bodo nominirane ter obrestne v nemških markah, se bodo vse pravice iz obveznic tudi izplačevali v dinarih po srednjem tečaju. Rok odpplačila bo 8 let, in sicer v osmih letnih obrokih, medtem ko bo moratorij za izplačevanje glavnega značil 24 meseca. Za izdane obveznice bo občina Brežice plačala 11 odst. letnih obresti, ki se bodo obračunavale in izplačevale za leto nazaj. Za vse obveznosti bo jamčila občina Brežice s svojim premoženjem in proračunom. In morda še to: kupci obveznic bodo lahko uveljavljali tudi davčno olajšavo pri davkih iz skupnega dohodka občanov, saj je rok za vračilo sredstev daljši od treh let.

B. DUŠLJ

POSLOVNI SVET

DAVKI

Švica šteje med finančno najbolj stabilne države, njen skupni bančni kapital pa znaša 620 milijard dolarje. V Švici poznavajo davke na plača in pa na skupno neto premoženje. Če Švicarsko konfederacijo je poleg tega značilno, da ima v njej vseh 26 kantonov popolnoma svojo davčno politiko, te razlike pa gredo vse do občin. Na podlagi tega je nastalo okoli 3000 davčnih podstavkov. V Švici za 100.000 frankov letne plača lahko plača od 9,62 odst. davka, če si doma z Zugom, ali pa 20,59 odst., če si iz Delmonta. Do 5.000 frankov skupne imovine v 12 kantonih ne

OZORJA

ČLOVEK NA OBEH STRANEH STENE

Dve tujini, domovine pa nobene, povsod tujec, večni izgnane. To je osnovna eksistencijska pozicija junaka romana Človek na obeh straneh stene slovenskega pisatelja Zorka Simčiča. Gre za skoraj klasično pozicijo junaka modernega evropskega romana, kot se je oblikoval v uveljavil že pred desetletji, zato se bralcu tega dela, ki je pred kratkim izšlo pri Založništvu slovenske knjige, kar samo zavabi vprašanje, kdaj je bil roman pravzaprav napisan. S

tem vprašanjem pa bralec zadeva v posebno usodo tega dela.

Roman je namreč izšel že 1957. leta, vendar ne pri kateri od naših založb, pač pa v Argentini, v slovenski emigrantski enklavi, ki vse do nedavnega ni smela imeti in ni imela vezi z matico, se je pa kljub temu kulturno ohranjala in bila ustvarjalno dejavna, kar dokazuje vrsta izvirnih slovenskih knjig, izdanih onkrat Atlantika. Tako je tudi to zrelo in nedvomno pomembno priznano delo dolgo živelozunaj matičnega slovenskega lepos-

lovnega utripa. Zdaj ne ve. Simčičev Človek na obeh straneh stene je tu in zahteva svoj prostor v slovenski literaturi. Tudi zasluži ga.

Avtor je pripoved romana zasnoval retrospektivno. Tako se pred bralec razgrinja junakov preteklost, hkrati z njim pa tudi zunanjji razlogi, ki so junaka potisnili v tuhost in brezdomskost. Med drugo svetovno vojno je bil na strani domobranec, zato ga je dodelila usoda tisočev Slovencev, ki so morali v izgnanstvo, le da Simčičev junak v novi domovini ni pogral korenin, ostal je tujec, kot vase vrtajoči posameznik, ki mu jih je uredil Tone Pavček, ilustriral pa Božidar Strman – Mišo. Zbirko Poslavljana je založila in natisnila založba Planprint.

Lani bi morda Simčičev roman še brali skozi politična očala, danes to ni potrebno, celo odveč je. Simčičevega človeka gre brati kot literaturo in kot literarno delo tudi največ daje.

MILAN MARKELJ

KO IGRALEC PRISLUHNE SEBI

Boris Kralj, ta gledališki silak z jakopičevsko brado, z bleščavo Borštnikovega prstana pa ovenčan šele potem, ko je izpregel in se umaknil v samo, je več kot polovico svojega življenja prebil na odru. Vživil se je v najrazličnejše vloge, oživiljali literarne like, podoživljival takšne in drugačne človeške usode ter izgovarjal besede, ki so jih pisali drugi. Vse je znal narediti izjemno prepriljivo, prav kraljevsko. Hkrati je čedalje bolj spoznaval, da pravzaprav ves čas sto-

ji na odru, ki je še pomembnejši od gledališkega in kjer se mora vsakdo podrediti še bolj neizprosnemu režiserju – življenu.

Ob tem spoznanju in izkušnjah, ki so se vanj odlagale v debelih plasteh, je začutil, da mora storiti nekaj več, kot je mogel kot igralec, da je prišel čas, da spregovori še s tistem svojim drugim glasom, z glasom, ki je globoko v njem in mu še ni zares prisluhnih. Ako je to v samoti in tihot gozda na Cerkniškem, kamor se je umaknil iz hrupne Ljubljane, nekoga dne storil, je začel ta njegov notranji glas govoriti pesmi, liriko. Zdaj so bile to njegove besede, njegove metafore, pisal je iz sebe. Pesniški vreleci v njem je neustavljivo zažuboreli.

V »razkrivanju« samega sebe je šel Boris Kralj še daje, izdal je pesniško zbirko. »Poslavljanja« je njen naslov. V knjigi je nekaj nad štirideset pesmi, ki mu jih je uredil Tone Pavček, ilustriral pa Božidar Strman – Mišo. Zbirko Poslavljana je založila in natisnila založba Planprint.

Prehodil pot sem malone do konca, / na cesti tej sem marsikaj počel, / ker iz daljave slišim bitje zvonca, / spomin pisalo v roko je pribel, / beremo v uvodni, nenaslovjeni štirivrstici, nekakšnem motu. Zvonec naznanja konec, je opomin, da je slovo blizu. Zato vsti verzi v knjigi, in kot da se pesniku mudi priti med bralec, ki je razkriti svoja občutja, doživetja, izpovedi. Poslavljana so trpka beseda, vendar prihaja pesnik med nas, da bi med nami ostal, ne pa se poslovil. Da bi ostal s svojo odkrito, zaupljivo besedo, s svojim človeškoiskrenim beleženjem zapisov o srečevanjih s sabo, z ljubezljivo, smrto in časom.

I. ZORAN

BREVIR

Lanskega septembra preminili pisatelj Marjan Rožanc je bil odličen in izrazit eseist, kakršnih Slovencov ne premoremo veliko. V svojih eseijih se je

loteval vprašanje s širokoga tematskega področja, od vere do literature, od slovenstva do športa. Eseje je pisal tako rekoč vse do svojega prezgodnjega konca. Po zaslugu Založništva slovenske knjige imamo na knjižnih policah že tudi knjigo njegovih poslednjih esejev, zbranih pod značilnim naslovom Brevir. Žal pisatelju ni uspelo knjigo povsem uredit, nedokončan je ostal uvod, nedodelani nekateri eseji, nekaj opombe je ostalo v rokopisu, nekaj misli na lističih. Frančka Inkret je eseje dokončno uredila in jih pripravila za tisk.

Kot se duhovnik redno vsak dan zateka k razmišljjanju o večini resnic z branjem brevirja, se je Rožanc ob najrazličnejših dogodkih in priložnostih skozi različno problematiko usmerjal k razmišljjanjem o temeljnih vprašanjih človekovega bivanja. Naj je razmišljal o slovenskem narodu, kosovskem vprašanju, volitvah, krščanstvu ali o čem drugem, se mu je misel vedno usmerjal ka točki, kjer se nasprotja sekajo, prepletejo in se v tem sečišču izkazujejo samo kot različen izraz neke celote. Enotnost nasprotij, svetlobe in teme, Boga in Hudiča, ki jo poznamo iz filozofij Vzhoda in tudi iz izročila nekaterih evropskih mistikov, pa misel usmerja k religiozemu občutenju bivanja, k občutenju sestosti življenja, ki ga ne grezeti in razumevati iz nasprotja samega, še manj pa iz takšnega razumevanja uravnavati in obvladovati. Tudi v svojih zadnjih eseijih je Rožanc ostal mislec in izpovedovalec sestosti življenja.

M. MARKELJ

SPOMINI NA SLOVENCE III

Mogočna reka spominov na Slovence, ki jih je izlil na papir pisatelj, kritični in osporavani pričevalec svojega časa in okolijsa Jože Javoršek je, da vedno usahnila. Pisatelj je umrl, predno je lahko dokončal veliko in obsežno delo o Slovencih. Delo Spomini na Slovence je Javoršek zasnoval kot zgodovinsko fresko pololetnega najbolj usodnega obdobja za slovenski narod, od preloma stoletja do leta 1950. Prvi dve knjigi Spomina na Slovence sta izšli pred dvema letoma in sta zajeli obdobje do začetka druge svetovne vojne, tretja knjiga, ki je žal zadnja od naročovanih petih, pa je izšla nedolgo tega in zajela obdobje od začetka druge svetovne vojne, razpada Jugoslavije, ustanovitve OF do konca prvih treh let partizanskega boja.

Kot za prvi dve tudi za tretjo knjigo velja, da Javoršek v nji podrobnejše izrisuje zgodovinsko dogajanje ob posamičnih usodah že iz prejšnjih del znanih junakov, pri pisani pa uporablja pisano vrsto oblik: pisma, dnevniške zapise, eseistično zasnovane premisleke in mestoma skoraj da dokumentarno izpisovanje dogodkov, vse pa povezuje z romaneskno pripovedjo. Ne iz-

vi početnih. Za vse pisanje je značilno, da je prepojeno z Javorškovim posebnim gledanjem na zgodovinsko dogajanje, ki je najgloblje in najmočneje obarvano prav z veliko zavezanostjo slovenstvu.

Branje tretje knjige Spomini na Slovence bo izredno zanimivo za vsakogar, ki ga zanima slovenska novejša zgodovina, še posebej, če jo že nekoliko bolje poznava in če so mu znani njeni akterji.

MILAN MARKELJ

IZBRANCI

Andrej Inkret je v slovenski publicistični ustvarjaljeni že dolgo vrsto let, naj bo kot ažurni dramski in literarni kritik ali kot eseist. Njegove kritike in eseji so razsuti po najrazličnejših publikacijah, precej pa jih je že tudi zbranih in natisnjениh v samostojnih knjižnih izdajah. Tem se je pred kratkim pridružila še ena knjiga, ki pod naslovom Izbranci prima izbor literarnih kritik in esejev. Knjiga je izšla pri Cankarjevi založbi.

V knjigi je zbranih 17 literarnih kritik in troje esejev. Kritike govore o izbranih delih enajstih slovenskih ustvarjalcev, ki so se globlje zapisali v slovensko leposlovje v zadnjih dveh desetletjih. Inkretovi »izbranci« so: Kocbekove pesmi in novele, Vidmarjevi Obrazi, Štihovi eseji, Smoletova Antigona, Grafenauerjeve pesmi, Županov Menuet, Kovaričeva spominska proza in Jovanovičeve, Seligove, Jančarjeve ter Svetinove dramske stvaritve. Trije eseji pa govore o slovenski književnosti in njenih temeljnih črtah.

mika se polemičnim tonom, globljimi razmislek in tudi časovnim preskakovanjem, če meni, da je pripravil dobro. Z znano odkritosrčnostjo, ki bo morda za nekatere kar zlobnost, piše o znanih osebah in tudi o njihovih malo ali nič znanih, v mnogočem vprašljiji-

ljudeh, s katerimi je živel, zato jih je spoštoval, oni pa so cenili njega.

Po poltejem letu službovanja na komiteju je Pahulje težko zbolel, in ko je ozdravel, se ni hotel več vrnil na prejšnje delovno mesto. Raje je postal poveljnik za lokalno gospodarstvo ter se z vso zagnanostjo lotil obnovne podeželja. Tu pa je zopet naletel na belokranjsko skromnost, saj so se ljude bali vzeti posojila za obnovbo, boječ se, da jih ne bodo mogli vrniti in bi zaradi tega prisili v težave. Raje so si le za silo uredili prebivališča, kot pa da bi se na račun družbenega denarja kopali v obilju in razkošju. Seveda pa za napredek ni bila dovolj le obnova podeželja. Belokranjci so si moralji kje zaslužiti tudi vsakdanji kruh. Priložnosti pa je bilo bore malo. Blaž je vzdrial v mozaik raznovrstne črnomaljske industrije kar precej kamenčkov, bodisi ko je šlo za tovarno učil, ki je pozneje prerastla v Belt, za semiško Iskro ali za gradbeno podjetje Beograd, ki ga je vodil 14 let.

»Ko sem prišel v Beograd, je v podjetju vladala anarhija. Na voljo je bilo le najbolj primitivno orodje, delo, ki smo ga morali sele opraviti, je bilo plačano že preteklo leto. Predvsem s parmetno politiko in pridnem delom pa smo se zasidrali onkraj Kolpe, kjer smo poleg vodovoda in različnih stavb gradili celo most. Uveljavili pa smo se do take mere, da nam je uspelo dobiti delo tudi v črnomaljski vojašnici, poleg tega pa smo gradili za vojsko tudi dva stanovanjska bloka. Takrat je veljalo, da pri vojski ni lahko dobiti delo, moral si se zares izkazati. Kljub neštetim nadzorom in strogin merilom pri prevzemu opravljenega dela mi je predsednik komisije na koncu čestital in priznal, da takšnega dela še ne prevzel. Takrat sem jokal od sreče,« pričuje Blaž, ki je znal ostati ponosen, trden, vztrajen tudi takrat, ko v podjetju ni šlo vse po sreči. Kaj pa je prava sreča, je spoznal sele takrat, ko je leta 1966, dva tedna po upokojitvi, kupil zemljišče in začel graditi hišo. »Saj bi si dom lahko postavil že veliko prej, a nisem hotel, da bi mi kdorkoli očital, da sem si kaj prilastil na račun podjetja. Raje sva po neženje zelen Štefko krepko pljunila v roke. Takšni domovi, zgrajeni z lastnimi žulji, so navadno tudi bolj trdnii,« ve izkušen.

Cepav je pretekli mesec dopolnil 80 let, pa blaž še vedno ne najde počitka. Kot zagrizen planinec je zlasti ponosen na dom črnomaljskih planincev na Mirni gori, pri gradnji katerega je izlil nemalo potu. Na ramenih je nosil s Planine na Mirno goro gradbeni material za dom, zato ne čudi, da je nanj navezen prav tako kot na lastni dom v Črnomlju. Lani je v domu na Mirni gori postavil celo krušno peč, in ko bodo posigli topli sončni žarki, bo zagotovo njegova prva pot na to priljubljeno izležimočko točko. In zopet bo delal, ne glede na svojih osem krijev. Še kako prav je imel eden od tistih, ki so mu ob rojstnem dnevu stisnili roko, ko je v čestitko zapisal: »V življenju si delal veliko stvari, veliko brez plače, za dobro ljudi!«

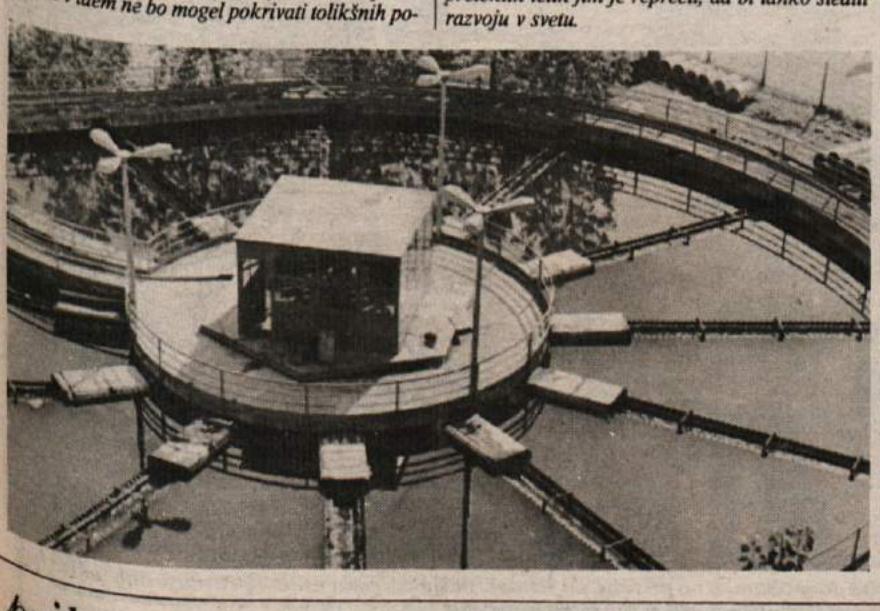
M. BEZEK-JAKŠE

Ribničan postane Belokranjec

Če bi oče Blaža Pahuljeta vedel, da se ni uresničila njegova želja, naj Blaž, sicer sedmi izmed desetih otrok, prevzame domačijo v Prigorici pri Ribnici, mu gotovo ne bi bilo prav. Toda Blaž se nikakor ni mogel sprizgniti s tem, da bi kmetoval, kajti izčutel se je za zidarno, to delo pa mu je šlo tudi veliko bolj od rok kot tisto na kmetiji. Toda vojna je zasukala vse njegovo življenje in ko se končala, pravzaprav ni mogel več uslušati ne le očetovih, ampak tudi svojih želja. Kljub temu da je vedno poudarjal, da hoče biti gospodarstvenik in ne politik in da ga politika niti kaj prida ne zanima, je pristal na mestu sekretarja okrajnega komiteja partije v Kočevju. A le do leta 1948, ko je prišel na obisk Hinko Lotrič v Centralnega komiteja, ga pobusal v avto, se odpeljal z njim v Črnomelj, kjer mu je v neki pisarni pokazal mizo in dejal: »Tukaj boš sedaj za sekretarja komiteja!« Misliš sem, da me bo kap, « se danes spominja Pahulje. »A takšno je bilo takrat pač kadrovanje. Ugovorov ni bilo, moral sem poprijeti za delo tam, kjer mi je bilo ukazano,« začne zanimo pričevanje o tem, kako je Ribničan postal Belokranjec.

Prišel je sicer v zanj precej neznanе kraje, med neznanе ljudi, a je kmalu pognal korenine. In to tako čvrsto, da je v Črnomelu ostal za vedno, četudi prvi vtisi niso bili najbolj prijetni. »Sobico sem dobil na podstrešju hiše nasproti cerkve. Celo noč je morala svetičiti močna luč, in če sem jo po pomoti ugasnil, so začele padati name stenice. Hranil sem se v menzi in gradu, kjer smo jedli v glavnem kašo, kot v partizanih.

Odnos do hrane in gostov je bil slab, zato smo na mojo pobudo ustanovili odbor, ki je bdel nad

priloga dolenjskega lista

13D

Dolina z okenci v preteklost

Dolina je v večnem spremenjanju. V prijaznem predpolomadanškem soncu je vsa tihā in prijazna. Potoček, ki izvira na enem koncu, se vije med vrhmi in še predno doseže drugega, se počasi porazgubi. Tu in tam ob njegovem toku so skravnostni poziralniki, v katere se neslišno izliva voda. Toda njena tihā moč dela vztrajno in učinkovito. Na travniku je opaziti nekaj svežih udorin. To so rezultati njenega dela. S svojim skravnostnim podzemnim tokom izpodjeda dno doline in človek nikoli ne ve, če še stoji na trdnih tleh. Ob večjem deževju pa takoj vse oživi. Voda bruhata iz neštelnih izvirov na severu doline in na njenem jugu ustvari globočko jezero, ki pa kmalu uplahne. Ob vsakem takem deževju je podoba doline nekoliko drugačna. Tu je nova udorina, tam je plaz potegnil s sabo nekaj kubikov zemlje in pustil v bregu svežo rano.

Dolina je vsako leto nova, pa vendar tako staro. Občutek starosti, klub temu večnemu pomlađevanju, ji dajejo dve zjali v bregu na njenem gornjem koncu, prav tam, kjer v vznožju strme, z gozdom poraslega brega izvira potoček. To sta vhoda v znamento Ajdovsko jamo, najstarejšo znano prazgodovinsko najdišče na Dolenjskem. Kaj neki je človeka gناlo že tam pred pet, šest tisoč leti, da je poseljeval obrone te skravnostne doline in se s takimi in drugačnimi nameni zatekal v še skravnostnejšo jamo na njenem dnu? Odgovor na to poskušajo najti arheologi, ki so v jami odkrili že marsikaj zanimivega. Okoli doline pa še danes živijo ljudje, katerim dajejo njeni bregovi in nestanovitno dno osnovno za preživljvanje. Še tri družine živijo danes raztresene na robu te doline pod Nemško goro v bližini Leskovca. Vsem trem daje znamentna jama svojstven pečat, saj jih ljudje ločujejo od ostalih v naselju po nadimku podjamski. Kaj prida bogastva se v teh bregovih ni dalo nastrgati, nato so številni rodovi še tako trudili.

»Še Kočevarji niso marali k nam med vojno, ko so nas izselili. Raje so si prisvojili lepše domačije v dolini,« pravi podjamski Marjan Bizjak, sedaj upokojenec. Takrat, ko je prišla vojska, je bil še bosopeč šolarček, ki je moral pešačiti kar šest kilometrov do šole v Leskovcu. Tega je bilo konec, ko se je zvedelo, da bodo morali v izgnanstvo. Enajstega novembra ena inštitutesetega so zapustili domačijo in skoraj štiri leta je trajalo, predno so jo zopet ugledali. Ostala je taka kot prej. Celo okna je spravil sod, da jih niso razbile nevihte ali nepridipravi.

in svojo staro kravico so dobili nazaj. Malo od tistega, kar so pustili, a vendarle začetek. Saj skromnosti so bili vajeni. Devet otrok je bilo v družini, ko so se selili - najmlajša sestrica je imela komaj dve leti - prav toliko jih je bilo, ko so prišli nazaj in vsem je bilo treba priskrbeti kruhu in oblike.

Marjanov oče je bil korenina. Umrl je pred devetimi leti, star triindevetdeset let. Rad je čebelaril in ker je poznal še staro čebelarjenje z vsemi pripravami, ki si jih je izdeloval sam, so se zanj zanimali tudi etnologi. Čebelnjak je še pri hiši in tudi nekaj panjev je še v njem, za katere sedaj skribi Marjan, še bolj pa njegova žena Majda. Hišo imajo Bizjakovi sedaj seveda novo, tista stará, lesena, v kateri je Marjan zrasel, pa tudi še stojí, čeprav ni več krita s slamo, kot je bila še za njegove mladosti. In notri je še skoraj yse tako, kot je bilo nekdaj.

Cuden občutek dobi človek, ko stopi skozi duri take lesene kmečke hišice. Kot bi stopil skozi okno stoletja nazaj v zgodovino slovenskega naroda. Vežica, ki je bila hkrati tudi kuhinja, saj se je od tukaj nalagalno in kuhalo v peči, nato pa izba, v kateri se je dogajala vse družinsko življenje. Krušna peč v enem kotu, v drugem postelja, v tretjem miza s klopjo. To je vse in takaj v tem malem prostoru so zrasli Marjanovi setre in bratje, devet vseh. Človek kar ne more verjeti!

»Tukaj smo spali pozimi vsi, oče, mati in devet otrok. Eni na peči, drugi okrog nje, kakor se pač kdo znašel. Postelja je majhna, z njo se ni dalo dosti pomagati. V bližini krušne peči je bilo najlepše. Pozimi, ko je pritisnil hud mraz, je bila topla in prijetna, medtem ko je skozi reže v leseni stenah in stropu pritiskal hlad, da se je betilo ivje po kotih,« se spominja tistih časov Marjan in tudi pove, da je bilo najlepše pač poleti, ko je bilo na seniku dovolj krme in prostora za brezskrbno spanje.

V bližini Bizjakove hišice je še ena taká lesena koča, ki jo je Marjan kupil, ko je ostala zapuščena. Tudi tista je prav tako zanimiva in dobro ohranjena. V njej je celo staro ognjišče, kakrsnega pri Bizjakovih niso imeli. Tako sta na robu doline, v kateri je Ajdovska jama, svojevrstno okno v pradavnino, tudi dva slovenska etnološka bisera, okenci v slovensko zgodovino, ki bi ju bilo vredno pomagati ohraniti. Morda bi se dalo takrat, ko bo možen organiziran ogled jame, združiti izlet tudi z ogledom nekdajne slovenske domačije. Tako skromne, da je Kočevarji še povohali niso.

T. JAKŠE

Vprašal me je, zakaj ne, pa sem rekel, da smo v Italiji, da so Nemci tukaj. Tako sem korakal zadaj brez pokrivala. Bila je partizanska komanda, vsi so bili že med sabo zgovorjeni, kdo je oficir. Jaz, ki sem bil prej partizan, sem dobro vedel, kaj bo. In res, nismo še prišli do Soče, pa nas je že prestregla nemška motorizirana kolona. Postavili so mitraljeze in nas ustavili. Joj, kako so titovke hitro letele v kanal. Jaz vsaj tega dela nisem imel. Zato pa sem hitro rekel Metodu, naj mi sledi in v hipu sva bila za grmovjem. Tam je bil neki spomenik iz prve svetovne vojne in za njim sva ušla. Drugi so koračali spet nazaj in logor, midva pa sama proti domu.«

Z Metodom sta prišla peč do Rakeca. Tam pa sta naletela na nemško motorizirano patrullo. »Metod se je prestrasheno stisnil k meni, jaz pa nisem vedel kaj drugega, pa sem se zravnal, dvignil roko in pozdravil s 'heil Hitler'. Vsi trije Nemci na motorju so dvignili roko v zrak, midva pa sva se zrnuznila mimo. Nič dokumentov ni bilo treba. No, zdaj sva pa dobra, če je treba samo to, sem si mislil. Tako sva prišla čez cel Rakek.«

Nadaljevala sta do Iga, kjer so že bili partizani. Pozdravljal sta s »smrt fašizmu« pa je bilo spet dobro. Šele potem, ko sta jih prosila za hrano, pa so se začela vprašanja. Napotili so ju v štab, kjer naj bi bila najprej zaslisan, potem pa bi dobila hrano. »Ja, no, pa greva v štab, sem dejal partizanom in jih vprašal, kje je. Ko pa sva prišla z Metodom za ovine, sva jo hitro učvra drugam. Vedel sem, kakšen je partizanski močnik in zanj že nisem hotel, da bi me zaslivali. Tako sva bila tri dni lačna kot psa. Pa sva le prišla domov. Kako so zvedeli, da sem doma, ne vem. Toda doma me je že čakal mobilizacijski listek.«

ZARADI KOSA PAPIRJA V DACHAU

Listek je bil za Staneta usoden. Z drugimi slabimi oboroženimi mobiliziranci je šel na položaj in takoj v boj, ki pa ni dolgo trajal, saj so jih Nemci kaj kmalu obkolili in zajeli. Tisti, ki so imeli pri sebi mobilizacijski listek, so bili hitro izpuščeni domov. Stanko pa je listek nekje odvrgel, ker mu ni več pripisoval nobenega pomena. »Če se ne bi tam našel nekdo, ki me je pozabil in pričal zame, da sem bil res mobiliziran, bi me takoj pospravili. Toda domov me vseeno niso spustili. Drugi so šli domov, jaz pa naprej v Nemčijo. Tako sem Dachau služil od 4. decembra triinštridesetega do konca vojske. Pa smo že triinštridesetega leta vpili živelja svoboda.«

Mnogo prezgodaj je bilo za take klice. Stanko se ob spominu na to globoko sklonil nad mizo, kot bi hotel poskrpati nazaj vsa taleta in še enkrat stopiti na razpotnico, kjer bi bilo moč skreniti proč od grozot, ki jih je doživel. Toda razpotnica je bila prehajena in je ni več moč ponoviti. Govoriti o vsem pa je treba, ne zaradi sebe, zato, da ljudje ne bodo pozabili. Premnogo jih je, ki pričati ne morejo več. Prav zaradi njih mora beseda, čeprav težko, na dan. Zato spet srkneva požirek togla v prijetno dišečega vina in spominji oživijo. Dachau.

»Vsak dan je bil za en dan. To se ne da kar tako povedati. Tam je bil hudič. Tam ni bilo življenja in tudi v peklu menda ni slabše,« tako da Stanko skupno kratko oceno nekega bivanja. No, naj bo pekel, tak ali tak, tisti, ki ga ustvari, je človek, tisti, ki v njem trpi, je človek in tisti, ki ga premaguje, je človek. Tudi v Dachau je bilo tako, da so se eni in isti ljudje pojavljali v vseh treh vlogah. Če so Nemci postavili taboriščen in ustvarili sistem, se ne pomeni, da so bili oni edini, ki so taboriščnikom pili kri. Tudi med sabo so se taboriščniki razlikovali in si živiljenje po svoje lajsali, pa tudi oteževali. V takih razmerah ne hodí človek le sam (skoraj dobesedno) gol naokoli, ampak je gola tudi njegova duša.«

ZA ŠTRUCO BATINE IN KROGLO

»Bil sem največ skupaj s Čehi, ki so bili kar v redu ljudje. S Slovenci ni bilo dobro. Je bilo kmalu kaj narobe. Potem, ko so videli, da sem še kar zbrhatan človek, so me vključili v organizacijo. Povsod, po vseh delavnicah so imeli svoje. Prenašalo in prekupevalo se je naokoli, ta-

Bo Stanko kdaj zvedel resnico o ameriškem transportu dachavcev v Ljubljano?

ko da je vsak prišel do tistega, kar mu je manjkalo. Iznadljivi so bili, kar se da. Prava mafija. Mene so spravili k mizarjem. Tam je bil neki Nemec, ki je potreboval blago. Tisti, ki so bili pri krojačih, so ga priskrbeli, potem so me zjutraj ovili vanj in oblekli, pri mizarjih odvili in oddali blago, meni pa zatačili za hlačnice po tri štruce kruha, da sem jih odnesel po šitu v baraku. Za vsako štruco si dobil petindvajset udarcev z bikovko in nato kroglo v glavo. Pa izračunaj, koliko bi jih dobil samo za enkrat. Tudi samo petindvajset udarcev z bikovko ni nobeden preživel. Dobili pa me niso, ker sem bil vedno v nezavesti. To je treba pa znati. Marširali smo notri po šesti in po šest, jaz pa sem se spravil na sredo in sta me dve držala pod pazduho. Nekateri so bili res tako slabí, drugi pa so se delali, tako kot jaz. Ned nogami sem imel z žico privezan kruh ali krompir. V barakah smo si potem vse razdelili. Organizacija je delila po svoje. Jaz sem dobil le delček tistega, kar sem prinesel. Drugo so dobili ljudje iz organizacije. So bili tam tudi učeni ljudje, tudi nekateri žude, za katere je bilo pomembno, da preživijo. Štiri mesece sem živel tako. Če bi se tistega šefita držal, bi bil najhujši lopov na svetu.«

Podobnih zgodb, kot te z blagom in kruhom, ima Stanko še precej. Zanimiva je zgodba o moki. Ena skupina taboriščnikov je delala razkladanjem apna, druga je iz vagonov razkladala moko. Za sestradanje taboriščnika je bil izvih seveda velik, vendar se tisti, ki so delali z moko, bili so skoraj sami Rusi, zakrivali, sem si slekel gate, jih spodaj zavezal in notri so mi namestali moke. Vse skupaj so mi potem stlačili v hlače in privezali. Neopazno, ko sem prišel, sem se izmuznil v našo skupino. Še kaj ur sem moral tako obtezen voziti karjolo, pa ni nihče opazil, kaj imam v hlačah. Naši so sevedeli v pazili name. Nas potem niso takoj natančno preiskovali, saj kaj bi z apnom v barakah. Skuhali smo si moke. Bože, kako so nam teknili.«

Boj za preživetje je bil v taborišču neizprosen. Žgoraj je bil nemški red, vmes red, ki so si ga ustvarile skupine taboriščnikov, da bi preživele, zunaj teh redov pa so padala trupla. Človeško živiljenje ni bilo vredno počenega groša. Pa vendarle so si med sabo taboriščniki in skupine pomagali, kolikor so mogli. Rusi so pomagali Stankovi skupini, čeprav so vedeli, da bi jih, če bi jih odkrili, takoj postrelili. Toda vedeli so, da pomagajo sotrinom pri preživetju, poleg tega pa so, če je bila prilika, terjali tudi protiusluge.

PRAZNIČNI JEDILNIK – PASJE MESO
Meso je le poredko zašlo na taboriščniški jedilnik. Kadar je, je teknilo, da le kaj. Stanko je

bil zraven, ko je bila na vrsti taka poslastica. Pes, na katerega je bil pažnik zelo navezan, je bil lepa, rejenja in dobro zdresirana žival. Če bi šlo zares, bi interniranca udušila kot muho. Baš so se ga, toda lakota je buda stvar. Ko so v veliki jami gasili živo apno, se je porodil načr. Ker je bil pes dobro zdresiran, je bil tudi dovolj neumen, da se je dal toliko zavesti, da je skočil v jamo z živim apnom. Še malo pomoči je bilo treba in že se je zadušil. Pečenka je bila gotova. Servirana je bila pa pozneje, kajti pažnik je dal svojega ljubljence, kot se spodbobi za psa, lepo pokopati. Nikoli pa ni preveril, kaj je zares prišlo v pasji grob, ki so ga interniranci na njegov ukaz takoj spoštljivo izkopali. Če bi, bi v njem našel le pasjo glavo, droboje in kožuh.

Smrt je bila blizu. Skoraj prijateljica, čeprav je bil ohranitveni nagon tudi močan. Še po smrti pa so tisti, ki so ponoči tisto preminili, pomagali onim, ki so bili še živi, preživeli. Stanko je svojega soseda na pogradu, ki je zaradi izčrpavosti umrl, dolgo prikrival. Tako je dobil še njegovo poročilo. Mrtevcu tako ali tako ne bi več koristila. Šele ko je pričelo truplo razpadati in zaudarjati, so ga odstranili iz barake.

Še predno je nemški Reich propadel in so tisti, ki so se znašali nad tako množico nedozivnih in nemočnih ljudi, dobili svojo zaslужeno kazen, se je včasih le ponudila prilika za zadoščanje.

Komandofuerer, esesovec, po rodu Poljak, je bil kralj do taboriščnikov in je izkoristil vsako prilnost, da jih je lahko maltretiral. Taboriščnike, ki so bili po nemških merilih najmanj skoda, če bi se zgodila nesreča, so uporabljali tudi pri preizkušanju novega protipotnega oružja. Eden takih novih izumov, ki naj bi ga preizkusili, je bila tudi ročna granata, kateri naj bi se v zraku odploplalo in jo tako zadržalo, da bi eksplodirala že v zraku in bi imeli njeni šrapneli večji doseg. Esesovec, ponosen na nov izum, se je hotel pred taboriščniki postaviti, pa je sam vrgel granato v zrak. Padalo se je odprio, veter je zapihal in granato je odneslo ravno esesovcu nazaj pod noge, kjer je eksplodirala.

»Tam se je valjal po tleh brez nog, mi pa tudi. Držali smo se za trebuhe in se od smeha valjali naokoli, tako smo mu privoščili njegov izum,« pravi Stanko, ki si ne more kaj, da se ne bi ob spominu na dogodek še enkrat od srca nasmejal. Preveč smrti je videl, da bi mu tak dogodek šel do živega.

ZA LAS ODNESEL PETE

Medtem ko se pogovarjava, podzavestno z enim ušesom poslušava poročila iz gostilniškega radia. Govor je o strahotnih bombardiranjih iraških položajev pred pripravljanjem za ofenzivo kopenskih sil.

»Ja, pravim ti, če mi kdo tarna, da ima zaprtje, mu rečem, naj gre v Irak, pa bo takoj poždravljen. Kadar ni doživel bombardiranja ob bližini, ne ve, kaj je to. Že takrat je bilo tako, da je šlo vse od tebe, ko te je metalo sem in tja. Kaj še sedaj, ko imajo še boljše bombe. Enkrat me je vrglo tako, da tri ure nisem spravil prahu in ust, oči in ušes. Norec je tisti, ki se gre z Amerikanecem takole vojskovat. Enkrat bi me pa čisto zares doletelo. Saj znotraj lagerja niso bombardirali, niti mitraljirali, če so pa to dobili zunaj, kjer so imeli pažniki svoja domovanja, je bil hudič. Jaz toliko da sem ušel pod ene stopnice, ko je Anglež mitraljiral fabriko. Kar med ulicami je švigel in za malo, da sem še pete poginil notri, že je bila tam luknja. Beton je kar letel naokoli. Madona, sem mu požugal, to pa ni lepo. Kolikor te imam rad, ampak, boga še znamenjuje.

Bombardiranja, grozna, kakor so bila, pa so nazanjalo tudi nemški konec in zavijanje protiletalskih siren, ki je bilo čedalje pogosteje, je zvenelo internirancom hkrati odrešuječe in zastrašjujoče. Vse dokler ni prišlo tisto jutro, ko je ob sedmih prišla svoboda. Kot smo že povedali na začetku zgodbe, so Amerikanci pripeljali Stanka in še kakih sto do dvesto slovenskih fantov naravnost v Ljubljano. On jo je takrat nezaupljiv kot je bil, hitro popihal. Kaj se je zgodilo z ostalimi, še danes ne ve. Precej zgodb je že slišal o dachavcih, niti v eni pa ni bilo omenjeno, da so jih pripeljali v Ljubljano sami Amerikanci. Morda bo pa ta zapis spodbudil koga, da mu bo povedal resnico. (Konec)

TONE JAKŠE

Ob sedmih zjutraj je prišla svoboda (2)

Z Italijo je šlo hitro navzdol in prišel je tudi njen težko pričakovani razpad. Taboriščniki, ki so bili dobro organizirani, so prevzeli

komando v svoje roke. Postrojili so se, Čabranči zase, Slovenči zase. Od nekod so prišle titovke in padla je komanda, naj si jih posadijo na glavo.

NAGRADA V ANKARAN
Žreb je izmed reševalcev 8. nagradne križanke izbral TATJANO ŠAVRON iz Ankarana. Za nagrado bo prejela knjigo slovenskega humorista Evgenija Juriča Pod prisojo. Nagrajenki čestitamo.

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 25. marca na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 10.

REŠITEV 8. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 8. nagradne križanke se, branjo po vodoravnih vrstah, glasi: FILM, BÁRVA, SERPENTIN, KRKA, KANA, AMEBA, CS, SLOVENSKI, C, PAN, RIKO, ELEA, TAKTIRKA, LAK, MONI, TVOR, JURJEVO, IKEDA, ERARD, DEBATER, ANTI, ATO, ARA.

MJS LJ

Problem ni v tem, da druge narodnosti v jugoslovanski skupnosti slovenske avtonomije včasih ne jemljejo preveč resno. Problem je v tem, da jo je marsikater Slovenec pripravljen vnaprej gratis dati iz rok.

B. M. ZUPANIČ
In kruto je življenje, bolj kot prazno.

E. MONTALE
Svobodo je mogoče ustvariti le intimno in v praktičnem, vsakdanjem odnosu do ljudi, sveta in življenja.

S. SIMČIČ

V naših laseh je zapisano vse

Silno drobna, a pomembna pisava zdravja ali bolezni v lasnih celicah — Mineralno analizo las opravljalo v Svici — Dostopna je tudi nam

Vse, kar človek počne, ostane na nek način zapisano v njem in ga opredeljuje. To ne velje le za dobra in zla dejanja, kot bi dejali stari indijski modreci, mar več tudi za vsakdanja ravnanja, od vseh kodnevnih opravil do tega, kaj človek nosi z žlico v uslu, kaj piše in kaj diha. Ljudska modrost pravi, da si je z nezmemnostjo pri jedi in pijači že marsikdo skopal prerni grob. Sodobnejša modrost bi se lahko glasila, da si je marsikdo z vžigalnikom in cigaretom prizgal prezgodnjino mrtvaško svečo. Skratka, način življenja, dela in prehrane izpisujejo človekovo zdravje ali bolezni, pogosto neopazno in prikrito, dokler lepege dne ne izbruhne na dan katera od množine bolezni, ki peste človeški rod. Včasih in pri nekaterih boleznih je takrat že tudi prepozno za uspešen spopad z njo.

Skrb za zdravje se začenja s samim ugotavljanjem zdravstvenega stanja, pri čemer se večina ljudi zanasa na svoje počutje, pomoč pa poiščejo, ko je z zdravjem kaj že narobe. Saj bi morda še kaj naredili pred bolezni, če bi ne bilo preverjanje zdravstvenega stanja tako zamudno, povezano s posadanjem v zdravniških čakalnicah, z laboratorijskimi preiskavami in drugim, kar jemlje čas in voljo. Morda je vmes tudi nekaj iracionalnega strahu, češ ko bom šel k zdravniku, se bodo zdravstvene težave res začele. In tako ljudje raje prenašajo občasno ali kar redno slabše počutje, pogosto utrujenost, nerazpoloženost, nesposostenost in druge podobne težavice, kot da bi šli na temeljiti pregled. Tolažijo se, da so to le prehodne težave, pač neognjen davek sodobnemu hitremu in stresnemu načinu življenju.

A tudi taki so, ki vestno obiskujejo zdravnika, hodijo na redne preglede, vendar medicinska veda ne more odkriti pravih razlogov za njihovo slabo počutje, dokler ne izbruhne bolezen z vso silo na dan in se izkaže.

Ali je možno prav čas odkriti, da se ruši ravnovesje v človekovem organizmu, in se pravi čas lotiti ustreznih "popravil"? Ali sploh so jasna in prepoznavna znachenja, ki govorijo o stanju človeškega organizma, ko tega sicer še ni mogoce opaziti v izrazitejših težavah z zdravjem?

NAGRADNA KRIŽANKA

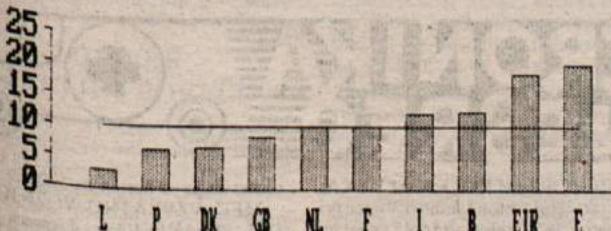
10

DL	PLEHKOST	SODOBNI SL. SKLADA-TELJ.JANI	ETILNI ALKOHOL	STARNA RASTLINA	AVTOR J. UDIR	BOHR NELS	OKLUJK	PRIORIŠKE	OBREDNA OBLEKA DUHOVNIKOV
GEOM. POJEM					ŠE NE RAZVIT POGANJEK ŽIVAL Z LOVKAMI				
STROJZA MOTANJE						KOS CELOTE REDKOST			
VISOKOTRAVNATA STEPNA									
VEČNOST NEKO FR TERORISTIČNA ORG.				ČRNA PTICA NAŠA NARODNA JED					
DL	NEKDANI LIBUSKI KRALJ	GR. BOG GOZDOV PANI, NA KATEREM SE SEKA							MESTECE V SEV. ITALIJ (AVT. DIRKE) ŽENSKO IME
VRSTA TALNE/ OBLOGE				NAJDALJŠA FR. REKA IT. KNJIZEVNIK (19 STOL. IPPOLITO)					
DEL POSODE		JUNAKINJA IND. EPA RAMAJANA HRV. -PETROL-		UMETEN IZOTOPI VODKA TUR		VSEBINA RAZPRAVE STENA			
POŠKODOVANJE						GR. FILOZOF PRITROLNICA			
HRV. IGRAČKA (INGE)				LEADER					
PRITOK SAVE				JADRANSKA RIBA				ANTON ASKERČ	

Svet v številkah

BREZPOSELNOST V ES

Pred leti pri nas skorajda nismo poznavali brezposelnosti, saj so jo kroz jadi našega družbenega vsakdanjika spretno prikrali s prelivanjem delovne sile v ekonomsko emigracijo in s prezaposlovanjem. Danes ta grdi zmaj močno maha z repom. A ne samo pri nas. Razvita Evropa ga prav tako poznata, in to že precej čas. Graf tega tedna v višino stolpcov kaže stopnjo brezposelnosti v desetih državah Evropske skupnosti, črta pa kaže povprečje za Skupnost. Najmanjša stopnja brezposelnosti je v malém Luksemburgu, največja pa v Španiji.

Na sledi ubijalcu možganov?

So britanski medicinski raziskovalci odkrili, kaj povzroča Alzheimerjevo bolezen? — Nič več neozdravljiva bolezen

Kot so doslej dognali, igrajo pri Alzheimerjevi bolezni, ki ogrožajo predvsem starejše in ostarele. Odkar se je v razvitem svetu in tudi pri nas živiljenjska doba povečala in vse več ljudi dosegla višjo starost, je tudi bolezni več. Zaradi svojih značilnosti zbuja veliko strahu: prihaja nameč, da pospešena izgubljanja spomina, zaradi česar bolniki postajajo povsem odvisni od drugih. Ob vsem tem pa še velja, da za bolezni ni nobenega pravega zdravja. Strah pred Alzheimerjevo boleznjijo je pri ostarelih, ki se že tako počutijo kot breme drugim, povsem razumljiv.

Zakaj ljudje zbolijo za Alzheimerjevo boleznjijo? Medicinski raziskovalci že več kot eno desetletje vztrajno isčejo vzroke za to bolezni in vsake toliko časa razglasijo tudi kakšno zanimivo odkritje, bolzen pa kljub temu ostaja za znanost ne do konca rešena uganka.

Iz davnine

Ljudje, ki so živeli pred davnimi osmimi tisočletji, niso svojih dni preživeli le v iskanju hrane, boju z naravnimi silami in sovražniki, marveč so si privoščili tudi urice brezdelin in zabave. Arheologi, ki že nekaj let raziskujejo starodavno naselbino Ain Gazal na Srednjem vzhodu, so lani izkopali neavadno kamnitico ploščo z izvrtnimi vdolbinami. Strokovnjaki, ki so si neavadno najdbo dobora ogledali, pravijo, da gre najverjetnejne za najstarejšo znamo igro na svetu.

Ploščo iz peščenca so našli v ostankih hiše, stare okoli 6 tisoč let. Kakega pol metro dolga plošča ima dve vrsti jamic. Kot meni arheolog Gary O. Rollefson z univerze San Diego, ki vodi izkopavanja, plošča ni služila nobenemu praktičnemu opravilu in tudi ne kakšnemu verskemu obredu. Najverjetnejso so jo uporabljali pri razvedrilih igri, v jamicach na njih pa sta soigrala ali več igralcev postavljali drobne kamenčke ali kaj podobnega.

Kakšna je bila igra in kakšna so bila njene pravila, ne bomo nikoli zvedeli. Morda je bila podobna mankali, ki jo še danes pozna in igrajo v nekaterih predelih Bližnjega in Srednjega vzhoda.

MINI ZANIMIVOST:

PLAZILSKI PES

Južnoafriški znanstveniki so odkrili dobro ohranjeno fosilno okostje davnega prednika psa, ki je živel pred 250 milijoni let. Seveda ne gre za psa, kot ga poznamo danes, marveč za plazilca, ki je bil podoben psu in se je tudi hranil podobno, na kar opozarja izrazito zobovje s podocnikoma in sekalcii. Žival je bila razvojno na poti preobrazbe iz plazilca v sesalca.

M. MARKELJ

vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba

Lojze Cestnik:

Tistega vročega nedeljskega popoldneva sem se odpravil na Hrvaško. Na hitro sem se poslovil od domačih in po bližnjicah pohotel proti Brezju. Udrti kolovizi in zapuščene steze so me vedili, pot in čas pa sem si krajšal z razmišljajem in sanjarjenjem o lepih in srečnejši prihodnosti. Tisti čas sem si od vsega najbolj želel imeti svoje kolo. Kako hitro bi šel od ene vasi do druge!

Ob poti so se greli zeleni kuščarji. Ko sem se jim približal so jo na vrat nos ubrali v zavetje med praprotjo, da je zašumelo po suhem listju. Razen njih na dolgi in samotni poti nisem srečal žive duše.

Ko sem prispel v Hrast, ni bilo zunaj videti nobenega človeka. Najbrž so vsi počivali in si v senci gasili žejo s prijetno dišečim »drajsanom«. Pri nekih najbi balti potkal in zaprosil za pozirek vode, starpi pa mi je prinesel v lončku »drajsana« namesto vode in me povabil: »Odi v hišo! Vabilo sem žal moral odkloniti, ker je bila pred menoj še dolga pot. Krepli sem potegnil iz lončka ter ga podal staremu nazaj. On pa: »Gutni iše malo, gutni!« Kako se mi je prileglo!

Zahvalil sem se zanjo ter stopil iz prijetno hladne veže. Zunaj je kar puhtelo od vročine. V vaški mlaki so kvakale žabe, črni ponirki so se neugnano podili med gostim trsem. Once so neusmiljeno prikelko na izsušeno, razpokano zemljo. Ko sem stopal naprej in je Hrast ostal za menoj, je kmalu potegnil blagodejen vrteček.

Naglo sem koračil skozi Drenovec mimo Vinice pod Kučerom v Kolpi. Kmalu je zaslišal šumenje jezu pod višino gladin in se počasi bližil mojemu bregu.

Čolnar s Kolpe

povedat. En pot sem preko Kupe pelal tri mlade fakine. Kada smo došli do brega, poskakali su van iz čuna i bižali, da jih ni vrag ne bi vlovl. I tako, viž, sem nadrljal i ostal bez penev. Vražju jim mater hajdučko je odgovoril.

Zazrl sem v starca, v njegovem robaču iz domačega platna, v močno zdelane opanke, nataknjene kar na bosu nogu, na preluknjen klobuk, zamaščen od potu in prašen, da se je sveljal kot poločen, pa sem si misli: »Le kako more kdo tej revščini odvzeti tisti ubogi novčić?«

Izmenjala sva še nekaj besed in počasi prispevala na hrvaško stran. Skrbno je prikelal čoln, se še enkrat ozrl po njem, če ni kaj pozabil, nato pa zablundal: »Kaj čmo, po sem ga več i šundral.«

Videti je bilo, da mu ta mali, skromni čolnčič veliko pomeni.

Sedla sva v senco ob Kolpi in nadaljevala pogovor. O marsičem mi je pripovedoval, pravil mi je o fišaku Šubašiču iz Vukovih gorice, o dr. Mačku in drugih. Odsotno sem ga poslušal ter zrl v tolmin deviški čiste Kolpe. Velike ribe so plavale sem ter tja, na površje je prihitela jata ribic in pohitela drugam.

Sonce se je začelo nagibati k zatonu in vstal sem, da krenebam dalje.

»Bzbila smo divanili i bogme smo se zaštentali,« je dejal starec. Poslovila sva se. On je oddrsal proti svoji koči, jaz pa sem stopil na zaraso stezo proti »luzianim«.

Starega čolnarja sem videl še enkrat, ko sem se vračal na kranjsko stran, potem pa nikoli več. Gotovo že dolgo počiva v svoji hrvaški zemljici.

dežurni
poročajo

GOREL AVTOMOBIL — 8. marca ob 19.40 je prišlo do požara na osebnem avtomobilu Novomeščanke Lidije Špehek. Vzrok ognja je bila benzinska črpalka v motorju. Dan žena je Špehkoval stal najmanj 5 tisočakov.

OKRADEN AVTOMOBIL — Nenaz storilec je 9. marca okoli 12.30 iz osebnega avtomobila, parkiranega pri naselju Jablan, odnesel več vrednostnih papirjev, osebnih dokumentov in gotovine v skupnem znesku dveh tisočakov. Lastnica premičnini je bila Magda Bartel iz Gotne.

VLOM V BIFE — V noči na 8. marec je nekdo vломil v Dolenjski bife na Ljubljanski cesti v Novem mestu. Neznane je s polici vzel nekaj žganih piščak in cigarete, postiral tudi nekaj drobič, nato pa po ogledu kuhinje in garderobe, kjer pa je ostal praznični rok, odsel v noč.

ZEPNA TATVINA — 4. marca ob 22.10 je nekdo Leopoldu Poglavcu s Kužarjevega Kala zmaknil iz žepa denar in dokumente. Žepaj je »zaslužil« 1.100 din.

KJE SO VLECNE VERIGE? — Še v čas med 16. in 19. novembrom 1990 sega tatvina v gozdu Radoha, kjer je nekdo novomeškim gozdarjem s parkiranega traktorja odpel in odnesel osem vlečnih verig. Gozdari so oškodovani za 2.960 din, ni pa znano, zakaj je dogodek šele sedaj začel na strani policijskih poročil.

PRIJELI
AVTOMOBILSKEGA
TATU

NOVO MESTO - 21-letni V. B. iz Potocne vasi je osumljen, da je 6. marca ob 17.10 na novomeškem Glavnem trgu ukradel osebni avto P — 126 in se z njim odpeljal proti Kočevju. Vožnja ni bila dolga, pri Gornjem Polju so ga ustavili topliški milicijski, fanta prijeli, avto pa vrnili lastniku Milanu Jereletu iz Novega mesta.

PADLA IZ ČETRTEGA
NADSTROPJA

NOVO MESTO — V nedeljo, 10. marca, nekaj po 15. uri je 33-letna Štefka Petričič v 4. nadstropju stanovanjskega bloka na Ragovski ulici v Novem mestu pominvala kuhišnico okno. Med delom pa ji je spodrsnilo in je omahnila na tla. Hudo poškodovano so prepeljali na zdraviljenje v novomeško bolnišnico.

STRANIŠČE ALI BODOČA OKREPČEVALNICA? — Kdor bi si objekt na posnetku, ki stoji na parkirišču pod karteljskim klancem, ogledal nekoliko podrobnejše, bi zagotovo pomisli, da gre za zastolno stranišče, toda iz desk sumljive kvalitete zbita baraka je predvidena — če verjamete ali ne — za okrepčevalnico voznikom ob dolenjski magistrali med Ljubljano in Zagrebom. Njen lastnik — gre za uslužbenca novomeškega Pionirja — je novomeška inšpektorje celo zaprosil za ogled prostorov, namenjenih gostinski dejavnosti. Že že žen pogled na pričakovanji posnetek pove, kakšen je bil odgovor inšpektorjev novomeške UIS, kar je po svoje prav škoda, kajti nadvise zanljivo bi bilo videti končno podobe »motela« njegovo ime, vriso ponudbe, predvsem pa odziv voznikov. A na srečo obstaja meja, preko katere še takšen pohlep po denarju ne more in ne sme. (Foto: B. B.)

Šampanjec ni teknil vsem enako

Slovesnosti ob predrtju predora na trasi bodoče avtoreste med Karavankami in Bregano na rob

MALENCE — Lepo in vladljuno je, da so nas organizatorji slovesnosti ob predrtju dvocevnega predora »Mali Vrh« na trasi bodoče dolenjske širipasovne avtoreste(?) uvrstili med povabljenje. Toda napak je bilo pričakovati, kako bodo Dolenjeni, katerih črni davek na takoj imenovani cesti smrti sega v stotine življenj, pozabili na krvavo preteklost in sedanost ter s kozarci šampanjca v rokah pozdravili tak dogodek, kot je brez kančka slabe vesti prejšnji teden storil republiški minister za promet in zvezne Marjan Krajnc, potem ko je osvrnil novinarje in jum naprtil krivdo za v javnosti ustvarjeno podobo o črni sedanosti in nič manj črni prihodnosti slovenskega cestnega omrežja. Naj mi moj cestni minister ne zameri, če okrivljena stran znova ne bo ravnala tako, kot bi bilo njemu in oblasti všeč. Prenalo je namreč dokazov na njegovi in preveč na tej strani.

Vsem bi bilo bržkone najbolj všeč, ako bi lahko zapisali le to, kako se gradnja 6.750 metrov dolgega odseka avtoreste med Malencami in Šmarjem-Sap bliža v koncu, kako pomembna etapa v tej gradnji je bilo prebitje dveh predorov na Malem Vruhu (enega dolgega 408, in drugega, dolgega 395 metrov), predvsem pa, kako bodo dela tekla naprej in kdaj bo avtocesta stopila tudi na tla Dolenjen. Ministru se o tem ni zdelo vredno govoriti, raje je po svoje dokazoval, kako nesramni so tisti, ki govorijo in pišejo o nekakšnem »cestnem lobiju«. A je tudi to po svoje razumljivo. Predor na Malem Vruhu, skozi katerega se je mini-

ster v eno stran sprehodil, sodi k odseku, ki naj bi bil prometu predan čez eno leto. Malo je verjetno, da se bo to tudi zgodilo. Kdaj se bomo vozili po njem, zagotovo ne more nihče napovedati, zelo gotovo pa je moč reči, da se delovna mehanizacija se le čas (beri leta) ne bo preselila na Dolenjsko. Minister Krajnc to dobro ve, vedel je to tudi tri ali štiri tedne nazaj, ko je v Novem mestu do kazoval svojo dolenjsko pripadnost na Malem Vruhu. Avtoceste jim ni približal niti za milimeter.

Priješnji teden je Republiški sekretariat za informiranje ob »izjemno razburljivih javnih polemikah, ki zadevajo denar, namenjen za cestno gospodarstvo v osnutku proračuna Republike Slovenije za leto 1991, postal sredstvom javnega obveščanja dopis, v katerem predstavlja svoje vidение »predproračunskega izigravanja in zavajanja javnega mnenja«. Trdi sicer, kako je prioriteta gradnje posameznih odsekov določena izključno na osnovi strokovne metodologije, da pa predloženi program ni usklajen s finančnimi možnostmi Slovenije. Ali z drugimi besedami: Republiški sekretariat za promet in zvezne si lahko svoje letošnje zahteve, vključno z nacrtovanimi 125.950.100 din, za pričetek del na odseku med Višnjim Goro in Bičem, zataknite za uho. Pa ne le zato, ker ni denarja. Dodatno in močno orožje v rokah tistih, ki cestni dinar raje namenijo reji konjske črede za potrebu SLO, je namreč februarški pregled stanja projektno dokumentacije in pridobljenih upravnih soglasij za ceste. Ta kaže, kako na tem področju ni bilo

skorajšnja povezava dveh že obstoječih avtocestnih odsekov, za Dolnjice pa je bil to dan, enak mnogim, ko so znova zmanjšali iskali odgovor na vprašanje, koliko časa bodo še prestevali mrtve na svoji cesti smrti.

B. BUDJA

GOSPODARSKI KRIMINAL NA DOLENJSKEM (2)

Trgovke za svoj in znančev žep

Kaj se je dogajalo v duty free prodajalni na novomeškem Glavnem trgu?

Slovenski kriminalisti so napovedali razmahu gospodarskega kriminala neizprosen boj. Tudi novomeška UNZ v tem ni izjema, pričejoči zapisov o nekaterih v zadnjih mesecih na Dolenjskem odkritih primerih tovrstnih kriminalnih dejanj, katerih »avtorji« so praviloma vodilne osebe delovnih organizacij, podjetij ali trgovin.

NOVO MESTO — Leta inflacije so bila (in nemara še bodo) za trgovce časi, v katerih sta se jima cedila mal in mleko. Tistem seveda, ki so znali iz dneva v dan spreminjačoče se cene izkoristiti za popravek lastnega standarda in blaginjo. A tudi v časih, ko inflacija ni bila širokali trištevilčna, so se našli, ki so »predelali« kaj za svoj ali znančev žep, kot na primer Novomeščanka M. S., s katere početjeno so se v minulem letu kar nekaj časa ukvarjali tudi kriminalisti novomeške UNZ. M. S. je bila zaposlena v zdaj že »pokojni« Duty free prodajalni na novomeškem Glavnem trgu, večina njenih grehov pa sega v lanski marec in april, ko naj bi se med drugim ukvarjala tudi s prepovedanim trgovanjem cigaret Marlboro.

V trgovini so tiste dni pričakovali podražitev cigaret, zato je M. N., znanec trgovke M. S., nabavil kar dostojno zalogu cigaret Marlboro — zanje je odštel po 24 DEM za zavitek — in čakal novih cen. Ko so te prišle, naj bi bila M. S. cigarette vrnila v prodajo, le da tokrat po novi ceni, ki je znašala nič več in ni manj kot 36,5 DEM za zavitek še ena kazenska

ovadba. Dogaja se, da se takšnih načinov zaposlovanja poslujejo celo podjetja, seveda zato, da si prihranijo denar, ki ga sicer morala nameniti za plačilo davkov in prispevkov na osebne dohodke.

Toda povrtnimo se znova v bivšo Duty free prodajalno na novomeškem Glavnem trgu. Preiskava zoper M. S. je odkrila tudi, kako naj bi bila ta nagovorila M. K., da poslovne listine, izstavljene pri prodaji blaga in ki so izkazovale dejanski inkaso, uniči, namesto njih pa sestavi nove, seveda primerno prirejene. Ob tem je dobro vedeti tudi, naj bi trgovke v omenjeni prodajalni imelo celo ustrezni črni devizni fond v blagajni,

na reakcija, je bila ogromna, prve ocene govorijo o znesku 1.650.000 din. Vedeti je treba, da je ogenj poškodoval tako trdino komor kot cevovod, opremo in elektroinstalacijo, popolnoma pa je uničil tudi tri filtre.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbeni načinov zaposlovanja pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manj eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako oganja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filterov, ki stojo na dvojnišču delovne organizacije. V teh filterih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novotermu, ki jih je ogenj seveda zanebil. Škoda, ki jo je povzročila taka veriženje.

</div

ČASTEN PORAZ NOVOMEŠKIH ODBOKARJEV — Boro Jović (na posnetku v akciji) je bil najboljši mož povratnega srečanja prvega kroga končnice za naslov državnega prvaka v odbojki med novomeškim Pionirjem in beograjskim Partizanom. Novomešani so, čeprav niso dobili niti enega samega niza, vendarle dragi prodali svojo kožo; v Beogradu so skupaj osvojili 24, v Novem mestu pa 30 točk. Za sedanjem Pionirjevo postavo brez dvoma časten iztržek, ki pa hrkrati tudi pove, kakšna usoda bi takšno ekipo brez okrepitve čakala prihodnjo sezono v A 1-ligi. (Foto: B. B.)

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

PLAY OFF ZA NASLOV DRŽAVNEGA PRVAKA, 1. krog, povratno srečanje:

PIONIR — PARTIZAN (BEOGRAD) 0:3 (-11, -10, -9)

Pionir: Jović, Povišić, Gavrilović, Petković, Marić, Smrk, Brulec, Berger, Travžan, Goles, Mestnik.

OSTALI REZULTATI: Crvena zvezda — Bosna 1:3, Spartak — Vojvodina 0:3, Željezničar — Mladost Monter 1:3.

V drugi krog so se uvrstili Partizan, Bosna, Vojvodina in Mladost Monter.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 12. KOLO: LIK KOČEVJE — JEDINSTVO ELIR 1:3 (-7, 10, -12)

LIK Kočevje: Levstik, Vidmar, Turk, Ibrahimović, Klun, N. Briski, Hočvar, Drobnič, M. Briski, Starc.

LESTVICA: 1. Pula 24, 2. Jedinstvo Elir 20 ... 7. Celje 8, 8. LIK Kočevje 8, 9. Nova Gorica 6, 10. Poreč 6.

Pari prihodnjega kola: Pula — LIK Kočevje, Jedinstvo Elir — Poreč, Celje — Nova Gorica id.

I. SOL, ženske, 16. KOLO: KOPER CIMOS — PIONIR 3:0 (8, 1, 9)

Pionir: Barun, Ostroveršnik, Kučera, Hočvar, Fabjan, Konciša, K. Vernig, J. Vernig, Poreber, Hlača.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 30 ... 6. Pionir 18 id.

V naslednjem kolu igrajo: Fužinar — Pionir, Mislinja — Koper Cimos, itd.

rokomet

namizni tenis

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 18. KOLO: MLINOTEST — OPREMA 22:21 (14:9)

Oprema: Štefančin, Kovač-Jerič, Guščin 4, Vuk, Krizman 1, Jerič 6, Bejtovič 5, Dragičević, Kersnič, Klančič 2, Petek 3, Lindic.

LESTVICA: 1. Modra Šparta 32 ... 9. Borovo 11, 12. Burja Centrocoop 10, 13. Branik 8, 14. Oprema Kočevje 6, 15. Lokomotiva 0.

Pari prihodnjega kola: Oprema Kočevje — Burja Centrocoop, Branik — Lokomotiva, Velenje — Borovo id.

SRL, moški, 16. KOLO: LIPLAS GROSUPLJE — INLES RIKO 23:28 (12:14)

Inles Riko: Lapajne, Djokić 3, Mohar 2, Šilc, Pajnič, Mihelič 2, Lesar 11, Tomšič 6, Fajdiga 3, Jurič 1, Jakič, Skaper.

POMURKA BAKOVCI — KRŠKO 34:20 (18:6)

nogomet

SNL, 16. KOLO: ELAN — RUDAR (Trbovlje) 0:0

Elan: Črv, Kroni, Kolenc, Milivojić, Pavlin, Princ, Božović, Mesojdec, Plevnik, Matijašič, Kostrevc.

LESTVICA: 1. Slovan 25 ... 11. Elan (-2) 14, 12. Vozila 13, 13. Steklar 12, 14. Mura 12, 15. Partizan Hmezd 11, 16. Medvode 7.

V prihodnjem kolu igrajo: Medvode — Elan, Mura — Steklar, Ingrad Kladičar — Partizan Hmezd id.

Igralcem odmor, upravi obvezne

S pričakovanim porazom proti Partizanu so pionirjevi končali letošnjo doslej najuspešnejšo sezono — Po boju za točke sedaj boj za okrepitev

Presenečenja ni bilo. Ne v Novem mestu ne v Subotici, Osijeku, Beogradu. Končica državnega odbojkarskega prvenstva za naslov letošnjega državnega prvaka je brez dvoma pokazala dovolj realno razmerje v jugoslovenski odbojki. Se zlasti je to pomembno za igralce novomeškega Pionirja, nove člane A 1 zvezne lige, ki so se lahko na svoji koži prepričali o moči svojih jutrišnjih nasprotnikov. Beograjski Partizan, zagotovo najresnejši kandidat za naslov, je bil in bo, neglede na vse morebitne pretrd ore.

To je dovolj nazorno pokazalo tudi povratno srečanje prvega kroga končnice za naslov državnega prvaka v odbojki med novomeškim Pionirjem in beograjskim Partizanom. Novomešani so, čeprav niso dobili niti enega samega niza, vendarle dragi prodali svojo kožo; v Beogradu so skupaj osvojili 24, v Novem mestu pa 30 točk. Za sedanjem Pionirjevo postavo brez dvoma časten iztržek, ki pa hrkrati tudi pove, kakšna usoda bi takšno ekipo brez okrepitev čakala prihodnjo sezono v A 1-ligi. (Foto: B. B.)

odbojka

PLAY OFF ZA NASLOV DRŽAVNEGA PRVAKA, 1. krog, povratno srečanje:

PIONIR — PARTIZAN (BEOGRAD) 0:3 (-11, -10, -9)

Pionir: Jović, Povišić, Gavrilović, Petković, Marić, Smrk, Brulec, Berger, Travžan, Goles, Mestnik.

OSTALI REZULTATI: Crvena zvezda — Bosna 1:3, Spartak — Vojvodina 0:3, Željezničar — Mladost Monter 1:3.

V drugi krog so se uvrstili Partizan, Bosna, Vojvodina in Mladost Monter.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 12. KOLO: LIK KOČEVJE — JEDINSTVO ELIR 1:3 (-7, 10, -12)

LIK Kočevje: Levstik, Vidmar, Turk, Ibrahimović, Klun, N. Briski, Hočvar, Drobnič, M. Briski, Starc.

LESTVICA: 1. Pula 24, 2. Jedinstvo Elir 20 ... 7. Celje 8, 8. LIK Kočevje 8, 9. Nova Gorica 6, 10. Poreč 6.

Pari prihodnjega kola: Pula — LIK Kočevje, Jedinstvo Elir — Poreč, Celje — Nova Gorica id.

I. SOL, ženske, 16. KOLO: KOPER CIMOS — PIONIR 3:0 (8, 1, 9)

Pionir: Barun, Ostroveršnik, Kučera, Hočvar, Fabjan, Konciša, K. Vernig, J. Vernig, Poreber, Hlača.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 30 ... 6. Pionir 18 id.

V naslednjem kolu igrajo: Fužinar — Pionir, Mislinja — Koper Cimos, itd.

odbojka

PLAY OFF ZA NASLOV DRŽAVNEGA PRVAKA, 1. krog, povratno srečanje:

PIONIR — PARTIZAN (BEOGRAD) 0:3 (-11, -10, -9)

Pionir: Jović, Povišić, Gavrilović, Petković, Marić, Smrk, Brulec, Berger, Travžan, Goles, Mestnik.

OSTALI REZULTATI: Crvena zvezda — Bosna 1:3, Spartak — Vojvodina 0:3, Željezničar — Mladost Monter 1:3.

V drugi krog so se uvrstili Partizan, Bosna, Vojvodina in Mladost Monter.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 12. KOLO: LIK KOČEVJE — JEDINSTVO ELIR 1:3 (-7, 10, -12)

LIK Kočevje: Levstik, Vidmar, Turk, Ibrahimović, Klun, N. Briski, Hočvar, Drobnič, M. Briski, Starc.

LESTVICA: 1. Pula 24, 2. Jedinstvo Elir 20 ... 7. Celje 8, 8. LIK Kočevje 8, 9. Nova Gorica 6, 10. Poreč 6.

Pari prihodnjega kola: Pula — LIK Kočevje, Jedinstvo Elir — Poreč, Celje — Nova Gorica id.

I. SOL, ženske, 16. KOLO: KOPER CIMOS — PIONIR 3:0 (8, 1, 9)

Pionir: Barun, Ostroveršnik, Kučera, Hočvar, Fabjan, Konciša, K. Vernig, J. Vernig, Poreber, Hlača.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 30 ... 6. Pionir 18 id.

V naslednjem kolu igrajo: Fužinar — Pionir, Mislinja — Koper Cimos, itd.

odbojka

PLAY OFF ZA NASLOV DRŽAVNEGA PRVAKA, 1. krog, povratno srečanje:

PIONIR — PARTIZAN (BEOGRAD) 0:3 (-11, -10, -9)

Pionir: Jović, Povišić, Gavrilović, Petković, Marić, Smrk, Brulec, Berger, Travžan, Goles, Mestnik.

OSTALI REZULTATI: Crvena zvezda — Bosna 1:3, Spartak — Vojvodina 0:3, Željezničar — Mladost Monter 1:3.

V drugi krog so se uvrstili Partizan, Bosna, Vojvodina in Mladost Monter.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 12. KOLO: LIK KOČEVJE — JEDINSTVO ELIR 1:3 (-7, 10, -12)

LIK Kočevje: Levstik, Vidmar, Turk, Ibrahimović, Klun, N. Briski, Hočvar, Drobnič, M. Briski, Starc.

LESTVICA: 1. Pula 24, 2. Jedinstvo Elir 20 ... 7. Celje 8, 8. LIK Kočevje 8, 9. Nova Gorica 6, 10. Poreč 6.

Pari prihodnjega kola: Pula — LIK Kočevje, Jedinstvo Elir — Poreč, Celje — Nova Gorica id.

I. SOL, ženske, 16. KOLO: KOPER CIMOS — PIONIR 3:0 (8, 1, 9)

Pionir: Barun, Ostroveršnik, Kučera, Hočvar, Fabjan, Konciša, K. Vernig, J. Vernig, Poreber, Hlača.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 30 ... 6. Pionir 18 id.

V naslednjem kolu igrajo: Fužinar — Pionir, Mislinja — Koper Cimos, itd.

odbojka

PLAY OFF ZA NASLOV DRŽAVNEGA PRVAKA, 1. krog, povratno srečanje:

PIONIR — PARTIZAN (BEOGRAD) 0:3 (-11, -10, -9)

Pionir: Jović, Povišić, Gavrilović, Petković, Marić, Smrk, Brulec, Berger, Travžan, Goles, Mestnik.

OSTALI REZULTATI: Crvena zvezda — Bosna 1:3, Spartak — Vojvodina 0:3, Željezničar — Mladost Monter 1:3.

V drugi krog so se uvrstili Partizan, Bosna, Vojvodina in Mladost Monter.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 12. KOLO: LIK KOČEVJE — JEDINSTVO ELIR 1:3 (-7, 10, -12)

LIK Kočevje: Levstik, Vidmar, Turk, Ibrahimović, Klun, N. Briski, Hočvar, Drobnič, M. Briski, Starc.

LESTVICA: 1. Pula 24, 2. Jedinstvo Elir 20 ... 7. Celje 8, 8. LIK Kočevje 8, 9. Nova Gorica 6, 10. Poreč 6.

Pari prihodnjega kola: Pula — LIK Kočevje, Jedinstvo Elir — Poreč, Celje — Nova Gorica id.

I. SOL, ženske, 16. KOLO: KOPER CIMOS — PIONIR 3:0 (8, 1, 9)

Pionir: Barun, Ostroveršnik, Kučera, Hočvar, Fabjan, Konciša, K. Vernig, J. Vernig, Poreber, Hlača.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 30 ... 6. Pionir 18 id.

V naslednjem kolu igrajo: Fužinar — Pionir, Mislinja — Koper Cimos, itd.

odbojka

PLAY OFF ZA NASLOV DRŽAVNEGA PRVAKA, 1. krog, povratno srečanje:

PIONIR — PARTIZAN (BEOGRAD) 0:3 (-11, -10, -9)

Pionir: Jović, Povišić, Gavrilović, Petković, Marić, Smrk, Brulec, Berger, Travžan, Goles, Mestnik.

OSTALI REZULTATI: Crvena zvezda — Bosna 1:3, Spartak — Vojvodina 0:3, Željezničar — Mladost Monter 1:3.

V drugi krog so se uvrstili Partizan, Bosna, Vojvodina in Mladost Monter.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 12. KOLO: LIK KOČEVJE — JEDINSTVO ELIR 1:3 (-7, 10, -12)

LIK Kočevje: Levstik, Vidmar, Turk, Ibrahimović, Klun, N. Briski, Hočvar, Drobnič, M. Briski, Starc.

LESTVICA: 1. Pula 24, 2. Jedinstvo Elir 20 ... 7. Celje 8, 8. LIK Kočevje 8, 9. Nova Gorica 6, 10. Poreč 6.

Pari prihodnjega kola: Pula — LIK Kočevje, Jedinstvo Elir — Poreč, Celje — Nova Gorica id.

I. SOL, ženske, 16. KOLO: KOPER CIMOS — PIONIR 3:0 (8, 1, 9)

Pionir: Barun, Ostroveršnik, Kučera, Hočvar, Fabjan, Konciša, K. Vernig, J. Vernig, Poreber, Hlača.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 30 ... 6. Pionir 18 id.

V naslednjem kolu igrajo: Fužinar — Pionir, Mislinja — Koper Cimos, itd.

odbojka

PLAY OFF ZA NASLOV DRŽAVNEGA PRVAKA, 1. krog, povratno srečanje:

PIONIR — PARTIZAN (BEOGRAD) 0:3 (-11, -10, -9)

Pionir: Jović, Povišić, Gavrilović, Petković, Marić, Smrk, Brulec, Berger, Travžan, Goles, Mestnik.

OSTALI REZULTATI: Crvena zvezda — Bosna 1:3, Spartak — Vojvodina 0:3, Željezničar — Mladost Monter 1:3.

V drugi krog so se uvrstili Partizan, Bosna, Vojvodina in Mladost Monter.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 12. KOLO: LIK KOČEVJE — JEDINSTVO ELIR 1:3 (-7, 10, -12)

LIK Kočevje: Levstik, Vidmar, Turk, Ibrahimović, Klun, N. Briski, Hočvar, Drobnič, M. Briski, Starc.

LESTVICA: 1. Pula 24, 2. Jedinstvo Elir 20 ... 7. Celje 8, 8. LIK Kočevje 8, 9. Nova Gorica 6, 10. Poreč 6.

Pari prihodnjega kola: Pula — LIK Kočevje, Jedinstvo Elir — Poreč, Celje — Nova Gorica id.

I. SOL, ženske, 16. KOLO: KOPER CIMOS — PIONIR 3:0 (8, 1, 9)

Pionir: Barun, Ostroveršnik, Kučera, Hočvar, Fabjan, Konciša, K. Vernig, J. Vernig, Poreber, Hlača.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 30 ... 6. Pionir 18 id.

V naslednjem kolu igrajo: Fužinar — Pionir, Mislinja — Koper Cimos, itd.

odbojka

PLAY OFF ZA NASLOV DRŽAVNEGA PRVAKA, 1. krog, povratno srečanje:

PIONIR — PARTIZAN (BEOGRAD) 0:3 (-11, -10, -9)

Pionir: Jović, Povišić, Gavrilović, Petković, Marić, Smrk, Brulec, Berger, Travžan, Goles, Mestnik.

OSTALI REZULTATI: Crvena zvezda — Bosna 1:3, Spartak — Vojvodina 0:3, Željezničar — Mladost Monter 1:3.

V drugi krog so se uvrstili Partizan, Bosna, Vojvodina in Mladost Monter.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 12. KOLO: LIK KOČEVJE — JEDINSTVO ELIR 1:3 (-7, 10, -12)

LIK Kočevje: Levstik, Vidmar, Turk, Ibrahimović, Klun, N. Briski, Hočvar, Drobnič, M. Briski, Starc.

LESTVICA: 1. Pula 24, 2. Jedinstvo Elir 20 ... 7. Celje 8, 8. LIK Kočevje 8, 9. Nova Gorica 6, 10. Poreč 6.

Pari prihodnjega kola: Pula — LIK Kočevje, Jedinstvo Elir — Poreč, Celje — Nova Gorica id.

I. SOL, ženske, 16. KOLO: KOPER CIMOS — PIONIR 3:0 (8, 1, 9)

Pionir: Barun, Ostroveršnik, Kučera, Hočvar, Fabjan, Konciša, K. Vernig, J. Vernig, Poreber, Hlača.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 30 ... 6. Pionir 18 id.

V naslednjem kolu igrajo: Fužinar — Pionir, Mislinja — Koper Cimos, itd.

odbojka

PLAY OFF ZA NASLOV DRŽAVNEGA PRVAKA, 1. krog, povratno srečanje:

PIONIR — PARTIZAN (BEOGRAD) 0:3 (-11, -10, -9)

Pionir: Jović, Povišić, Gavrilović, Petković, Marić, Smrk, Brulec, Berger, Travžan, Goles, Mestnik.

OSTALI REZULTATI: Crvena zvezda — Bosna 1:3, Spartak — Vojvodina 0:3, Željezničar — Mladost Monter 1:3.

V drugi krog so se uvrstili Partizan, Bosna, Vojvodina in Mladost Monter.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 12. KOLO: LIK KOČEVJE — JEDINSTVO ELIR 1:3 (-7, 10, -12)

LIK Kočevje: Levstik, Vidmar, Turk, Ibrahimović, Klun, N. Briski, Hočvar, Drobnič, M. Briski, Starc.

LESTVICA: 1. Pula 24, 2. Jedinstvo Elir 20 ... 7. Celje 8, 8. LIK Kočevje 8, 9. Nova Gorica 6, 10. Poreč 6.

Pari prihodnjega kola: Pula — LIK Kočevje, Jedinstvo

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 15. III.

SLOVENIJA 1

8.35 — 11.15 in 14.45 — 1.55 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
KLOBUK KLOBUK
SIMENON, TV naniz., 8/13

11.05 VIDEO STRANI
15.10 SVET NA ZASLONU, ponovitev
15.40 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STRANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK
TEDNIK, ponovitev
18.10 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE
18.10 NOVINARSKE ZGODE, češka naniz., 6/6

18.20 ZGODE O POLUHCU, lutkovna igrica, 5/12
18.35 PASJA PRIPOVED ALI
KAKO JE BILO..., češka naniz., 6/6
19.05 RISANKA
19.18 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 ZRCALO TEDNA
20.20 SKANDALI, angl. dok. serija, 4/4
21.45 POPOLNI VOHUN, angl. nadalj., 3/7
22.45 DNEVNIK 3, VREME
23.05 SOVA:
DRAGI JOHN, amer. naniz., 4/24
MESTO ŽENSK, italij. film
1.40 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 16.30 SP v umetnostnem dresaju — 17.30 Studio Maribor — 19.00 Domaci ansambl: ansambel Krt (ponovitev) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Žarišče — 20.30 SP v umetnostnem dresaju — 22.00 Satelitski programi — 23.40 Yutel — 0.40 Satelitski programi

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Povejte, kaj naj počнем (oddaja za otroke) — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Satelitski program — 13.50 Carmen (opera) — 16.20 Video strani — 16.35 Poročila — 16.40 TV koledar — 16.50 Pohištvo — 17.00 Razstava znanstvenih knjig — 17.30 Hrvatska danes — 18.15 Povejte, kaj naj počнем (oddaja za otroke) — 18.45 Polna hiša (amer. naniz., 13/13) — 19.10 Risanca — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Otročni noči (amer. film) — 21.35 Duoptrij — 22.20 Dnevnik — 22.40 Slike časa — 23.40 Poročila

SOBOTA, 16. III.

SLOVENIJA 1

8.10 — 0.40 TELETEKST
8.25 VIDEO STRANI
8.35 TV MOZAIK

8.35 ANGLEŠČINA - FOLLOW
ME, 4. lekcija
9.00 RADOVEDNI TAČEK

9.10 ŠTIRIDESET ZELENIH
SLOVON (2/7)

9.30 ZGODE O POLUHCU
9.45 NOVINARSKE ZGODE:
MALI OGLAS, češka naniz.

9.55 ALF, amer. naniz.

10.20 PERISKOPOV RAČEK

10.30 EX LIBRIS: VZNAMENJU

PTIC

11.30 ZGODE IZ ŠKOLKE

12.35 NAŠA PESEM

13.05 VIDEO STRANI

15.00 VIDEO STRANI

15.10 FLUID, ponovitev 2. dela koncerta

15.50 ŽARIŠČE, ponovitev

16.20 SOVA, ponovitev

16.50 EP VIDEO STRANI

16.55 POSLOVNE INFORMACIJE

17.00 DNEVNIK 1

17.05 EMMINA SENCA, dansi mlad. film

18.35 ZDAJ PA PO SLOVENSKO

19.00 ŽE VESTE?

19.10 RISANKA

19.15 TV OKNO

19.30 DNEVNIK 2

19.55 VREME

19.59 UTRIP

20.20 ŽREBANJE 3 X 3

20.35 KRIZKAŽ

22.10 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME

22.30 SOVA:

NA ZDRAVJE!, amer. naniz., 3/30

TWIN PEAKS, amer. nadalj., 9/21

0.30 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

13.00 Satelitski programi — 13.55 SP v umetnostnem dresaju (prenos) — 17.00 Satelitski programi — 19.00 Muppet show — 19.30 Dnevnik — 20.15 Zamejci v Cankarjevem domu — 21.25 Filmske uspešnice: Slither (amer. film) — 22.55 Yutel — 23.50 Satelitski programi

HTV 1

8.15 Poročila — 8.20 TV koledar — 8.30 Spored za otroke — 10.00 Izbor šolskega programa — 11.30 Divji svet živali — 12.15 Izbrali smo za vas — 13.15 Tarzane newyorske dogodivščine (amer. film) — 14.25 Mikser M (zabavna oddaja) — 15.10 Sedmi čut — 15.20 Narodna glasba — 15.50 Ciklus kratkih filmov B. Marjanovića — 16.25 TV teden — 16.40

Poročila — 16.45 TV razstava — 17.00 Ex libris — 17.45 Beraci in sinovi (TV nadalj., 9/13) — 18.40 Risana serija — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Pogovor tedna — 20.15 Tekmovanje (amer. film) — 22.30 Dnevnik 2 — 22.50 Športna sobota — 23.10 Fluid (zabavnoglasbena oddaja) — 23.55 Poročila

NEDELJA, 17. III.

SLOVENIJA 1

8.30 — 0.20 TELETEKST
8.45 VIDEO STRANI
8.55 OTROŠKA MATINEJA:
ŽIV ŽAV
PASA PRIPoved ALI KAKO
JE BILO..., ponovitev češke naniz., 6/6

10.15 VZNAMENJU ZVEZD, nemška do. serija, 2/12

10.45 MUPPET SHOW

11.10 VIDEOOMEH

11.40 OBZORJE DUHA

12.05 IZBOR POPEVKE ZA EVRO-
VIZIJO, ponovitev

13.05 NAGRADA DANNYJA KAYA,
1. del

14.05 SAGA O FORSYTHIIH, angl. nadalj., 9/26

14.55 SOVA, ponovitev

16.55 POSLOVNE INFORMACIJE

17.00 DNEVNIK 1

17.05 DOLGOLASE POŠASTI, amer. film

18.30 MALI KONCERT

18.50 RISANKA

19.00 TV MERNIK

19.15 TV OKNO

19.30 DNEVNIK 2

19.55 VREME

20.05 DONATOR, nadalj. HTV, 3/3

20.55 PODARIM - DOBIM

21.15 ZDRAVO

22.35 DNEVNIK 3, VREME

22.55 SOVA:

KREMPLJI IN PRASKE, amer. naniz., 3/16

KRIMINALNA ZGODBA, amer. naniz., 7. del

0.10 VIDEO STRANI

Opomba: 15.15 SP v umetnostnem dresaju; 13.15 smučarski skoki
13.10 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.00 Okavango — dragulj Kalaharija (angl. poljudnoznan. oddaja, 3/3) — 21.05 Poslanstvo (dok. oddaja) — 21.35 Smučarski skoki (posnetek) — 22.35 Sportni pregled — 23.20 Yutel

HTV 1

9.45 Poročila — 9.50 TV koledar — 9.30 Program za otroke — 10.00 Nedeljsko dopoldne za otroke — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 13.05 Serijski film — 13.55 Družinska oddaja — 14.25 Nedeljsko popoldne — 18.45 Risana serija — 19.10 TV sreča — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Dramski program — 20.50 Tuja dok. serija — 21.40 Dnevnik 2 — 22.00 Glasba za lahko noč — 23.00 Športni pregled — 23.45 Poročila

PONEDELJEK, 18. III.

SLOVENIJA 1

8.35 — 10.55 in 15.05 — 0.40 TELE-
TEKST

8.50 VIDEO STRANI

9.00 MOZAIK

10.45 VIDEO STRANI

15.20 VIDEO STRANI

15.30 SOVA, ponovitev

16.55 POSLOVNE INFORMACIJE

17.00 DNEVNIK 1

17.05 MOZAIK, ponovitev

ZDRAVO

18.30 SPORED ZA OTROKE

RADOVEDNI TAČEK

ALF

19.00 RISANKA

19.15 TV OKNO

19.30 DNEVNIK 2

19.55 VREME

20.05 POLJUBI ME, franc. drama

21.40 OSMI DAN

22.30 DNEVNIK 3

22.50 400 LET SLOVENSKE GLASBE,

11. oddaja

23.15 SOVA:

AVTOSTOPAR, amer. naniz., 12/16

KRIMINALNA ZGODBA, amer. naniz., 8. del

0.30 VIDEO STRANI

AVTOSTOPAR, amer. naniz., 12/16
KRIMINALNA ZGODBA, amer. naniz., 8. del
0.30 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 17.10

Podarim-dobim — 17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik —

19.55 VREME

20.05 DNEVNIK 3, VREME

22.05 MARLBOROV MUSIC SHOW

22.35 SOVA:

ALF, amer. naniz., 29/39

KRIMINALNA ZGODBA, amer. naniz., 10. del

VZNAMENJU ZVEZD, nemška

dok. serija, 3/12

0.40 VIDEO STRANI

TELEVIZIJA NOVO MESTO

vaš kanal

v novomeškem Kabelskem razdelilnem omrežju na kanalu 3

20.00 Rezervirano za šanson — 20.30 Po slednih napredka — 21.00 Sedma steza — 21.20 Omizje — Yutel

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Izbrali smo za vas — 16.30 Video strani — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.00

Varstvo okolja kot način življenja

Iz obsežnega poročila o problematiki varstva okolja v občini Novo mesto s programom potrebnih ukrepov

Varstvo okolja tudi pri nas pridobiva pomen, moralno pa bo še bolj, če hočemo biti del razvitega sveta; navsezadnje pa tudi kvaliteta našega življenja in naša prihodnost morda nista čisto nepotembni stvari. Republika Slovenija je s svojim dolgoročnim planom do leta 2000 in tudi s srednjoročnim planom nedavno končane petletke od občin zahtevala, naj s svojimi družbenimi plani zagotovijo tak razvoj, da se razmere na področju varstva okolja ne bodo poslabševale. Na podlagi ugotovljenega stanja bi morale po potrebi sprejeti tudi sanacijske programe z ukrepi za postopno sanacijo razmer ter dejansko tudi izpeljati.

Poročilo o problematiki varstva okolja v občini Novo mesto s programom potrebnih ukrepov za izboljšanje razmer je bilo na dnevneh redu občinske skupščine trikrat, leta 1987, leta 1989 in tretji pred dobrim mesecem, ko ga je parlament pohvalil kot zelo kvalitetno. Ta poročila pripravljajo v občinskem sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora, v kar se je lani premenoval sekretariat za urbanizem in varstvo okolja prav zato, da bi izpostavili poudarjeno občinsko skrb za varstvo okolja, ki ima posebno mesto tudi v občinskem družbenem planu. Za ugotovitev dejanskega stanja na področju varstva okolja je bila v novomeški občini v zadnjih petih letih narejena že vrsta dragih meritiv, studij in programov, ki so dobra osnova za nadaljnje odločitve in ukrepanje, marsikaj pa tudi manjka.

BOLJŠI ZRAK S PLINOM

O problematiki hrupa smo že pisali. Po onesnaženosti zraka pa spada območje Novega mesta v tretji kakovostni razred. To pomeni, da je zrak občasno že onesnažen nad dovoljeno mejo, ne dosega pa kritične meje. Stalne meritve žveplovega dioksidu in dima opravlja Hidrometeorološki zavod Slovenije od leta 1986 dalje na novomeškem Glavnem trgu, v kurilni sezoni 1986/87 je bilo opravljenih več dodatnih meritev v malih bučnih vasi in na meteorološki opazovalnici. Izmerjene koncentracije žveplovega dioksidu nikjer niso dosegle najvišje dovoljene koncentracije. Simulacija onesnaženosti novomeškega zraka pa je pokazala, da je ta najslabši na območju Kandije. V kurilni sezoni 1988/89 so bile opravljene dodatne meritve, ki so pokazale podobne rezultate. Nekoliko večje koncentracije žveplovega dioksidu so namerili na Glavnem trgu, koncentracije dima pa so bile nekoliko višje v Kandiji. Prašnih delcev ni bilo na nobenem merilnem mestu nad dovoljeno mejo. Spomladi leta 1990 so bili v Bršljinu opravljene meritve onesnaženosti zraka s fenoli in formaldehidi, ki so pokazale, da mejne količine niso bile presegene. Na zahtevo krajovanov so meritve ponavljali lanskoski jesen, prav tako meritve prašnih usedlin. Na rezultate še čakajo.

K onesnaževanju zraka seveda največ prispeva novomeška industrija, od te pa Krka, IMV Revoz, Novoteks, po Novoles in Opekarna Zalog. Od 1.661 ton SO₂ leta 1989 ga je industrija prispevala kar 71,4 odstotka, sledijo kotolovnice z 12,6, drobna kurišča z 11,5 in promet s 4,5 odstotka. Tudi onesnaženost zraka z žveplovim dioksidom se povečuje: od leta 1987 do 1990 je bila večja za četrino. Republiški cilj — zmanjšanje tega onesnaževanja do konca leta 1990 — tako ni bil dosežen, računati pa je, da bo možno doseči cilj o 30-odstotnem zmanjšanju onesnaženosti zraka z SO₂ do konca leta 1993 (glede na leto 1980); do takrat naj bi namreč največji industrijski onesnaževalci zamenjani dosedanja goriva s prihajajočim plinom. Onesnaženost zraka zaradi prometa je največ na območju starega jedra Novega mesta in v območju bolnišničnega kompleksa. Promet prispeva v zrak kar 63,7 odstotka duškovih oksidov, poleg tega pa je tudi ve-

lik onesnaževalc zraka s vencem, ogljikovodiki, ogljikovim monoksidom in prahom, ki se dviga izpod koles. Onesnaženost zraka zaradi tehnoloških emisij ni bila izmerjena. Sicer pa Zavod za socialno medicino in higieno zdaj pravljiva obširno študijo o onesnaženosti novomeškega zraka.

PREMALO SMETI NA DEPONIJI

V organiziran odpoved odpadkov na eno najbolje urejenih komunalnih deponij v Sloveniji v Leskovcu je bilo konec leta 1990 vključenih 56 odstotkov prebivalstva v občini, medtem ko je republiško povprečje za 10 odst. više. Program širjenja odpovedi odpadkov iz vseh naselij v občini se uresničuje počasnejše, kot je bilo načrtovano. Smetnjake zdaj sicer kupujejo iz smetnjice, ne pa ljudje sami, kljub temu je ponekod še vedno precejšen odpor do organiziranega odzova odpadkov, ki ga je seveda treba plačati. Marsikdo se zagonjava, da odpadkov za odvod sploh nima, hkrati pa je v občini precejšnje število za okolje in pitno vodo močno nevarnih črnih odlagališč. Precej teh v vsakokratni veliki očiščevalni akciji odstranijo, a ob letu so mnoga spet polna! Premalo se ljudje poslušajo tudi ugodnosti brezplačnega odzova kosovnih odpadkov, ki ga dvakrat na leto organizira Komunala. Dinos opravlja le reden odzov steklovine, rednega odzova ostalih sekundarnih surovin pa ni in Dinos za to nima interesa. V izdelavi je poseben program za zbiranje in odzov sekundarnih surovin, na osnovi katerega bo pridobljen izvajalec za to delo na tržnih osnovah. Z vsem tem naj bi priporočili k odpravi nevarnih črnih odlagališč in k večji urejenosti krajev in okolja nasploh, za kar pa bo potrebno predvsem še veliko očiščevalnega in izobraževalnega dela — tako otrok kot odraslih — ter poostren inšpekcijski nadzor. Malo je bilo v Sloveniji nasploh in tudi v občini narejena za varno odlaganje posebnih odpadkov. Posledica ni le kopiranje sodov z njimi na tovarniških dvonitičih, ampak tudi slabšanje kvalitete vodotokov in vodnih virov na ta račun. Nekatera podjetja so že zgradila lastna začasna skladišča, dokler ne bo zgrajeno skupno odlagališče. Sicer pa sploh ni natančno znano, koliko teh odpadkov je v občini, zato bo letos nastavljen kataster le-teh, ki ga bodo stalno dopolnjevali.

Posebna skrb je posvečena varstvu voda. Ker hidrometeorološki zavod Ljubljana le dvakrat letno spremlja stanje reke Krke, vzorce pa odvzemata na 6 mestih, kar je premalo za celovito oceno razmer, je konec leta 1990 raziskave reke Krke in tudi njenih pritokov na območju novomeške občine opravil Zavod za socialno medicino in higieno Novo mesto v sodelovanju s Hidrometeorološkim zavodom in Kemičnim institutom Ljubljana. Analize so pokazale, da priteče Krka v občino že onesnažena, da se stanje poslabšuje od Straže proti Novemu mestu, onesnaženost pa doseže vrh pod osrednjo novomeško čistilno napravo pri Tovarni zdravil, saj ta čistilna naprava zaradi preobremenjenosti dela ne opravlja, kot bi ga moral. Krka je ponekod v tako slabem stanju, da spada v tretji kakovostni razred. Med najbolj onesnažene pritoke sodi Bršlinski potok, ki je v četrtem kakovostnem razredu, sledijo Sušica, Težka voda, Šajser, Toplica in Kobila. K takemu stanju največ prispeva industrija (Krka, Novoteks, Novoles, Slovenska bolnišnica itd.), pa tudi komunalne odpadke niso povsem nedolžne. Vedeti pa je treba, da ima v občini vodovod 84 odstotkov prebivalstva, na čistilne naprave pa so speljane le odplake tretjine prebivalstva! Tu so, kot rečeno, še črna odlagališča ter kot stalna nevarnost razlike kakšne nevarne snovi z gorivim vred. Vse to vpliva na kakovost vodotokov in pitne vode, saj je tu kraski svet.

VRATA ZA POPLAVLJENCE
Kočevski zasebni mizar Marjan Jurič je te dni dokončal vhodna vrata za hišo Andreja Kranca iz Luč pri Možirju. Gre za hišo, ki je dario kočevske občine družino, kateri je lanska poplava porušila hišo. Juričev prispevek te hiši pa so vodna vrata (na fotografiji). Mizar Jurič in njegova žena Katinka sta povedala, da sta se takoj odločila pomagati poplavljencem. Najprej sta nameravala storiti z denarjem, na nasvet predsednika občinskega izvršnega sveta Lada Lenassi pa sta nato izdelala vrata za novo hišo. (Foto: J. Princ)

Nesramnosti

• Življenje je nenehen boj med moškim in njegovimi sovražniki in žensko in njenimi prijateljicami.
• Naš nebeški oče je izumil človeka zato, ker je bil razočaran nad opico.
• Specialist je človek, ki zelo veliko ve o zelo malo in ki postopno ve vedno ve o vedno manj, dokler končno ne ve praktično vsega o skoraj ničem.
• On je tiste vrste moški, ki bi najraje celo umri v lastnem objemu.
• Ko so Alberto Schweitzerja vpravili, kaj misli o civilizaciji, je odgovoril, »Dobra ideja, nekdo bi jo moral začeti uresničevati.«

• Vprašanje ni, kdaj se je civilizacija začela, ampak kdaj se bo.
• Preživnina za ločeno ženo je, kot bi kupoval oves za crknjenega konja.
• Zakon je kot boksarski turnir. Uvodni boji so pogosto dosti boljši kot glavni spopad.
• Zgodovina je nekaj, kar se ni nikoli zdiglo, napisal pa jo je nekdo, ki ni bil nikoli tam.

• Odličnega zdravnika imam. V trenutku me je postavil na noge. Prodati sem moral avto, da sem mu plačal račun.

• Z nestabilnostjo ekonomije se lahko kosa samo nestabilnost ekonomistov.

• Univerze ne delajo bedakov, samo razvijajo jih.

• »Krepot je v sredini,« je dejal vrag, ko je sedel med dva pravnika.

• Zgodovinar je neuspešen romanopisec.

• Psihijater je človek, ki te prepriča, da so bili tvoji starši zgube, ker se je izkazalo, da si ti navadna uš.

• Imam dva sina. Eden je politik, drugi pa tudi ni niti prida.

• Advokat je učen gospod, ki ti pred sovražniki reši posest in jo obdrži zase.

• Mnogi živijo samo iz strahu pred smrtno.

• Ženska je brez odgovora samo, če je brez jezika.

SLAVKO KLANČIČAR

upravlja Komunala, je voda pod stalnim nadzorom, druge le enkrat letno. Za sanacijo razmer oz. vodovodnih sistemov je Komunala že pripravila poseben program; prednost bodo imeli sistemi, ki oskrbujejo večje število ljudi. Za dolgoročno zagotovitev kvalitetne pitne vode pa že od leta 1986 v občini potekajo geološke raziskave. Dosedanje raziskave so pokazale, da je najkvalitetnejša voda na območju Gorjanec, zato bi moral biti to območje varovano pred vsemi posegi. Na podlagi raziskav so bile že zajete dodatne količine vode v Družinski vasi in v Stopičah in sanirani nekateri manjši vodovodni sistemi.

O onesnaženosti tudi v občini še ni podatkov. Raziskave so bodo opravljene letos. Zavod za socialno medicino in higieno bo nosilec naloge, s pomočjo katere naj bi ugotovili, kakšen vpliv na zdravje ljudi imajo SO₂, fluoridi, fenoli; letos so v planu tudi desetletni preglej obolenij v občini, da bi videli, če je kakšno obolenje pri nas pogosteje kot sicer v Sloveniji. Letos so v planu tudi raziskave vpliva onesnaženega zraka na hiši itd. Aktivnosti, potrebne za nadzor nad stanjem na področju varstva okolja in za postopno sanacijo razmer, so v novomeškem občinskem sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora strnili kar v 28 točk, ki jih je parlament potrdil. Kako tudi ne, saj gre za naše življenje in prihodnost naših otrok. Ko bi se tega le vsi in vedno, pri vsakem početju, zavedali!

Z. L.-D.

REŠITEV: ČISTILNE NAPRAVE

Med najučinkovitejše ukrepe za čistitev Krke sodi prečiščevanje industrijskih in čimvečjih količin komunalnih odpak. Trenutno sta v gradnji lastne čistilne naprave Tovarne zdravil Krka, ki bo z razbremenitvijo sedanje čistilne prispevala k njenemu boljšemu delu, ter čistilna - naprava v Dolenjskih Toplicah. Za čistilne naprave v Žužemberku, Straži, Mirni Peči, Šentjerneju in Škocjanu, s katerimi bi vključenost prebivalstva v čiščenje odplak dvignili na 59 odstotkov, je potrebna dokumentacija več ali manj narred, vse pa je zdaj odvisno od denarja. Za teh pet naprav s kanalskim sistemom bi po grobi oceni potrebovali 137 milijonov dinarjev, še 119 milijonov pa za 18 manjših čistilnih naprav, katerih gradnja bi bila ekonomsko tudi upravljena, z njimi vred bi bile v čiščenje vključene odplake 72 odstotkov prebivalstva. Za izboljšanje stanja morajo svoje čistilne naprave zgraditi v Novoteksu, Novolesu, Iskri Šentjernej, Splošni bolnišnici, v Iskri Žužemberku pa jo morajo sanirati. Koliko bo vse to bilo, ni ocenjeno, to je naloga posameznih podjetij. Z vodo iz vodovoda pa je, kot rečeno, oskrbovanega 84 odst. prebivalstva v občini. Vsi vodni izviri so krasni; temu primerne je kvaliteta vode, ki se še slabša. V sistemih, s katerimi

NOVO ORODJE ZA SADJARJE IN VINOGRADNIKE — Podjetji Primeks iz Nove Gorice in Intermarc iz Novega mesta sta minuli teden pripravili predstavitev novega pnevmatskega rezalnega orodja italijanske firme Campagnola. O tem, kako z manj truda naredimo bolje in več, so se lahko prepričali v Krškem, na Biziškem, v Sevnici, Metliki in na Trški gori (na sliki). Ob tem je podjetje Intermarc, ki ima svojo prodajalno v Stopičah, prikazalo tudi vrsto pripomočkov za vinogradništvo. (Foto: J. Pavlin)

V PETIH DNEH PET — Pri Strajnarjevih v Dolnjih Ponikvah pri Trebnjem so dobili v prvih dneh novega leta pet teličkov v petih dneh. Ena krava je dala kar dva telička. V sodobno urejenem hlevu redijo Strajnarjevi dvajset glav živine. Dela je došlo, Strajnarjeva hčerka Andreja ga opravlja vestno, saj opravila na kmetiji ne smejo nikoli zastati. (Foto: Fanika Mališić)

STARO VINO — STAR PRIJATELJ — Po izidu in dobri prodaji četrte kasete ansambla Tonija Verderberja Staro vino — star prijatelj vabijo starotrške fante na stopot po vsej Sloveniji. Pred kratkim so bili v Murski Soboti na predstavitev novega časopisa Marjanca, kjer so se odlično odrezali. V Odrancih pri Murski Soboti pa so fanje sodelovali v oddaji murskosoboškega radija. Poleg tega se ansambel Tonija Verderberja dviga na domala vseh lestvicah narodno zabavnih ansamblov slovenskih časopisov in radijskih postaj. Starotrške »narodnjake« je bilo videti tudi v televizijski oddaji Videomeh. (T. G.)

NAJPREJ PROSTOVOLJNO

RIBNICA — Na zadnji seji zborov občinske skupščine Ribnica so z večino glasov sklenili, da se odlok o prenehanju lastninske pravice na območju zazidalnega načrta Hrastje sprejme kot osnutek in ne kot predlog. Po dolgoročni razpravi je namreč prevladovalo mnenje, da je potrebno poizkusiti s prostovoljnim odkupom zemlje na tem območju, odlok o prenehanju lastninske pravice pa naj bi sprejeli le za tiste lastnike, ki ne bi hoteli prodati zemlješč. Nasprotniki tega mnenja (ki so bili preglasovani) pa so trdili, da s prostovoljnim odkupom gotovo ne bo došlo uspeha in da to pomeni le zavlačevanje začetka gradnje.

Bo grad končno obnovljen?

GRADAC — Gradaški grad že lep čas buri duhove. Pred časom se je za tla sliškovo grad začela zanimati skupina italijanskih petičnih lovcev, ki že leta hodijo na lov v te kraje. Grad bi odkupili ali pod določenimi pogoji vzel v najem. Bili so že večkrat na pogovorih s prejšnjim predsednikom metliškega izvršnega sveta, vendar je vsa zadeva zastala zaradi težav in neurtejene zakonodaje oziroma nerazčiščenih stvari na tem področju. Kasneje, že v mandatu sedanjega izvršnega sveta, se je za grad začel zanimati neki švedski poslovnež, vendar tudi iz tega ni bilo nič. Pred kratkim pa so Metličani ponovno navezali stike z Italijani.

Na pogovoru pred dobrim mesecem dni so se dogovorili, da bo metliški izvršni svet dobil nove ponudbe za adaptacijo gradu. Ponudbi sta izdelali ljubljanska Slovenija cestno-tehnična (SCT) in novomeški Pionir in sedaj je na Italijanh, da se odločijo. Seveda bo za dokončno odločitev pomembno tudi to, kako (hitro) se bo uredilo stanje pri nas, ki gotovo ne spodbuja večjih tujih naložb. Kot stvari kažejo sedaj, naj bi Italijani lovci grad vzel v najem, da ga določeno dobo, za to pa ga naj bi adaptirali. Petični lovci, zbrani v ekskluzivnem lovskem klubu Zlati zajec, so zainteresirani predvsem za apartmaje, sobe, klubiske in druge prostore, ne pa tudi za lastno kuhinjo, restavracije in podobno. Vse te tako imenovane gostinsko-turistične dejavnosti se naj bi razvile v Gradiču in bi jih Italijani koristili in seveda plačevali. Vse to pa bi gotovo pritegalo tudi ostale goste in turiste, kar je za razvoj kraja nedvomno perspektivno in koristno.

dolenjka novo mesto
trgovsko podjetje na debelo in drobno
Novo mesto, Glavni trg 23,
razpisuje

javno licitacijo

za odprodajo poslovnih prostorov in zemljišča parc. št.
249 in 2677/1, obe k.o. Vrhopolje,

ki bo dne 25. 3. 1991 ob 12. uri na kraju samem. Podrobne informacije o licitaciji so na vpogled na krajevnu uradu v Šentjerneju in na oglasni deski podjetja.

KOMUNALA TREBNJE, p.o.
Goliev trg 9

OBVESTILO

Občane trebarske občine obveščamo, da bomo v soboto, dne 23. 3. 1991, organizirali odvoz kosovnih odpadkov iz gospodinjstev pod naslednjimi pogoji:

- Odvoz kosovnih odpadkov se bo izvajal iz naselij oziroma gospodinjstev, iz katerih že odvažamo komunalne odpadke, iz ostalih naselij oziroma gospodinjstev pa lahko občani na komunalno deponijo na Cviblje kosovne odpadke pripeljejo sami.
- Kosovne odpadke je potreben primereno zložiti, povezati oziroma zapakirati ter jih odložiti na določen dan do 7. ure zjutraj ob poti, kjer običajno pobiramo odpadke.
- Kosovni odpadki iz gospodinjstev so:
  - pohištvo,
  - gospodinjski aparati,
  - sanitarni elementi in
  - drugi kosovni predmeti iz gospodinjstva
- Odpadne sekundarne surovine, kot so papir, staro železo in steklo, bo zbirala Surovina po istem dnevnom razporedu. Tudi odpadne sekundarne surovine morajo biti pripravljene na enak način kot kosovni odpadki.
- Deponija komunalnih odpadkov na Cvibljah bo odprta na vedenega dne od 7. do 15. ure.

**KOMUNALA TREBNJE
SUROVINA TREBNJE**

Krka, tovarna zdravil, p.o., Novo mesto
Komisija za cenitev in odprodajo

razpisuje

javno licitacijo, na kateri želi razprodati sledeča rabljena sredstva:

- cisterne (želesne, nerjaveče, emajlirane, plastične)
- pisarniški pribor (računski stroji, fotokopirni stroji, pisalni stroji)
- pisarniško pohištvo in drugo

Plačilo in prevzem kupljenih sredstev na dan licitacije. Licitacija bo v Ločni v torek, 26. 3. 1991, ob 14.30.

STANOVANJSKO KOMUNALNA BANKA LJUBLJANA D.D.

61000 Ljubljana - Kraigherjev trg 1 telefoni: (061) 216-644 telefax: 31606 telefax: 314-549, 215-124

Kadrovska komisija
Stanovanjsko-komunalne banke, d.d.,

objavlja
prosti delovni mesti v

POSLOVNI ENOTI KOČEVJE:

1. pridobivanje in vodenje sredstev pravnih oseb

Pogoja:

- visoka izobrazba ekonomske ali družboslovne smeri
- dve (2) leti delovnih izkušenj

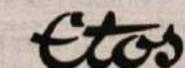
2. vodenje odseka blagajne in likvidature

Pogoja:

- višja izobrazba ekonomske ali družboslovne smeri
- dve (2) leti delovnih izkušenj

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi oglasa v organizacijsko-kadrovske sektor Stanovanjsko-komunalne banke, d.d., Kraigherjev trg 1, 61000 Ljubljana.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po objavi oglasa.

KRŠKO d.o.o.

- ekonomsko, tehnično, organizacijsko in pravno svetovanje
- izvajanje računalniških tečajev in organiziranje drugih oblik strokovnega izobraževanja
- organiziranje in registriranje podjetij
- vodenje računovodstva in knjigovodstva
- izvajanje storitev AOP centra
- izdelovanje pravnih in drugih aktov podjetij
- administrativne storitve
- vodenje sanacijskih in stečajnih postopkov
- računalniško programiranje
- izvajanje zunanje kontrole bolniškega staleža
- druge storitve

PROBLEMI SO ZA NAS PRILOŽNOST IN IZZIV!

Pokličite nas po telefonu (0608) 32-510, 31-746

- TEČAJI:**
  - MOTORNO LETENJE
  - PROSTO LETENJE
  - LETENJE Z JADRALNIMI PADALI
USLUGE :
  - AERO VLEKA
  - REKLAME IN RAZGLASI
  - PANORAMSKI LETI Z MOTORNIM ZMAJEM

- INFORMACIJE:**
  - MOTORNO LETENJE : 0608 - 31 - 323
  - PROSTO LETENJE : 0608 - 79 - 322

OBVESTILO

Podjetja, druge organizacije in skupnosti, organe in društva, delovne ljudi in občane obveščamo, da je po sklepu izvršnega sveta skupčine občine Novo mesto, sprejetem na seji dne 19. 2. 1991 (sklep je objavljen v Skupčinskem Dolenjskem listu št. 2/91 z dne 28. 2. 1991)

JAVNO RAZGRNJEN OSNUTEK LOKAČIJSKEGA NACRTA PRIMARNE MESTNE MREŽE PLINOVODA NOVO MESTO — II. FAZA

od 28. februarja do 30. marca 1991 v prostorih Skupčine občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2, I. nadstropje.

JAVNA OBRAVNAVA

osnutek lokacijskega načrta bo v torek, 19. marca 1991, ob 18. uri v prostorih Skupčine občine Novo mesto, Novi trg 6, soba 68/II.

Do poteka javne razgrnitve osnutka lahko podate pisne pripombe, mnenja in predloge na kraju razgrnitve ali pa jih pošljete Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje občine, Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.

Na javni obravnavi bodo navzoči izdelovalci lokacijskega načrta, predstavniki investitorja in Zavoda, ki bodo k osnutku podali podrobnejšo obrazložitev in prisotnim dajali pojasnila.

Vabljeni!

**Zavod za družbeno planiranje
in urbanistično načrtovanje
občine Novo mesto**

**trgovska dejavnost
na veliko in malo
NOVO MESTO, d.o.o.
Srebrniče 1**

objavlja

LICITACIJO
za prodajo osnovnega sredstva:

viličar TU 32
nosilnost 3,2 t, letnik 90
izklincna cena 200.000 din

Pričetek licitacije bo v ponedeljek, 18. 3. 1991, ob 8. uri v Srebrničah pri Novem mestu.

Ogled je možen v soboto, 16. marca, v času od 6. do 13. ure. Interesenti vplačajo pred licitacijo v blagajno podjetja 10-odst. varščino.

O ostalih pogojih licitacije bodo kupci obveščeni na sami licitaciji.

razpisuje

javno licitacijo

za odprodajo poslovnih prostorov in zemljišča parc. št.

249 in 2677/1, obe k.o. Vrhopolje,

ki bo dne 25. 3. 1991 ob 12. uri na kraju samem. Podrobne informacije o licitaciji so na vpogled na krajevnu uradu v Šentjerneju in na oglasni deski podjetja.

KOMUNALA TREBNJE, p.o.
Goliev trg 9

OBVESTILO

Občane trebarske občine obveščamo, da bomo v soboto, dne 23. 3. 1991, organizirali odvoz kosovnih odpadkov iz gospodinjstev pod naslednjimi pogoji:

- Odvoz kosovnih odpadkov se bo izvajal iz naselij oziroma gospodinjstev, iz katerih že odvažamo komunalne odpadke, iz ostalih naselij oziroma gospodinjstev pa lahko občani na komunalno deponijo na Cviblje kosovne odpadke pripeljejo sami.
- Kosovne odpadke je potreben primereno zložiti, povezati oziroma zapakirati ter jih odložiti na določen dan do 7. ure zjutraj ob poti, kjer običajno pobiramo odpadke.
- Kosovni odpadki iz gospodinjstev so:
  - pohištvo,
  - gospodinjski aparati,
  - sanitarni elementi in
  - drugi kosovni predmeti iz gospodinjstva
- Odpadne sekundarne surovine, kot so papir, staro železo in steklo, bo zbirala Surovina po istem dnevnom razporedu. Tudi odpadne sekundarne surovine morajo biti pripravljene na enak način kot kosovni odpadki.
- Deponija komunalnih odpadkov na Cvibljah bo odprta na vedenega dne od 7. do 15. ure.

**KOMUNALA TREBNJE
SUROVINA TREBNJE**

Poslovni sistem

Mercator, d.d., Ljubljana

Mercator — Standard, d.o.o.
Novo mesto, Glavni trg 3

vabi k sodelovanju

VODJA SPLOŠNO KADROVSKEGA SEKTORJA

Pogoji:

- višja ali visoka izobrazba ustrezne smeri
- štiri leta delovnih izkušenj pri podobnih delih
- celovitost strokovnega znanja, izkazana v dosedanjem delu

Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljijo na naslov: Mercator-Standard, kadrovska splošni sektor, Novo mesto, Glavni trg 3, v osmih dneh po objavi.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v petnajstih dneh po sprejemu sklepa pristojnega organa.

OBRTNO ZDRUŽENJE

METLIKA

Partizanski trg 5

razpisuje

prosta dela in naloge

TAJNIKA

Kandidat za tajnika mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- srednja ali višja izobrazba ekonomske smeri
- 5 let delovnih izkušenj
- organizacijske sposobnosti, razvidne iz dosedanja zaposlitve

Kandidat bo sprejet za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pošljajo svoje vloge s kratkim življenskim pismom in dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po dnevu objave na naslov: Obrtno združenje, Metlika, Partizanski trg 5.

O izbiri bodo kandidate obvestili v 15 dneh po izteku prijavnega roka.

SOP IKON, p.o.
Industrija klimatsko-odpraševalnih naprav
Krška cesta 6
68311 Kostanjevica na Krki

Delavski svet podjetja razpisuje prosto delovno mesto

DIREKTORJA PODJETJA

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- visoka ali višja strokovna izobrazba tehnične ali ekonomske smeri
- 5 let ustreznih delovnih izkušenj
- znanje enega tujega jezika (angleški, nemški, francoski ali italijanski)

Kandidati morajo ob prijavi predložiti program dela za mandatno obdobje. Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in program dela pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: SOP IKON Kostanjevica na Krki, Krška cesta 6, 68311 Kostanjevica na Krki, s pripisom »Za razpisno komisijo.«

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 8 dneh po sprejetju sklepa o izbiri.

IZDELUJEMO

VZIDLJIVE ŠTEDILNIKE

štедilnike s pečico — cena 7.900 din

štедilnike s pečico in bojlerjem — cena 9.400 din

štедilnike za etažno centralno ogrevanje s pečico — cena 11.900 din

Vrata za krušno peč — cena 2.200 din

V CENI NI VRAČUNAN PROMETNI DAVEK

FURLAN

Dolenjska cesta 451, Ljubljana
61291 ŠKOFLJICA
Tel. (061) 666-007

DOLENJSKI LIST

- oglase
- razpise
- licitacije

sprejemamo tudi po telefaxu

068/24-898

PODJETJA, OBRTNIKI, OBČANI

! POZOR !

S A L O M O N O V OGLASNIK

TRŽNO-INFORMATIVNI TEDNIK, KI VAM PRIHRA-
NI VEČ, KOT STE ZANJ PLAČALI.

BREZPLAČNI Mali OGLASI!

K SODELOVANJU VABIMO ZUNANJE
SODELAVCE ZA:

- ULIČNO PRODAJO
- KOMERCIALO

PISMENE PONUDBE NA:
SALOMONOV OGLASNIK
ŠEGOVA 37
68000 NOVO MESTO

vam nudi pod ugodnimi pogoji:

- gradbeni material
- stavno pohištvo
- inštalacijski material
- profilna železa
- peči za centralno ogrevanje
- bakreno in pocinkano pločevino
- barve in lake
- kmetijske stroje
- umetna gnojila in škropiva

Za stranke poslujemo: vsak dan od 7. — 19. ure in
v soboto od 7. — 13. ure
OBİŞCITE NAS IN SE PREPRIČAJTE!

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE d.d., LJUBLJANA, MESTNI TRG 26

K sodelovanju vabimo delavki, ki bi v manjšem POČITNIŠKEM
DOMU v PIRANU opravljali pogodbeno delo

SERVIRKE — KUHINJSKE POMOČNICE
za serviranje hrane, prodajo pijač, pomoč pri delu v kuhinji in pri
pospravljanju

KUHINJSKE POMOČNICE
za pomoč pri kuhinjskih opravilih, pospravljanju sob in drugih
prostorov

Prednost pri sklenitvi pogodbe o delu imajo delavke z izkuš-
njami pri podobnih delih.
Delo traja od 1. junija do 15. septembra 1991.
Pisne prijave z opisom delovnih izkušenj sprememamo osem dni
po objavi na naslov:
DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE d.d., Ljubljana, Mestni trg
26, Kadrovski oddelok.

ZAHVALA

Končan je boj,
končano trpljenje,
le tih grobu pristopite in mir mi zaželite.

V 29. letu nas je mnogo prezgodaj zapustil sin,
brat in stric

**JOŽE
KUČIĆ**

iz Črneče vasi pri Kostanjevici

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem,
znamencem in okoliškim vasem, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih,
nam izrazili sožalje, darovali vence ter pokojnika pospremili na zadnji
poti. Hyala SOP IKON, Lipa, Iskra Kostanjevica, Emona Ljubljana,
Kostanjeviškemu orkestru, govorniku Kopleniku ter g. župniku za opravljen pogrebi obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Zahvaljujoči: ata, mama, brat in sestre z družinami

SKUPŠČINSKI DOLENJSKI LIST

za občine
ČRNOSELJ
METLIKA, NOVO
MESTO, RIBNICA
IN TREBNJE

V 2. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšla z
datumom 28. februar 1991, so objavljeni dokumenti:

OBČINA ČRNOSELJ

- Popravek odloka o lokacijskem načrtu za centralno čistilno na-
pravo Črnomelj
- Popravek odloka o zazidalnem načrtu za območje urejanja S
2/10 Štorov hrib v Črnomelu, objavljenem v Skupščinskem Dol-
enjskem listu št. 14 z dne 28. 11. 1990
- Sklep o razpisu nadomestnih volitev za izvolitev delegata v
zbor združenega dela skupščine občine Črnomelj
- Objava izida nadomestnih volitev

OBČINA METLIKA

- Odlok o razpisu nadomestnih volitev delegata v zbor združenega dela skupščine občine Metlika
- Odlok o uvedbi prispevka za kritje stroškov pri vzdrževalnih de-
lih na skupnih objektih in napravah na melioracijskih območjih v
občini Metlika
- Odlok o zagotavljanju sredstev za izvajanje programa zdrav-
stvenega varstva na nivoju občine

OBČINA NOVO MESTO

- Program priprave prostorsk izvedbenih aktov, ki jih bo v skla-
du z družbenim planom občine Novo mesto za obdobje od leta
1986 do leta 1990 in njegovimi spremembami in dopolnitvami
sprejela skupščina občine Novo mesto v letu 1991
- Sklep o javni razgrnitvi osnutka lokacijskega načrta primarne
mestne mreže plinovoda v Novem mestu — II. faza
- Odredba o določitvi najvišjih cen

OBČINA RIBNICA

- Odredba o izvajanju preventivnih ukrepov zaradi odkrivanja in
preprečevanja živalskih kužnih bolezni v letu 1991 v občini
Ribnica

OBČINA TREPENJE

- Sklep o razpisu referendumu za uvedbo samoprispevka na
območju krajevne skupnosti Šentrupert
- Odlok o uvedbi agromelioracijskega postopka na območju
Rače selo—Blato in Roje—Trebenjski Vrh

α ZLATA VERIGA

alpha oglase sprejemamo na tel.: 068/28-121

ZAVAROVALNICA TRIGLAV NOVO MESTO — Pravil, da ti bo po-
tekla registracija avtomobila? In zdaj ne veš, pri kateri zavarovalnici bi zavar-
val svoj avto? Jaz ti pravim, da ostani pri isti zavarovalnici, kjer si bil doslej.
Njihov novi nastav takoj veš. Zdaj so na Zagrebški 2 v nekdanjem hotelu Kan-
dija v Novem mestu. Po mojem se spleča zavarovanje pri njih. Priznajo ti vse
dosedanje popuste, če pa boš sklenil zavarovanje na poslovni enoti v Novem
mestu, dobis še za 10 odst. popusta. Pa kaj bi ti našteval. Obišči jih ali pa jih
pokliči na tel. 068/25-696, 25-602 in 25-167.

LEPOTA CVETJA — Kdor da kaj nase in na svojo ljubo ženo, de-
kle, mama, sestro ali ljubico, se bo v teh dneh zagotovo oglasil v cvet-
čarni. V IKEBANI (tel. 068/57-184) na Otoku v Gradcu in v CVET-
LICARNI (tel. 068/59-001) na Mestnem trgu 1 v Metliki vas čakajo ves
marec. Holandska zveza.

UGODNE CENE V MERCATORJU

M-GRADIŠČE TREBNJE: Blagovnica Trebnje in Železnina Mirna

M-JELKA RIBNICA: Železnina Ribnica in Hrib v Loškem Potoku

M-STOP METLIKA: v skladislu gradbenega materiala

*Na teh naslovnih dobiš v Mercatorjevih trgovinah stenske in talne keramične
ploščice, klasični in lamelni, hrastov in bukov parket. PO IZJEMNO UGOD-
NIH CENAH.*

BCS & INTERMARC & batuje
Technična trgovina v Stopičah pri Novem mestu. Na zalogi celoten
program kosilnic in motokultivatorjev BCS. Traktorski plugi, mulčarji
in rotacijske drobile BATUJE. Vrne kosilnice na pogon in nahrbne.
Vse to prodaja INTERMARC v Stopičah. Tel. 068/43-806.

KERAMETAL NOVO MESTO — Keramika, kopalniška oprema, ves
gradbeni material in sploh veliko izbiro imajo v tej trgovini. Nakup na tri čeke
ali s posojilom stanovanjske zadruge s 3 odst. obrestmi. Šmihel pri Novem
mestu, tel. 068/22-947.

LAMMA — Nova tehnična trgovina. Notranja in zunanjana vrata LIKO.
Okna KLI. Stanovanjska oprema. Lesna galerterija. Mizarski material in pri-
bor. LAMMA, Ulica talcev 9 (pod pokopališčem), v Trebnjem. So čisto novi in
treba je videti. Tel. 068/45-372.

MERCATOR STANDARD NOVO MESTO — Spet so pripravili nekaj
za kupce. Za sladkosnedne. V vseh prodajalnah za 20 odst. cenejši KEKSI
Kraš in Koestlin. Bonboni in čokolade. In potem še vino Slovin. Pobrskajte po
policah!

AKUMULATORSTVO TASEV & MUNJA ZAGREB

Priznana akumulatorska delavnica Blaža Tasev iz Novega mesta je
prevzela zastopstvo tovarne MUNJA v Sloveniji.

AKUMULATORSTVO TASEV prodaja kompletan proizvodni
program tovarne MUNJA. Akumulatorji za vse znamke in tipov
avtomobilov ter traktorjev po tovarniških cenah. Vedno na zalogi. Tasev
opravlja redne servise, odpravlja napake v garancijskem in izvengarancijskem
roku. Trgovcem in podjetjem ter mehanikom nudi posebne
ugodnosti.

TASEV, Novo mesto, Partizanska 11, tel. 068/23-826.

PRILOŽNOST, KI NI ENKRATNA

PROTRONIX — Servis za električno orodje Black in Decker ter Iskro.
Na zalogi rezervni deli. Popravlja v garancijskem in izven garancijskega roka.
Pokličite na Mediško cesto v Črnomlju na tel. 068/51-898.

KUPON ZA POPUST

Diskontne cene za moko, 25 kil moke po 6,7 din kila. Južnoafriški izvrstni
sadni sokovi po 24 din. Pralni pršašek oskar, tri kile saamo 79 din. Vsak dan 5%
popusta za nakup v vrednosti nad 500 din. V petek, soboto in nedeljo 4% popu-
sta že za nakup nad 100 din. IN SE POSEBNA UGODNOST: KDOR BO
NAKUPIL ZA 1000 DIN IN BO PRILOŽIL IZREZEK IZ TEGA OGLASA,
DOBIS ŠE 5% POPUSTA.

DISKONT KOKOS BREŽICE

Podjetje Avtopromet, gostinstvo in turizem

Gorjanci p.o.

Vavta vas 36, p. Straža pri Novem mestu,

objavlja
prosto delovno mesto za

VODJO MEDNARODNEGA PROMETA

Od kandidata pričakujemo:

- pripravljenost spoznavanja in obvladovanje tržišča trans-
portnih storitev doma in v tujini,
  - vzpostavljanje korektnih poslovnih odnosov ter tekoče
vzdrževanje poslovnih stikov s poslovnimi partnerji.
- Za obvladovanje tako širokega kroga opravil morajo kandidati imeti:
- visoko ali višjo izobrazbo ekonomske ali prometne smeri,
  - aktivno znanje angleškega, nemškega ali francoskega jezi-
ka in pasivno obvladovanje enega izmed navedenih
jezikov.

Izbranemu kandidatu bomo ponudili:

- sklenitev delovnega razmerja za nedoločen čas s polnim
delovnim časom, s posebnim pogojem poskusnega dela v
trajaju treh mesecev,
- zanimivo in dinamično delo, vezano s potovanji v tujino, saj
se delo opravlja pretežno izven sedeža podjetja,
- vloženemu delu primeren osebni dohodek,
- možnost rešitve stanovanjskega problema z dvosobnim
stanovanjem v Novem mestu.

Pisne ponudbe z dokazili pošljite na naslov:
GORJANCI Vavta vas 36, pošta Straža, v 15 dneh po objavi.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbi-
ranju prijav.

ZAHVALA

Bolečine si prestala,
zdaj boš v grobu mirno spala.

V 61. letu nas je po težki bolezni zapustila dra-
ga mama, stara mama, sestra in teta

**JULIJANA
RUPAR**

iz Grmvelj 11

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in so-
dom, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, daro-
vali cvetje in pokojno spremili na zadnji poti. Posebna zahvala velja
kolektivu Krka — oddelek ATB, HSO, specifika in sindikatu ter gospo-
dru župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat hvala!

Zahvaljujoči: vsi njeni

tedenski koledar

Cetrtok, 14. marca — Matilda
Petek, 15. marca — Klemen
Sobota, 16. marca — Herbert
Nedelja, 17. marca — Jedert
Ponedeljek, 18. marca — Ciril
Torek, 19. marca — Jožef
Sreda, 20. marca — Klavdija

LUNINE MENE
16. marca ob 9.10 — mlaj

kino

BREŽICE: 15. in 16. 3. (ob 20. uri) ameriški vohunski film Brez izhoda. 17.

(ob 18. in 20. uri) ameriški vojni letalski film Memphise Belle.

KRŠKO: 14. 3. (ob 20. uri) ameriški kriminalni film Zarota v San Franciscu II. 17. 3. (ob 18. uri) ameriška pripo-

vedka Legenda. 19. 3. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Kletka.

KRMELJ: 16. 3. ameriški akcijski film Bolničarji na kolesah.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 14. in 15. 3. (ob 18. in 20. uri) ameriška komedija Bruc. 16. in 17. 3. (ob 18. in 20. uri) ameriški akcijski film Air Amerika. 18. in 19. 3. (ob 19.30) MGL Lažnikva (za red A in B). 20. 3. (ob 18. uri) ameriški western Mladi revolveraši. 20. 3. (ob 20. uri) ameriški akcijski triler Strah pred pajki.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 15. do 17. 3. (ob 19. uri) ameriški film Čuvaj časa. 18. in 19. 3. (ob 19. uri) ameriški film Nori bolničarji. 20. 3. (ob 19. uri) ameriški film Žar v telesu.

SEVNICA: 15. in 17. 3. ameriška komedija Bolničarji na kolesih. 18. in 19. 3. ameriški erotični film Seks v zaporu.

čestitke

Dragi JOŽICI KOČMAN iz Vavte vasi ob 60-letnici in bližnjem godu želimo veliko zdravja in zadovoljstva. Sestre in brata. 1870

kmetijski stroji

PLUG obračalnik (orača) za TV prodam. (0608)81-963. 1717

ZETOR 5011, letnik 1983, original kabina, prodam. Fabjan, Gradišče 9, Šentjernej. 1744

MOTOKULTIVATOR HONDA 600 s priključki prodam. Papež, Hrastovica, Mokronog. 49-536. 1759

MOTOKULTIVATOR GORENJE MUTA s priključki ugodno prodam. Ciril Kastelic, Vseselova 2/16, Grosuplje. (061)772-427. 1762

SAMONAKLADALKO PIONIR 17 prodam. Matija Gerdin, Razborje 13, Velika Loka. 1770

MOTOKULTIVATOR HONDA, 4 KS, malo rabljen, prodam. 51-943. 1783

MANJŠO traktorsko prikolicu ugodno prodam. (067)57-239. 1792

ZAMENJAM traktor Univerzal 340, skoraj nov, za večjega, do 60 KS. 60-304. 1796

ZIVINSKO prikolicu, močno, zaprto, ugodno prodam. 47-488. 1800

TRAKTORSKI obračalnik 225 prodam. Albin Jordan, Dobrava 27, Škocjan. 41-153. 1805

DVOOSNO neregistrirano prikoliczo za traktor prodam. Cena 1.500 DEM. Stanko Grabrovec, Mahovnik 59, Kočevje. 1824

TRAKTOR IMT 558, z gozdarskim vitlon "ikon", prodam. Franc Krhin, Ostrog 34, Šentjernej. 1845

GRABLJE za kosilnico BCS prodam. (0608)32-064. 1855

TRAKTOR Ferguson 533 prodam. Nadu, Vranoviči 13, Gradac. 1857

OBRAČALNIK za seno SIP Favorit 220 prodan. Pekolj, Zagorica 7, Dobrnič. 1888

TRAKTOR URNS 360, rabljen, 350 ur, ugodno prodam. Gorišek, Vrpolje 80, Šentjernej. 42-919. 1890

TRAKTOR STEIER, 30 KS, in Ferguson 35 prodan. Anton Mrgole, Zbure 5, Šmarješke Toplice. 1906

TRAKTOR IMT 542, 800 delovnih ur, prodam. Jerman, Gorenja vas 6, Mokronog. 49-724. 1911

kupim

TELEFONSKO ŠTEVILKO na območju Šentjerneja kupim. Šifra: "NUJNO". 1836

MLADEGA majhnega črnega piščka z dolgo kodrasto dlako kupim. 24-479. 1889

KUPIM 100 kostanjevih kolov. 28-250

motorna vozila

R 4 GTL, letnik 1981, registrirana do 25. oktobra 1991, ugodno prodam. (0608)69-388. 1711

ZASTAVO 101 GTL, karambolirano (desni blatnik), letnik 1985, prodam za 2500 DEM. 73-237. 1712

Z 128, letnik 1988, in motor Tomos E—90 prodam. 57-622, zvečer. 1713

R 5 DIESEL, nov, ugodno prodam. 26-760. 1721

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: Dolenjski list Novo mesto, p.o. UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in direktor), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloga), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušić-Gornik, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Lazar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič in Ivan Zoran.

IŽAJA OB ČETRTIH. Posamezna številka 18 din, naročnina za 1. trimestre 200 din; za delovne in družbenne organizacije 400 din; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DEM (ali druga valuta v tej vrednosti) na leto.

OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 240 din, na prvi ali zadnji strani 480 din; za razpisne, licitacije ipd. 260 din. Mali oglasi do deset besed 200 din, vsaka nadaljnja beseda 20 din.

ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefoni: 0681/23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propagacija in fotolaboratori 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; računovodstvo 22-365, telefax: 24-898. Nenarodenih rokopisov in fotografij ne vracamo. Na podlagi ustreznega republiškega odloka (Uradni list Republike Slovenije, št. 7/91) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: Grafika Novo mesto, p.o. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

TEDENSKI KOLEDAR — KINO — SLUŽBO IŠČE — SLUŽBO DOBI — STANOVANJA — MOTORNNA VOZILA — KMETIJSKI STROJI — PRODAM — KUPIM — POEST — ŽENITNE PONUDBE — RAZNO — OBVESTILA — PREKLICI — ČESTITKE — ZAHVALE

Zupančič, Stavča vas 20. Dvor. 1763

FIAT 850, letnik 1971, 60.000 km, registriran, prodam za 1600 DEM. 84-683. 1765

Z 750, letnik 1978, prodam za 350 DEM. Blažič, Ždinja vas 1, Otočec. 1771

JUGO 45 AX, oktober 1987, registriran do oktobra 1991, avtoradio-kasetofon, zvočniki Pionir, preproge, zaščiten, ugodno prodam. (0608)79-197. 1774

Z 101 LE, letnik 1979, registriran, z generalno obnovljeno karoserijo, prodam. (0608)75-543. 1775

ZASTAVO 128 SKALA, letnik 1989, prodam. 65-179. 1777

Z 101 SKALA, letnik 1988, ugodno prodam. V. Sajti, Gor. Gradišče 5, Šentjernej. 42-006. 1779

Z 101, letnik 1984, mediteran, ugodno prodam. (0608)44-216. 1780

ZADOVOLJSTVO 128 SKALA, letnik 1989, prodam. 69-235. 1781

Z 750, letnik 1981, poceni prodam. Zlatko Ribič, Dolga Raka 4, Raka. 1782

JUGO KORAL 45, januar 1990, bel, 5.800 km, registriran do 19.2.1992, prodam. (0608)82-569. 1789

R 4 GTL, letnik 1986 in R 5, nov, prodam. 25-779. 1793

R 4, letnik izdelave 1987, ugodno prodam. Potok 51, Straža, 85-328. 1795

Z 128, letnik 1984, registriran, prevoženih 36.000 km, 26-517, po 19. uri. 1797

Z 101, letnik 1986, prodam. 22-067. 1799

ZUGO 55, star 17 mesecev, prevoženih 10.000 km, prodam. 42-569. 1799

Z 128, letnik 1984, registriran, prevoženih 10.000 km, prodam. 25-779. 1799

Z 101, letnik 1984, mediteran, ugodno prodam. (0608)44-216. 1799

ZADOVOLJSTVO 128 SKALA, letnik 1989, prodam. 69-235. 1799

Z 101, letnik 1984, mediteran, ugodno prodam. (0608)44-216. 1799

ZUGO KORAL 45, nov, rdeče barve, v gol GLD, S paket, 5 vrat, letnik 1984, prodam. 45-117. 1804

R 4, letnik 1987, in jugo 45, letnik 1989, prodam. (0608)45-369. 1805

Z 128, letnik 1989, prodam. (0608)67-706. 1806

JUGO KORAL 45, 7/89, rdeče barve, v gol GLD, S paket, 5 vrat, letnik 1984, prodam. (0608)45-319. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0608)65-230, interna 22, 43-528. 1807

ZUGO 55, star 6 mesecev, prodam. (0

UGODNO PRODAM kvalitetno se-
vno, hrastove plohe (5, 13), bukova drva,
vpremni voz (15 col) ter kosilnico BCS.
Škrbec, Jugorje, Brusnice. 1924

NEMŠKE OVČARJE brez rodomi-
ka, stare 7 tednov, prodam. 1924

CO2 APARAT z jeklenko (360 am-
perov), omara za dnevno sobo in bukova
drva prodam. Janez Blažič, Jezero 7,
68210 Trebnje. 1936

razno

ŠČEM opremjen lokal za butik v
Brežicah. Nevenka Franča, Slomškova
11, Brežice. 1787

V VARSTVO vzamem dva otroka
(do septembra 1991). Grubar, Mestne
njive 11, Novo mesto. 1813

NARODNOZABAVNI ansambel
išče dobrega klavijaturista in pevca (drugi
bas). Naslov v oglašenem oddelku. 1826

V PONEDELJEK 11. 3. 1991, sem
na poti Šmiljel — Novo mesto zgubila zla-
to ogrlico. Poštenega najditelja čaka na-
grada. Cvetka Šusteršič, Šukljetova 13,
Novo mesto, 27-122. 1865

GOSTINSKI LOKAL (60 m²), s te-
rasm, v Krškem, oddam v najem za 5 let ali
več. Šifra: »DELNO PREDPLAČILO«.
1917

V SPOMIN

19. marca bo minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil dragi mož, ata, stari
ata, brat in stric

SERGEJ SEKAČ

Hvala vsem, ki se ga spominjate in prižigate svečke na njegovem grobu.

Vsi njegovi

V SPOMIN

6. marca je minilo žalostno leto, odkar nas je
zapustila draga žena, mama, stara mama
in tašča

ANA ČADONIČ

Zilje 31, Vinica

Iskreno se zahvaljujemo vsem tistim, ki jo ohranjate v lepem spominu.
Žaluoči: mož Jože, sinova Alojz in Jože z družino in hčerka Marjana

V SPOMIN

FRANCIJU TURKU

iz Ostroga pri Šentjerneju

Mineva žalostno leto dni, odkar več tebe, dragi Franci, ni. Kruta usoda
tako je hotela, iz naših rok te vzel, položila v tisti kraj, kjer z očetom
prebivaš zdaj. Tiha vajina je gomila, nam ostala je praznina, bolečina.

Vsi tvoji

ZAHVALA

Ljubil si polje, ljubil si dom
vendar od nas odšel si v večni dom.

V 68. letu nas je zapustil naš mož, ata, stari
ata, brat, stric, tast in svak

FELIKS AUPIČ

z Vrhka 11 pri Tržiču

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem
za pomoč, darovano cvetje, maše, sveče, izražena sožalja ter spremstvo
na zadnji poti. Hvala delavcem tovari Jugotanici Sevnica, Liscu Kr-
melj, Kolinska ter Dana Mirna in mesnice Radeče. Posebna zahvala
govorniku za poslovilne besede, pevcem iz Mokronoga za zapete žalo-
stinke in g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena
hvala!

Žaluoči: vsi njegovi

službo išče

PRIKUPNO DEKLE išče kava bar v
Metliki. (068)60-652. 1718

KV MIZARJA zaposliti takoj. (068)84-633, po 15. ur. 1808

POTREBUJEMO več akviziterjev za

prodajo konfekcije na terenu. Odličen za-
služek. (068)26-330. 1878

KOMUNIKATIVNIM osebam nudi-
mo honorarno delo na terenu. Zaslužek

do 20.000 din. Dobimo se v četrtek, 14.3.,

ob 19. uri v hotelu Sremič v Krškem. In-

formacije pri recepciji. 1898

BISTRO PA-PI na avtobusni postaji

redno zapošli dekle za pomoč v strežbi. Is-
čemo tri dekleta za strežbo v poletnih me-
secih. (068)24-410, po 20. uro. 1905

1878

1898

1905

1908

1918

1919

1924

1926

1928

1936

1938

1940

1942

1944

1946

1948

1950

1952

1954

1956

1958

1960

1962

1964

1966

1968

1970

1972

1974

1976

1978

1980

1982

1984

1986

1988

1990

1992

1994

1996

1998

2000

2002

2004

2006

2008

2010

2012

2014

2016

2018

2020

2022

2024

2026

2028

2030

2032

2034

2036

2038

2040

2042

2044

2046

2048

2050

2052

2054

2056

2058

2060

2062

2064

2066

2068

2070

2072

2074

2076

2078

2080

2082

2084

2086

2088

2090

2092

2094

2096

2098

2010

2012

2014

2016

2018

2020

2022

2024

2026

2028

2030

2032

2034

2036

2038

2040

2042

2044

2046

2048

2050

2052

2054

2056

2058

2060

2062

2064

2066

2068

2070

2072

2074

2076

2078

2080

2082

2084

Portret tega tedna

Borut Mokrovič

Kdor ve, da je Borut Mokrovič diplomiral na zagrebški strojni fakulteti, se verjetno sprašuje, kaj neki ga je zanesel v turizem. On pa kratko pravi: »Tu sem, ker sem želel delati doma.« In tako je zdaj že peto leto direktor Term Čatež, podjetja, ki zadnje čase veliko vlagajo v večje zmogljivosti in v boljšo kakovost svojih storitev.

Mokrovič je februarja v imenu svojega podjetja prevzel veliko priznanje za dosežke na gospodarskem področju, ki ga podeljuje Območna gospodarska zbornica Posavja. Priznanja je bil vesel, saj, kot pravi, se človek težko oceni sam. Ko pa te ocenijo drugi, je to potrditev, da delaš prav. In ravno tako potrjevanje ga spodbuja, da vedno išče nekaj novega in da si upa vztrajati na svojih idejah.

A tudi ideje ne padajo z neba, ampak zorijo na neutrđenem sprotinem učenju in pridobivanju vedno novih znanj. Peklič menedžerja je nekaj posebnega. Še posebej pri nas, saj se mora človek zanj usposobliti v lastno praks in s samostojnim učenjem. Borut Mokrovič zato vsak dan nekaj ur posveti branju in študiju. Zadnje čase, ko imajo menedžerji vendarle večje pristojnosti, ga poklic še bolj veseli. »Osnovna problema v podjetjih sta organiziranost in motivacija. Delavcem ni bilo dobro, da bi sami delali selekcijo in

B. DUŠIČ-GORNIK

Halo, tukaj je bralec »Dolenjca«!

Zaprete Delove trafike — Denar za čistilne naprave — Gleda na razmere imajo v Jedrski previsoke plače — Žeblji na mostu — »Spotikanje« ob borci

Kaže, da je tale rubrika zaživila, ker bralci Dolenjskega lista, delavci, borce, brezposelni, prodajalci in drugi telefonirajo. Vendar se tudi vse bolj dozdeva, da smo se znašli v času, ko človek mora nekomu potožiti. Na primer časopisu, ker je predsednik predalec in bog previsoko.

Tako smo v četrtek zabeležili pripomočko, da so Delovi kioski v Novem mestu preveč časa zaprti. To da je slab in čudno, ko pa bi nekateri, ki so brezposelni, prav radi delali v teh trafikah tudi v omenjenem času, če bi bili za to tudi v Delu. V novomeški Delovi prodržnici so pojasnili, da so kioski zaprti zato, ker v firmi Delo zahtevajo ob vsaki menjavi prodajalca v trafi inventuro. Pri enodnevni zamenjavi bolne prodajalke, vzemimo, ta direktna pomeni zelo veliko dela pravzaprav brez koristi, zato se v novomeški Delovi podružnici tej praksi izogibajo in so kioski odprti tako, kot se je naši sogovornici zdelo narobe.

Franci iz Novega mesta je vprašal, kako trenutno stoji Ekoline, lani začeta nagradna akcija, s katere izkuščkom naj bi placiли neko čistilno napravo. Vprašanje smo sponzori Jožetu Splicuhalu, ki je povedal, da akcija še teče. Trenutno je v obtoku še 1.000 do 2.000 kartic. Kaj bo z denarjem od te akcije, še ni odločeno. Sestali naj bi se organizatorji in drugi, na primer Zeleni, in se na sestanku dogovorili, za kaj in kam nakazati omenjeni denar. Če ima Franci kartico, naj jo pač odda in s tem pr-

pomore k čimprejšnjemu koncu akcije, če pa se mu kartice ne zdijo bistvene, bo verjetno povedal v enem prihodnjih četrtkov.

Nihče tudi še ni rekel zadnje besede o cesti od Žuničev do Preloke. Dušan Vičetič iz okolice Žuničev — če je po telefonu primest zvenel narobe, se opravčujemo — je vprašal, kdaj bodo gradili ta cestni odsek. V Cestnem podjetju Novo mesto so zagotovili, da njihovo podjetje je zainteresirano, da bi gradnjom nadaljevali, vse pa je odvisno od republikega denarja. Sredstva so močno vprašljiva, zato v Cestnem podjetju skoraj ne verjamemo, da bi cesto gradili letos. V to podjetje smo posredovali tudi obvestilo, da je na mostu v Dobrovici pogledalo iz plohot na svetlo zelo veliko žlebjev. Občanu, ki nam je to sporolj, lahko povemo, da so v Cestnem podjetju objubili popravilo.

Bolj skriti pa so naslovnički pripombe, kot je ta: dovolj mi je čečkanja o davih, o težavah kmetov, raje pišite, kako bi vlada rada čez noč obogatela. Tudi je vprašanje, koga vprašati za natančen odgovor na četrtkovo vprašanje, zakaj je elektrika tako draža, če imajo elektrikarji dosti denarja za zelo visoke plače, kakršne da so v Jedrski v Krškem. Lačna vrana sita pita, je še pribil Francij iz Posavja. Po njegovem tudi ni prav, da se v enakem odstotku višajo najmanjše in največje pokojnine. Bolj bi se morale povečati najnižje. Koga vprašati za svet, nemara velja tudi pri drugem pomisluže omenjenega Dušana. Slednji je na TV videl, da se razvija turizem v zgornjem toku Kolpe, pa ga za-

nima, ali ni zaradi turizma možno onesnaženje Kolpe v spodnjem toku.

Anton Drugovič iz Loč je rekel, da v trebanjski skupčini ravnajo narobe, ker se zapičili v borčevske pravice. O tem je stal v zadnjem Dolenjskem listu. Uhanova vprašanja so slišati po njegovem kot belogradistova kritika. Kot borce se nismo šli boriti niti za komunizem niti za vero, šli smo se boriti za svobodo. Spotiskati se danes ob bolne borce je zato nepoštano, je rekel Drugovič.

Že nekaj čez 19. uro se je nekdo pritožil nad imeni avtomobilov, kot so v malih oglašilih zapisana v Dolenjskem listu.

Dejal je, da je vendarle pomembno,

ali piše opel vectra ali vektra, renault campus ali kampus in podobno.

M. LUZAR

DOMAČA OBRT — Na trebanjsko razstavo izdelkov domače obrti so poleg občinskega zastopstva med drugimi prišli predstavniki slovenske turistične zveze, dveh republiških ministrov, novomeške enote Kmetijskega zavoda Slovenije, FAO in poznalci domače obrti. Na fotografiji: za domačinom Tonetom Zlatelem (levo) je vtiče in predlog glede razstave nanizal tudi dr. Janez Bogataj (desno). (Foto: M. Luzar)

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodočih več sodelovanjih z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žulti, če bi radi kaj spremnili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiškali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Priklice ste lahko vsak četrtek zvečer, med 18. in 19. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo prisluhnihil.

DAN ŽENA TAKO IN DRUGAČE

KOČEVJE — Na koncertu noneta Rog v počastitev dneva žena, ki je bil 7. marca, je bilo le okoli 30 poslušalcev. Na prireditvi v discu hotela Pugled, ki je bila 8. marca in namenjena mlajšim, pa je bilo okoli 1.000 plesalcev in plesalk. Tudi naslednji večer, ko je pela Tanja Cazerman, je bilo prodanih prek 100 vstopnic, ta večer v disku pa je bil namenjen starejšim. Obiskovalci diskov niso le iz Kočevja, ampak tudi iz ribnike, delniške in novomeške občine. Z dosedanjim obiskom komaj odprtga disk v hotelu Pugled so organizatorji več kot zadovoljni. 15. marca bo spet disk za mlajše, 16. marca bo v disku gostovala slovenska pevka Mika. 23. marca pa bo Vlado Kreslin predstavil svojo kaseto in takrat bo na »sporednu« tudi štajerska kuhinja.

J. P.

Le povprečne salame ob jubileju

V Sevnici so pripravili že trideseto salamijado — Najboljši lanski prvonagrajenec gostilničar Franc Stritof — Natančno delo komisije

SEVNICA — Sevniki mučeniki so letos že tridesetič pripravili salamiado, na kateri je natančno komisija v znani Vrtoškovi gostilni pod vodstvom upokojenega posavskega veterinarskega inšpektorja Borisa Stariča ocenila kar 70 primerkov. Dva je izložila takoj na začetku. Najboljšo oceno, 84,4 točke, je za izgled in okus svojega suhomestnatega izdelka prejel gostilničar Franc Stritof iz Dečnih sel pri Artičah. Zanj je

uspeh toliko večji, ker je prehodni valj prejel že lani.

Po ocenjevanju je prvonagrajenec prinesel Stefan ruje kapljice ter pristavil, da se prično dobre salame delati že v hlevu, pri krmiljenju prašičev, kar da ga ni prav nič sram priznati. Zagotovil je, da gostje pri njem vedno dobijo domače salame. Tudi druga nagrada je odromala na brežiški konec, k Jožetu Hudetu na Globoko. Sledila sta Sevnčana Ada in Bojan Kozmus, na petem mestu pa je pristal mesar in tokratni rezalec salam Brančko Jurič iz Brežic.

Nagranci so prejeli poleg ličnih,

ročno izdelanih diplom tudi bogate praktične nagrade. Leskovška klet krškega Agrokombinata je načolila velik koš s steklenicami svojega vina ter doda še vse orodje za delanje salam. Novgorški MIP je prispeval mortadelo, težko 30 kilogramov, torej toliko kilogramov, komaj šteje salamiada let. Ljubljanski črevar Jože Klopčič je najboljše izdelovalce salam nagradil s po tremi vrstami črev, tudi kitajskimi. Torej se za dobre salame tudi v prihodnjem letu ni bilo. Sicer pa jih bo v Vrtoškovi gostilni tudi na čem rezati: Novolesov Ergo je nameřil gostilničar Franciju podaril lično in praktično mizico za sekanje mesu in, kajpak, za rezanje salam.

A. ŽELEZNICK

MIRENSKI ŠALJIVI PRAZNICKI

MIRNA — Nekako v čast Karlu Friedrichu Hieronymusu bo kulturno umetniško društvo Svoboda z Mirno tudi letos pripravilo svoj izvirni festival laži, imenovan Kljukec. Besedila na temo laž bodo organizatorji prireditve sprejemali samo do 23. marca letos, in to na naslov: Kljukec, 68233 Mirna. Lažni zapisi bodo namreč romali še skozi sato ocenjevalcev, preden bodo najboljše sestavke javno predbrali 1. aprila na proslavi na Mirni. Žirija bo razdelila festivalu namejeno pošto v tri skupine, in sicer v preproste laži, politične laži in otroške laži. »Svoboda« daje Šaljivim Slovencem popolno svobodo ustvarjanja in bo vesela, če bo kateri od piscev tudi izbrškal iz časopisov in arhivov kogar koli obljubo katerega so slovenskih javnih delavcev, ki se ni uresničil in zato zdaj zveni kot laž. Biserne iz letosne zakladnice laži bodo nagradili. Najboljšemu dolenjskemu piscu tovrstnega sestavka bodo za nagrado celo leto brezplačno pošljali glavno edicijo osrednjih dolenjskih časopisnih hiš.

ČESEN V RIBNICI — V skoraj polni dvorani ribniškega Doma JLA se je pred dnevi predstavil osvajalec Lotseja, Tomo Česen. V skoraj dveurnem kramljanju je Česen odgovarjal na vprašanja Ribničanov, nanašajočih se na osvajanje najvišjih vrhov sveta. (Foto: M. Glavonjič)

ZIVAHNO JE BILO TUDI PRI TINCI

BOŠTANJ — Pri Martini Lipar je bilo po nedeljo salamsko tekmovanje, tokrat že peto po vrsti. Na ocenjevanje so prinesli 41 salam in 39 klobas. Med salamari je zmagal Ivan Možic z Vrha pred Alojzem Udovčem iz Boštanja in Blažem Zakrajškom. Jure Šlogar, predsednik svetovne krajinske skupnosti ali tudi malo boštanjski župan, je postal zdaj še prvi mož z klobasari. Drugo najboljše klobaso je na ocenjevanje prinesel Franc Simončič iz Radeč, tretjo pa znani kmet, gasilec in atlet Alojz Zalašček ml. iz Boštanja.

L. M.

Trebanjski koši so najboljši

V Trebnjem zanimiva razstava izdelkov domače obrti in kulinarike — Pletarstvo ima že tudi podmladek

TREBNJE — Tu so 7. marca odprli nekajnevno razstavo izdelkov domače obrti in kulinarike. S predstavljivijo, ki je bila letos četrtek, so trebanjski rokodelci okolico že opozorili, da znajo delati napol pozabljene predmete. Zdaj bo šlo nemara za to, da svoje obrtniško spretnost tudi kar najbolje vnovčijo.

Slednji bi verjetno Trebanjcem poležil na srce tudi Ingo Paš, slovenski minister za turizem. Na nedeljskem polzasebnem obisku na razstavi je dejal, da je trebanjska predstavitev domače obrti dobra, vendar daje vtiš, da ostajamo »na ljubiteljski ravni«. Izdelavo teh predmetov je potreben razširiti v znakoma tega področja in tudi Slovenije.

Po njegovem je pri tem osnovni problem promocija in marketing. Kot bližnjo do možnih kupcev omenjenega rokodelskega blaga je predlagal, naj v prihodnje take razstave. Trebanjci pripravijo na izvirnem kmečkem dvorišču, kjer bi se dalo videti mojstre te obrti pri delu.

Ce deluje kot vabilo kupcem kakovosti košar, škafcev, grabelj in podobnega razstavljenega bogastva iz ljudske tvornosti, se domaćim lahko nadejajo dobre prodaje, saj so izdelki dobi. Po besedah dr. Janeza Bogataja, ki je našel v zbranih na otvoriti razstave, so trebanjski pletarji najboljši v Sloveniji. Gledano v celoti, je trebanjska domača obrt takoj za ljutomersko, najboljšo v Sloveniji, sodi dr. Bogataj, ki je navrgel razstavo, da si ni nobena stranka načola skrbti za domačo obrt.

Od četrtkove otvoritve do nedelje se je v Trebnjem zvrstilo kar nekaj obiskovalcev.

L. M.

VABIJO NA SALAMIADO

RATEŽ — V soboto ob 15. uri bo v organizaciji Turističnega društva Ratež v gasilskem domu na Ratežu zabava sodelitvijo nagrad in pokušaj salam, ki bodo sodelovale na salamiado. Vse, ki bi se s svojimi izdelki še radi udeležili tekmovanja, obveščajo, da je rok za prijavo še do 14. ure v soboto v gostilni Vovko na Ratežu. Že uro pozneje istega dne se bo v gasilskem domu prilego strokovno ocenjevanje prispelih vzorcev.

MERILI BODO PRITISKI

BRŠLJIN — Krajevna organizacija določega križa, ki jo vodi Pavla Avbar, za prebivalce krajevne skupnosti uvede merjenje pritiska. Poslej bodo to s skupnim osebom počeli vsak 1. in 3. četrtletki v mesecu ob 17. uri v prostorih krajevne skupnosti na Slakovi 3.

Lestvica narodnozabavne glasbe Studia D in Dolenjskega lista

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado FRANCU BRDNIKU iz Smlednika. Nagranci

čestitamo!

Lestvica je ta teden takšna:

- 1 (1) Vprašal bom zvezde — DOLENJSKI FANTJE
  - 2 (6) Mam za praznik — ANSAMBL RAZPOTNIK
  - 3 (4) Zvezna noč — ANSAMBL J. ŠUMAHA
  - 4 (2) Primi brž kupico — ANSAMBL T. HERVOLA
  - 5 (7) Poročna — HENČEK
  - 6 (3) Stara ura — LIPA
  - 7 (9) Zakaj ljubezen mine — ALFI NIPIČ & NJEGOVI MUZIKANTI
  - 8 (5) Zimska — ANSAMBL L. SLAKA
  - 9 (8) Staro vino, star prijatelj — ANSAMBL T. VERDERBERJA
  - 10 (—) Samotna domača — FANTJE IZ POD ROGLE
- Predlog za prihodnji teden: Pri nas se pojde — ANSAMBL R. PRAPRÖTKA.

Glasujem: .....

Moj naslov: .....

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

— Za takšne primere imamo sodelovalno službo.
— Brez denarja je.
— K nam za mizo gotovo ne bo sedali.
— Ni štos v tem, ate. Vic je zastaviti